

Revistă de asistență și pedagogie socială editată de Federația Internațională
a Comunităților Educative - FICE România

PROTECȚIA SOCIALĂ *a copilului*

Anul XX nr. 1-2 (65-66)/2018

Child Social Protection

NUMĂR ANIVERSAR

PROTECȚIA NON-REZIDENȚIALĂ A COPILULUI.

Concepte, alternative, perspective

NON-RESIDENTIAL CHILD PROTECTION. Concepts, alternatives, perspectives

CĂLIN DRĂGOI

De-instituționalizarea între
condiționări administrative și
adevărul instituțional.

Concepte, provocări,
perspective

IOAN NEACȘU

Drumul căutărilor: între
viziune, proiect, vocație și
reușite în dansul timpului și
timpurilor

ADINA MIHAELA CODREȘ

Situațiile de risc ale separării
copilului de familie, rolul Comisiei
pentru Protecția Copilului și
protecția copilului într-un mediu
familiar, ca îngrijire alternativă

EUGEN SIMION

Destinul unei lucidități colective și
coordonatele unei atitudini:
Revista "Protecția socială a
copilului"

CARMEN PREUTU-GRIGORE

Rolul centrului de zi ca factor al
socializării copiilor ce provin din
medii defavorizate

IONEL ARMEANU-ȘTEFĂNICĂ,
IRINA CÎMPEANU, CLEOPATRA
RAVARU

Revista de pedagogie și asistență
socială a FICE România,
„Protecția socială a copilului”,
la 20 de ani!

EDITURA UNIVERSITARĂ

Revistă de asistență și pedagogie socială editată de Federația Internațională
a Comunităților Educative - FICE România

Protecția socială a copilului **Child Social Protection**

Anul XX - nr. 1-2 (65-66)/2018

PROTECȚIA NON-REZIDENȚIALĂ A COPILULUI.
Concepte, alternative, perspective

NON-RESIDENTIAL CHILD PROTECTION.
Concepts, alternatives, prespectives

FONDATORI:

Toma MAREȘ

Gerd SCHEMENAU

DIRECTOR:

Prof. univ. dr. **Ioan NEACȘU**

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef:

Prof. univ. dr. **Sorin IVAN**

Redactor șef adjunct:

Florin ANTONESCU

Secretar general de redacție:

Dr. **Eugen SIMION**

Redactori limbi străine:

Yolanda CATELLY

Irina Petronela CÎMPEANU

Roxana-Sorina CONSTANTINESCU

Loredana MANASIA

Daniela TORDOI

COLEGIUL ȘTIINȚIFIC

Dr. **Eugen SIMION**

Călin Aurel DRĂGOI (Germania)

Prof. univ. dr. **Walter DIETRISCH** (Germania)

Prof. univ. dr. **Soren HEGSTRUP** (Danemarca)

Prof. univ. dr. **Liliane RIOUX** (Franța)

Prof. univ. dr. **Margit STEIN** (Germania)

Conf. univ. dr. **Luca Rolle** (Italia)

Prof. dr. **Emmanuel GRUPPER** (Israel)

Dr. **Hermann Radler** (Austria)

Prof. univ. dr. **Verginia CREȚU**

Prof. univ. dr. **Marioara LUDUȘAN**

Prof. univ. dr. **Elena ZAMFIR**

Prof. univ. dr. **Doru-Vlad POPOVICI**

Prof. univ. dr. **Ioan CHELEMEN**

Conf. univ. dr. **Andrei DUMITRU**

Conf. univ. dr. **Roxana Ionela UREA**

Conf. univ. dr. **Gheorghîța NISTOR**

Dr. **Niculina KARACSONY**

COLABORATORI PERMANENȚI

**Ioana PANAGOREȚ, Marioara POPA, Elena FILICHE, Elisabeta VOICULESCU,
Monica BARA, Ionel ARMEANU-ȘTEFĂNICĂ, Pintilii PINCIUC,
Gabriel VRÎNCEANU, Ionel Brătianu, Alina FRUNZĂ, Anca RUSU-BODEA,
Laura-Greta MARIN**

Tehnoredactare: **Ameluța VIȘAN**

Concept copertă: **Christina DRĂGOI**

Fotografii: **Christina DRĂGOI**

Responsabil de număr: **Dr. Eugen SIMION**

Copyright © 2018

Editura Universitară

Editor: Vasile Muscalu

Bd. Nicolae Bălcescu nr. 27-33,

sector 1, București.

Tel./Fax. (021) 315.32.47 / 319.67.27

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro.

www.editurauniversitara.ro.

ISSN 1453-939X

CUPRINS / SUMMARY

PROTECȚIA NON-REZIDENȚIALĂ A COPILULUI. Concepte, alternative, perspective

Călin DRĂGOI

De-instituționalizarea între condiționări administrative și adevărul instituțional – concepte, provocări, perspective / Deinstitutionalization between administrative conditionings and institutional reality - concepts, challenges, perspectives 5

Carmen PREUTU - GRIGORE

Rolul centrului de zi ca factor al socializării copiilor ce provin din medii defavorizate/ The role of the day center as a factor of the socialization of children coming from defavored media 11

Adina Mihaela CODREȘ

Situațiile de risc ale separării copilului de familie, rolul Comisiei pentru Protecția Copilului și protecția copilului într-un mediu familial, ca îngrijire alternativă / Risk situations of the family child separation, the role of the Commission for Child Protection and child protection in a family environment, as alternative care 17

Roxana-Maria STOIAN, Elena-Daniela RADU, Daniela-Ștefania UDUBAȘA

Adopția abordată din punct de vedere juridic, social și psihologic / Adoption addressed from a legal, social and psychological point of view 25

Jana DIACONU, Adelina-Maria NOROC

Plasamentul familial – formă de ocrotire a copiilor aflați în dificultate / Family placement – a form of protection for children in difficulty 33

Adina-Lucia FLORESCU

Analiza nevoilor copiilor plasați la un asistent maternal profesionist / Analysis of the needs of children without a mental professional assistant 38

Doinița HÂNCEANU

Centrul de îngrijire de zi pentru copiii aflați în situații de risc "Casa Copiilor" Roman/ Day-care center for children stay in risk situations "Children' House" Roman 45

Remo SCHLÄPFER

In the course of time / De-a lungul timpului 48

VARIA

Steliana STRÂMBU

Socializarea copiilor prin joc / Socializing children through the game 51

Elena ȘTEFAN, Diana MELNIC

Reducerea fenomenului violenței în mediul școlar din Municipiul București/ Decreasing the violence phenomenon in the Bucharest municipal school 57

**REVISTA PROTECȚIA SOCIALĂ A COPILULUI
20 DE ANI DE APARIȚIE CONSTANTĂ**

Ioan NEACȘU Drumul căutărilor: între viziune, proiect, vocație și reușite în dansul timpului și timpurilor	63
Florin ANTONESCU Consecvență și profesionalism	67
Eugen SIMION Destinul unei lucidități colective și coordonatele unei atitudini: Revista "Protecția socială a copilului"	68
Călin A. DRĂGOI Revista "Protecția socială a copilului" - Tradiție și perspective	71
Emmanuel GRUPPER Dear readers of "Child Social Protection" magazine	73
Ionel ARMEANU-ȘTEFĂNICĂ, Irina CÎMPEANU, Cleopatra RAVARU Revista de pedagogie și asistență socială a FICE România, "Protecția socială a copilului", la 20 de ani!	74
Elena Dana FILICHE Revista "Protecția socială a copilului", la aniversare	76
Beatrice MOȘNEAGU Despre FICE România	77
Lia Meron BERKOVITS Dragi cititori ai revistei "Protecția socială a copilului"	78

DIN ACTIVITATEA FICE ROMÂNIA / FICE ROMANIA ACTIVITIES

Eugen SIMION Raport cu privire la participarea delegației FICE România la manifestările omagiale și științifice de la Trogen, Elveția, 4-7 aprilie 2018 / Report on the participation of the FICE Romania delegation to the omagial and scientific manifestations of Trogen, Switzerland, 4-7 april 2018 .	79
--	----

FICE ROMÂNIA ÎN MASS-MEDIA / FICE ROMANIA IN MEDIA

Florin ANTONESCU Apel la solidaritate socială către companii (articol apărut în revista "Economistul")	82
--	----

DE-INSTITUȚIONALIZAREA ÎNTRE CONDIȚIONĂRI ADMINISTRATIVE ȘI ADEVĂRUL INSTITUȚIONAL –CONCEPTE, PROVOCĂRI, PERSPECTIVE

DEINSTITUTIONALIZATION BETWEEN ADMINISTRATIVE CONDITIONINGS AND INSTITUTIONAL REALITY - CONCEPTS, CHALLENGES, PERSPECTIVES

Călin A. DRĂGOI

Manager

Social Toolbox, Germania

“Ceea ce lumea socială a adus în centrul atenției poate fi de aceeași lume socială dotată cu știință dat din nou la o parte.

Dar un lucru este în orice caz sigur: nimic un este mai puțin de neiertat

decât să lași lucrurile să meargă în voia sorții.”

Pierre Bourdieu

Abstract

The paper presents the de-institutionalization process from the perspective of the evolution of the child social care system in Romanian in the last decades, pointing out the most relevant consequences of some social politics and attempts to modernize a conglomerate of care institutions without taking into consideration the long-term effects of the specific administrative and financial conditionings and of a specific “institutional reality”, based on traditions, routines and a certain “institutional opacity”.

The paper points out two of the most actual challenges giving deinstitutionalization new dimensions: the “leaving care” and the “externalization of the child care services” (privatization, “leasing”, concession of social care units or services), and also risk factors and emotional components that might define the career (the integration on the labor market) and the social development of the children coming from traditional “residential” care center.

Key words: *deinstitutionalization, leaving care, privatization of social care services, concession, “externalization”*

Dezinstituționalizarea este considerată în accepțiunea curentă ca o formă de ”scoatere a unui copil din instituție și plasarea sa într-o formă alternativă de asistență”¹ și reprezintă un concept care se bucură la ora actuală de popularitate fiind considerat un fel de panaceu pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă sistemul de protecție socială.

Dezinstituționalizarea – concepte, perspective, adevăruri instituționale

Popularitatea conceptului își are sorgintea în etapele pe care sistemul de protecție socială a

fost obligat să le parcurgă ”în viteză”, de la un sistem monobloc și puternic ierarhizat la un sistem diferențiat, flexibil, orientat către client. Așa cum este perceput la ora actuală, conceptul este redus la ”scoaterea” copiilor și tinerilor din sistemul instituțiilor, respectiv modificarea formelor și modului de prestare a serviciilor de protecție. Suntem confrunțați cu o supra-dimensionare la nivelul organizatoricului și mai puțin cu o redimensionare în plan calitativ. Prevalează formalul în dauna pedagogicului. De-instituționalizarea înseamnă însă în accepțiunea noastră mai mult decât o simplă

¹ Simion, E., Managementul schimbării în procesul dezinstituționalizării în Neacșu, I., Simion, E. *Managementul strategic și operativ în protecția socială a copilului*, Editura Universitară, București, 2017, p. 18

”strămutare” într-o altă formă (structură) de locuit. Reprezintă de fapt

- a) re-design structural - o redimensionare a structurilor de sprijin propriu-zise, ceea ce implică și un
- b) re-design relațional - luarea în considerare a unor componente esențiale care țin de inter-relaționarea adult (personal)/copil și de intervențiile cotidiene și/sau specializate (recuperatorii),

Sistemul de protecție a fost confruntat de-a lungul ultimelor decenii cu o serie de modificări de structură și legislative. Intervenite la intervale reduse de timp și fiind impuse oarecum din afara sistemului, aceste schimbări au generat confuzii, o anumită nesiguranță ”de sistem” și decizională și au condus la unele iluzii ”de sistem”. Câteva exemple:

- a) Transformarea instituțiilor ”tradiționale” în instituții ”modulare”, de dimensiuni mici
  - Amenajarea funcțională (de regulă departajarea în unități de locuit de tip apartamente) a clădirilor existente
  - crearea de ”căsuțe de tip familial” – funcționând pe mai departe în regim rezidențial, dar cu un număr mai redus de copii
  - case, pavilioane
  - apartamente pentru grupe de dimensiuni mai mici
  - locuințe protejate
- b) Reducerea numărului de copii ”instituționalizați” (copii în ”rezidențial”), realizată preponderent pe două căi:
  - Reîntoarcere în familiile de proveniență. O idee care s-a bucurat de popularitate și în care s-au investit eforturi considerabile. Realitatea s-a dovedit însă a fi diferită. Unele familii reprezentau în continuare un mediu de risc pentru copil, fiind la fel sau chiar mai de nedorit decât instituțiile.
  - Familiile de plasament. Au constituit marea speranță (marea iluzie) a sistemului, conform opiniei că ”orice familie este mai bună decât o instituție”, de fapt unul dintre bias-urile din pedagogia socială a ultimelor decenii. S-a dovedit printre altele că recrutarea de personal și calificarea acestuia reprezentau operații dificile și cronofage. Plasamentul în familii era de facto aplicabil cu rezultate mulțumitoare numai în cazul copiilor mai puțin

dificili și la o vârstă cât mai fragedă. Conflictele repetate și părăsirea familiilor de plasament s-au dovedit a fi mai frecvente la vârsta preadolescenței și adolescenței. Succesul plasamentului familial a fost în general mai limitat decât s-a sperat inițial.

Consecințe ale acestor încercări de dezinstituționalizare a unui număr cât mai mare de copii:

- Modificarea calitativă a structurii grupurilor de copii rămase în rezidențial. Copiii și tinerii rămași în instituții sunt în general ”mai dificili” și cu cerințe educative speciale mai accentuate, ceea ce conduce la modificări ale intervențiilor necesare, care devin din ce în ce mai specializate. Spectrul de probleme și diagnozele sunt diferite față de cele de acum două decenii. Palierul de vârstă s-a modificat de asemenea (acest lucru și datorită ”revenirilor” din familiile de plasament).
- Personalul preia roluri din ce în ce mai complexe și este din ce în ce mai multă nevoie de formare complementare (continui). Atractivitatea locurilor de muncă din instituții este redusă, mai ales datorită faptului că educatorii trebuie să fie concomitent ”generalști” și specialiști, să posede în mare măsură competențe profesionale diverse, să fie flexibili, să posede abilități de rezolvare de situații conflictuale, să fie capabili să ia decizii în situații tensionate², etc..
- Crearea unor structuri semi- sau non-rezidențiale alternative, fără a se realiza însă saltul calitativ inițial estimat. Fenomenul s-a datorat în special lipsei de experiență directă de lucru în astfel de modele alternative
- Anacronismul și ”opacitatea” setting-urilor pedagogice; inadecvarea metodologiilor și procedurilor implementate, personalul continuând să lucreze după modele tradiționale
- Importul neselectiv de metodologie – transfer și implementare de modele de structuri și modele de interacțiune insuficient verificate prealabil în condiții ”de teren” specifice.

Există puține studii sistematice care să urmărească consecințele pe termen lung ale schimbărilor sumare menționate. Astfel de evaluări ale efectelor reformelor într-un sistem

² Stellung der stationären Hilfen und Anforderung an moderne Heimerziehung im System der Jugendhilfe - Positionspapier der IGFH-Regionalgruppe Baden-Württemberg, Kinder- und Jugendhilfetag Stuttgart, 2011, p.14

cu inerție mare de răspuns cum este cel de protecție socială a copilului trebuie privite în general cu prudență. Două fenomene sunt amintite în majoritatea studiilor:

- a) Diversificarea locațiilor. Cert este că sistemul beneficiază la ora actuală de diversificarea puternică a ofertelor existente: instituții de dimensiuni mari (care persistă încă în pofida a repetate încercări de a le "închide"), instituții de dimensiuni mici – case de tip familial, apartamente de locuit, "pavilioane", etc.-, grupe de locuit (grupe de tip apartament), locuințe protejate, etc... atât în mediul rural cât și în urban (inclusiv în marile aglomerații urbane).
- b) Setting-uri de intervenție insuficient de diversificate. La fel de certă este însă și o oarecare "inconsistență metodologică". Diversitatea de programe, metode și seturi de intervenție este mai modestă. Planurile de intervenție personalizată (PIP-urile) rămân la nivel de documente justificative, fără impact real în monitorizarea și gestionarea măsurilor de protecție.

Se observă totodată și tendința de a opera în managementul calității la nivelul unor indicatori de tip succes (reușită) – insucces, indicatori care pot fi afectați de o serie de fenomene³ oarecum colaterale:

- Tendința de a supradimensiona (exagera) anumite aspecte negative în momentul în care copilul este preluat într-o instituție, pe de o parte pentru a primi finanțare mai consistentă pentru anumite servicii de educație sau de recuperare și pe de altă parte pentru că simpla "de-dramatizare" a descrierii situației copilului poate induce impresia de "îmbunătățire" a situației (respectiv a calității serviciilor din unitate)
- Dorința puternică a lucrătorilor sociali de a reacționa cu responsabilitate și de a decide corect, respectiv profesional
- Prezentarea tendențios pozitivă din partea familiei în încercarea de a dovedi că deciziile

anterioare legate de copil au fost (sunt) justificate (corecte)

- Nedisputarea deschisă a aspectelor financiare care stau la baza unor decizii legate de modul de desfășurare a asistenței sociale sau a diferitelor tipuri de intervenții cu caracter recuperator (terapii spre exemplu); aspectele financiare sunt trecute sub tăcere în dorința de a crea impresia că deciziile se iau în mod independent, exclusiv pe baze socio-psiho-pedagogice (cvasi exclusiv în interesul copilului)
- Dorința instituției de a face o "bună impresie", de a apărea în fața celor "din afară" ca o instituție cu competențe deosebite ("de excelență").

Dezinstituționalizarea a apărut de fapt ca o reacție la "instituțiile totalitare" (în România cunoscutele "case de copii"), ale căror limite au fost analizate încă din deceniul opt al secolului trecut⁴⁻⁵ și este direcționată în direcția eliminării impedimentelor educației "rezidențiale" tradiționale.

Diversitatea formelor de "instituționalizare" a devenit între timp atât de mare încât diferențele între "rezidențial" și non-rezidențial (considerat specific dezinstituționalizării) sunt cvasi-exclusiv ancorate în domeniile:

- alocarea de personal (numărul de adulți/ număr de copii),
- timpul efectiv de asistare (24 de ore din 24 sau un anumit contingent de ore pe zi, respectiv număr de ore/copil), și
- tipul de locație (casă, apartament, locuință protejată, etc...), și mai puțin în domeniul pedagogicului, psihologicului sau socialului, care ocupă un rol oarecum secundar.

Provocarea "concesionării" (privatizării) serviciilor

Stabilirea măsurilor de protecție adecvate pentru fiecare copil (individualizate) nu mai este așadar o problemă care ține strict de pedagogie sau asistență socială. Aspectele financiar-organizatorice prevalează. Discursul pedagogic se

³ Freigang, W. - *Wirkt Heimerziehung? Heimerziehung im Spiegel empirischer Studien*. în: Struck, N., Galuske, M., Thole W. () (2003): *Reform der Heimerziehung. Eine Bilanz*. Opladen, 2003, p.41 - 43

⁴ E. Goffman: *Asyle. Über die soziale Situation psychiatrischer Patienten und anderer Insassen*. Frankfurt/M. 1972, p. 25

⁵ H. Thiersch: *Institution Heimerziehung*. In: H. Giesecke (Hg.): *Offensive Sozialpädagogik*. Göttingen 1973, S. 56-69

transformă într-un demers managerial, financiar-contabil. La acest aspect se adaugă și dimensiunea legislativ-normativă. O avalanșă de reglementări care derutează pe cei "din linia frontului" și mută atenția managerilor spre o zonă nespecifică.

Privatizarea serviciilor este de mult considerată o evoluție firească, inevitabilă a sistemului.

Din perspectiva temei abordate privatizarea (concesionarea) serviciilor și a structurilor existente introduce însă în ecuație elemente noi,

- Dezinstituționalizarea se va opera plecându-se de la altă bază: cedarea - preluarea anumitor servicii, ceea ce impune un alt demers managerial (în special un alt tip de management de caz)
- Este de estimat că vor prevala concesionările de servicii mai puțin specializate, respectiv pentru o clientelă mai puțin "pretentioasă", ceea ce va accentua rămânerea în structuri de tip rezidențial a clienților care necesită intervenții intensive, specializate. Acest lucru presupune însă alte forme de management instituțional operativ și (din nou) de management de caz.
- Numărul de unități "mici" (case, apartamente) va crește. Flexibilizarea și organizarea preponderentă în "entități" de dimensiuni reduse este un avantaj în condițiile concesionării (privatizării, licențierii de servicii). Există însă și riscul unei exagerate diversități și a unui management orientat preponderent spre beneficii (management de tip cost-beneficii). Concesionarea unităților de dimensiuni mari este de asemeni discutabilă.

"Leaving Care" – o provocare în condițiile dezinstituționalizării

Cercetări internaționale actuale evidențiază faptul că tinerii care au crescut într-un sistem rezidențial sunt disproporționat de puternic afectați de dezavantaje sociale și excluziune. În special este reproșat faptul că spre deosebire

de tinerii de aceeași vârstă aceștia nu beneficiază de o adecvată rețea socială de suport.

Analiza a două categorii de date legate de nivelul de educație (școlarizare, performanță școlară) și nivelul de integrare pe piața forței de muncă a relevat faptul că există o corelație semnificativă între performanțele ulterioare și framework-ul serviciilor oferite de sistemul de protecție socială.

Termenul de "careleavers"⁶ desemnează tinerii care părăsesc instituția urmând să-și desfășoare o viață mai mult sau mai puțin autonomă. De obicei este considerat un grup vulnerabil, în special datorită "balastului psiho-social" individual, un grup care are nevoie în continuare de asistență specializată. În unele țări europene⁷ dar și peste ocean (spre exemplu în provincia Ontario⁸) funcționează numeroase proiecte gestionate de ONG-uri sau de firme din privatcare au ca scop asigurarea pe mai departe a educației, a unei formări profesionale sau găsirea unui loc de muncă pentru această categorie de tineri aflați în situație de risc. De regulă astfel de proiecte sunt gestionate de organizații, fundații nonguvernamentale sau firme specializate.

Întrebarea care se ridică însă este în ce măsură sistemul social de protecție actual este în măsură să reacționeze flexibil și să asigure un pasaj lin de la instituție la o viață complet independentă. Este în fond vorba tot de un proces de de-instituționalizare.

O serie de transformări specifice revoluției actuale la nivelul macro societății imprimă un caracter aparte asistenței sociale, care trebuie "racordată" la această fază de tranziție din "instituțional" spre viața reală.

În primul rând este vorba de intermedierea pentru tânărul care părăsește instituția a unei

⁶ Stein, M. - *Research Review: Young people leaving care* în *Child and Family Social Work*, 2006, 11, 3, pp. 273-279.

⁷ Jackson, S., Ajayi, S., Quigley, M. - *Going to University from Care* – London, 2005

⁸ Flynn, R. J.-Tessier, N. G. - Promotive and risk factors as concurrent predictors of educational outcomes in supported transitional living: Extended care and maintenance in Ontario, Canada în *Children and Youth Services Review*, 2011, 33, 12, pp. 2498-2503.

poziții pe piața forței de muncă⁹. Este vorba de o nouă formă de tranziție ale cărei caracteristici sunt "deschiderea" și "incertitudinea"¹⁰. Literatura de specialitate, la fel ca și politica socială, manifestă însă tendința de a neglija tendințial spectrul larg al problemelor care apar în condițiile unor așteptări riguroase și de fapt justificate ale diferiților angajatori.

Statisticile de care dispunem arată că în general procentul tinerilor care părăsesc sistemul de protecție socială după ce au absolvit o formă de calificare profesională sau o treaptă de școlarizare variază în funcție de vârstă între 20% pentru cei între 15 și 18 ani, 32-35% între 18 și 21 de ani și 44-49% între 21 și 27 de ani. Cifrele relevă faptul că un procent semnificativ de "careleavers" părăsesc instituțiile de protecție înainte de a-și fi încheiat formarea profesională (sau înainte de a încheia școlarizarea) și că trebuie să beneficieze în continuare de sprijin în cadrul unor structuri de tip non-rezidențial pentru a depăși situația de incertitudine cu care sunt confrunțați.

Este vorba de așa-numitele "structuri de sprijin" care ar trebui să funcționeze și în faza de tranziție.

Studii mai recente probează faptul că, la fel ca în alte țări din Europa¹¹, atât sistemele de învățământ, de educație cât și sistemele de protecție socială nu au reușit până în prezent se dezvolte oferte adecvate care să ia în considerare particularitățile biografice ale tinerilor provenind din instituții și condițiile de viață reale ale careleavers, cum ar fi, printre altele: o rețea de suport social mai redusă, de regulă vizibil mai puțin capital cultural și economic.

De regula inițierea și funcționarea structurilor de sprijin necesare are loc doar la nivel de instituție sau la nivel local. Dezideratul este ca astfel de situații de tranziție să fie monitorizate și

gestionate de o manieră profesională, respectiv să fie manageriate de instituții de protecție specializate, acest management făcând parte explicită din sarcinile de servicii. În acest fel se poate preveni o anumită doză de amatorism rezultată din intervențiile relativ sporadice ale diferitelor organizații nonguvernamentale sau ale altor organizații, fundații și entități administrativ organizatorice nespecializate.

In loc de concluzii

Ortografierea diferită a termenului de dezinstituționalizare, respectiv de-instituționalizare nu este întâmplătoare. Încercăm să sugerăm ideea cu procesul implică, pe lângă "scoaterea" copilului dintr-o spațiu de viață de tip rezidențial și componente acționale și recuperatorii-intervenționale care asigură de fapt reușita acestuia.

1. De-instituționalizarea presupune de asemenea existența unor componente metodice cel puțin la fel de importante ca cele organizatorice. Indiferent de locații și forme de organizare (asistare) de-instituționalizarea înseamnă și un altfel de "areal de relaționare" cu copilul, stabilirea unor structuri de comunicare și unor dimensiuni afectiv-emoționale diferite de cele inerente în instituțiile de dimensiuni mari, cum ar fi:

- "câmpuri de învățare" / acompanierea socio-pedagogică profesională în situații cotidiene
- activități "confruntative" în contexte individualizate
- structurarea zilei în programe ocupaționale constând în activități practice, sport, oferte culturale
- muncă sistematică cu părinții
- activități "gospodărești"
- concepte de intervenție în situație de criză cu scopul de a diminua drop-out-urile
- sistem de lucru cu persoane de referință (educatori de referință) bazat pe reflecții individuale
- program zilnic și săptămânal clar structurat
- un sistem de recompense și sancțiuni transparent, ancorat realităților din evoluția individuală a copilului sau tânărului

⁹ *Raitelhuber, E.* - Übergänge und agency. Eine sozialtheoretische Reflexion des Lebenslaufkonzepts, Opladen, 2011.

¹⁰ *Walther, A.* - Spielräume im Übergang in die Arbeit. Junge Erwachsene im Wandel der Arbeitsgesellschaft in Deutschland, Italien und Großbritannien. – Weinheim, 2000, p.59

¹¹ *Stefan Königter, Wolfgang Schröder, Maren Zeller* - Statuspassage „Leaving Care”:

Biografische Herausforderungen nach der Heimerziehung in Diskurs Kindheits- und Jugendforschung Heft 3-2012, p. 261-276

- concept de lucru cu situațiile de dependență (alcool, droguri)
- concept privind aspecte legate de sexualitate
- în mod regulat: sport, ocupații de timp liber
- consiliere individuală la intervale regulate de timp
- management de conflict
- participare la viața socială și la decizii în și în afara spațiului de locuit.

Astfel de concepte, ca și metodologia și conținuturile pedagogice și de intervenție specifică trebuie mai frecvent decât în cazul instituțiilor de tip rezidențial verificate, actualizate, "modernizate".

Rutinele zilnice care marchează desfășurarea programului zilnic în unitățile "clasice" este înlocuită de dinamism și individualizarea asistenței sociale.

În plus, este necesară instalarea unor structuri de sprijin extra-instituționale, flexibile, care să asigure, spre exemplu, integrarea socială, școlară, profesională.

2. Procesul capătă dimensiuni noi în contextul "externalizării" serviciilor de asistare (concesionare și licențiere a serviciilor) Dezinstituționalizarea iese în acest context de sub incidența exclusivă a pedagogicului, psihologicului și a pedagogiei sociale.

Cu toate acestea se impune regândirea managementului de caz și a standardelor de calitate ca și redimensionarea mecanismelor de monitorizare și gestiune a măsurilor de sprijin și a unităților prestatoare.

Este de așteptat în contextul actual ca criteriile financiar-organizatorice să precumpănească (cel puțin într-o primă fază), dar este de asemenea de așteptat, dacă avem în vedere un management de calitate profesional în protecție socială a copilului, și o abordare și o macro-analiză responsabilă care să ofere instrumentele și setting-urile necesare pentru a atinge calitatea dorită în protecția socială a copilului.

BIBLIOGRAFIE

1. Simion, E. (2017) Managementul schimbării în procesul dezinstituționalizării în Neacșu, I., Simion, E., *Managementul strategic și operativ în protecția socială a copilului*, București: Editura Universitară
2. Stellung der stationären Hilfen und Anforderung an moderne Heimerziehung im System der Jugendhilfe - Positionspapier der IGFH-Regionalgruppe Baden-Württemberg, Kinder- und Jugendhilfetags Stuttgart, 2011
3. Freigang, W. (2003) Wirkt Heimerziehung? Heimerziehung im Spiegel empirischer Studien. în: Struck, N., Galuske, M., Thole W.: *Reform der Heimerziehung. Eine Bilanz*. Opladen
4. Goffman, E. (1972) *Asyle: Über die soziale Situation psychiatrischer Patienten und anderer Insassen*. Frankfurt/M
5. Thiersch, H. (1973) Institution Heimerziehung. In: H. Giesecke (Hg.): *Offensive Sozialpädagogik*. Göttingen, S. 56-69
6. Stein, M. (2006) Research Review: Young people leaving care în *Child and Family Social Work*, 11, 3
7. Jackson, S., Ajayi, S., Quigley, M. (2005) *Going to University from Care*. London
8. Flynn, R.J., Tessier, N. G. (2011) Promotive and risk factors as concurrent predictors of educational outcomes in supported transitional living: Extended care and maintenance in Ontario, Canada în *Children and Youth Services Review*, 33, 12
9. Raitelhuber, E. (2011) *Übergänge und agency. Eine sozialtheoretische Reflexion des Lebenslaufkonzepts*. Opladen
10. Walther, A. (2000) Spielräume im Übergang in die Arbeit. Junge Erwachsene im Wandel der Arbeitsgesellschaft in Deutschland, Italien und Großbritannien. Weinheim
11. Köngeter, S., Schröer, W., Zeller, M. (2012) Statuspassage „Leaving Care“: Biografische Herausforderungen nach der Heimerziehung în *Diskurs Kindheits- und Jugendforschung Heft 3*

ROLUL CENTRULUI DE ZI CA FACTOR AL SOCIALIZĂRII COPIILOR CE PROVIN DIN MEDII DEFAVORIZATE

THE ROLE OF THE DAY CENTER AS A FACTOR OF THE SOCIALIZATION OF CHILDREN COMING FROM DEFAVORED MEDIA

Carmen PREUTU-GRIGORE
Psiholog, DGASPC Vaslui

Abstract

If the social environment in which the child develops does not provide the child with the most favorable conditions for developing the potential with which he or she comes into the world, there is a social limitation of his / her educational abilities.

The development of social services such as day centers helps families with children to overcome certain risk situations to support the family in order to ensure a better quality of life for the child. Their assistance and support are aimed at reducing socio-economic disadvantages, promoting equity and social inclusion of school-age children from disadvantaged socio-economic backgrounds.

Personalized intervention programs, educational strategies specific to the day care center aim for each child to develop the skills of independent living, their ability to interact, by coping them into action as an active participant in the formation of their own personality. Through the process of acquiring or optimizing the knowledge of the elements of life in society, facilitating social integration will create a strong enough construction that will result in the wellbeing of the child.

Key words: *the day center, socialization, child, disadvantaged/centru de zi, socializare, copil, defavorizat*

Socializarea este o temă studiată profund de către psihologie și de către celelalte științe conexe. Cercetările în domeniu au evidențiat importanța creării unui context social pentru copil, care să fie prielnic, prin îngrijire și educație, context oferit atât de către adulți, în familie sau într-un cadru instituționalizat, cât și prin intermediul grupului de copii, în interiorul căruia copilul își însușește independent rolurile sociale.

Prin socializare nu numai că o ființă biologică devine o ființă socială a unei culturi, însușindu-și o limbă, obiceiuri, valori și norme specifice, ci ea devine ființă umană în general. Dacă nu trăiește între semenii săi și nu este învățat, copilul nu achiziționează nici cele mai elementare comportamente umane, cum ar fi mersul biped. Socializarea este deci umanizare. (Rotariu T.; Iluț, P., 1996, pp. 91-92)

Dezvoltarea serviciilor sociale de tipul centrelor de îngrijire de zi vine în sprijinul familiilor cu copii

pentru a depăși anumite situații de risc, pentru a le susține în vederea asigurării unei mai bune calități a vieții copilului. Asistența și sprijinul oferite de către acest serviciu specializat au ca scop reducerea dezavantajelor socio-economice, promovarea echității și a incluziunii sociale a copiilor de vârstă școlară ce provin din medii socio-economice dezavantajate.

Din păcate, societatea zilelor noastre traversează o perioadă continuă de criză familială prin aceea că a crescut numărul familiilor monoparentale, a mamelor minore, rata divorțurilor, violența intrafamilială, mai ales pe fondul consumului de alcool, toate acestea ducând spre pierderea importanței instituției familiale.

Schimbările sociale, culturale, morale și de mentalitate la care asistăm în prezent contribuie semnificativ la modificări majore în cadrul familial. Situația socio-materială precară a multora, ca urmare a lipsei unui loc de muncă

sau a veniturilor insuficiente generează comportamente deviate atât în rândul adulților cât și al copiilor sau tinerilor. De asemenea, creșterea numărului părinților plecați la muncă în străinătate a generat un dezechilibru major în viața copiilor acestora, unii dintre ei fiind instabili emoțional și comportamental, cu eșec școlar, alții adoptând comportamente delincvențiale, consum de substanțe psihoactive.

O altă problemă majoră a societății actuale o constituie slaba implicare a multora dintre familii, în procesul educațional al copiilor, în crearea unor repere morale și culturale acestora.

Multitudinea transformărilor sociale la care asistăm în zilele noastre și a problemelor de natură socio-economică a numeroase familii determină ca procesul de integrare al copilului în comunitate, în școală să fie îngreunat. Faptul că familia este prima instituție socială care oferă copilului afecțiune, ocrotire, educație, pregătire pentru viață, ea trebuie sprijinită să facă față schimbărilor rapide din societate.

O abordare post-modernă a dezvoltării la nivel comunitar în ceea ce privește familiile ce se confruntă cu dificultăți de natură socio-economică o reprezintă dezvoltarea participativă, adică a concentrării programelor de dezvoltare asupra nevoilor concrete ale indivizilor și a încurajării participării acestora la rezolvarea problemelor comunității.

Procesul socializării se realizează în principal în copilărie și adolescență, când copilul își însușește valorile, principiile de bază și normele morale, însă el se continuă pe întreg parcursul vieții.

Interacțiunea socială stă la baza învățării sociale și a socializării. T. Rotariu și P. Iluț (1996) consideră că socializarea este procesul prin care individul, în interacțiune cu semenii săi, acumulează deprinderi, cunoștințe, valori, norme, atitudini și comportamente.

În condițiile în care mediul în care se dezvoltă copilul nu îi oferă din copilărie cele mai prielnice condiții pentru dezvoltarea potențialului cu care vine pe lume, se produce o limitare socială a educabilității acestuia.

Sprijinirea persoanelor vulnerabile pentru depășirea situațiilor de dificultate, prevenirea și combaterea riscului de excluziune socială, creșterea calității vieții și promovarea incluziunii sociale a acestor categorii reprezintă deziderate comune ale tuturor serviciilor sociale oferite de către sistemul de asistență socială din România. Pentru funcționarea lor este nevoie de un management de calitate în vederea eficientizării activităților și a realizării obiectivelor instituționale. În acest sens, au fost stabilite standardele minime de calitate.

Centrul de îngrijire de zi este un serviciu pentru protecția copilului a cărui misiune este prevenirea abandonului și instituționalizării copiilor prin asigurarea pe timpul zilei a unor activități de îngrijire, educație, recreere, socializare, consiliere, dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, orientare școlară și profesională pentru copii etc., cât și a unor activități de sprijin, consiliere, educare etc. pentru părinți sau reprezentanții legali, precum și pentru alte persoane care au în îngrijire copii. (Ordinul 24/2004 – Standarde minime obligatorii pentru centrele de zi).

Copiii sunt parte a vieții sociale, iar activitățile socio-educative desfășurate în cadrul centrului de zi în vederea dezvoltării personalității acestora au ca obiective principale integrarea lor în comunitate, dobândirea unui bun autocontrol emoțional, dezvoltarea potențialului cognitiv.

Printr-un parteneriat activ cu școlile unde învață copiii beneficiari ai serviciilor oferite de către centrul de zi, obiectivele specifice ale intervențiilor personalizate se referă de cele mai multe ori la optimizarea performanțelor școlare, la prevenirea abandonului școlar, la îmbunătățirea calității vieții prin furnizarea unei îngrijiri specializate pe timpul zilei, creându-se în același timp, o legătură instituțională strânsă, fiind în același timp, implicate și responsabilizate familiile acestora.

Din punct de vedere social, rolul centrului de zi este acela de a oferi un mediu securizant, protectiv și mai ales educativ copiilor ce provin din familii vulnerabile atât din punct de vedere material, cât mai ales social. Suportul acordat familiilor în cadrul acestui serviciu este acordat

În funcție de nevoile identificate, problematica individuală și are ca scop dezvoltarea emoțională, socială a copiilor, oferirea unor oportunități de comunicare pentru copii, dar și pentru părinții/reprezentanții legali ai acestora, îmbunătățirea coeziunii familiale. Ultimele cercetări din domeniul sociologiei familiei relevă faptul că dacă o familie este unită, și-a construit mecanisme compensatoare, protective, ea poate trece peste toate obstacolele fie că sunt de natură materială, economică sau socială și își poate crea propria homeostazia care să îi permită să-și îngrijească și crește copiii într-un mediu cât mai armonios.

Încă din anul 1920, Floyd Allport a definea facilitarea socială evidențiind faptul că aceasta se referă la îmbunătățirea performanțelor individuale când acesta este într-un grup, comparativ cu situația când este singur. Termenul generează și în zilele noastre o multitudine de confruntări. În ciuda opiniilor existente cert este că situațiile de interacțiune socială au o influență benefică, sau nu, pe care nu o putem evita.

Astăzi, modelul social tradițional conform căruia comportamentul unui individ este în funcție de rolurile sociale și de socializare este contestat de promotorii psihologiei evoluționiste. Cercetările din acest domeniu teoretic al psihologiei au vizat efectele interacțiunii sociale, a normelor sociale, raportul costuri-beneficii asupra personalității și pentru o cât mai bună adaptare a individului.

Competențele socio-emoționale ale copiilor se dezvoltă progresiv, de-a lungul timpului. Activitățile educative, recreative și intervențiile specifice de genul evaluarea și consilierea psihologică, evaluarea din punct de vedere al potențialului social al familiei, ce se desfășoară în cadrul centrului de zi contribuie la dezvoltarea capacității acestora de a-și cunoaște și valoriza potențialul propriu, la optimizarea stimei și încrederii în sine, la recunoașterea faptului că ei sunt parte activă în toate procesele care îi vizează și la care participă.

Pentru a asigura optimizarea atitudinilor pozitive, a deschiderii copiilor față de comunitate, în cadrul centrului de zi se creează un mediu în care ei să se simtă liberi în exprimarea emoțiilor, să comunice deschis, să exploreze, să

experimenteze, dar în același timp, ei învață că trebuie respectate reguli, că este nevoie de autocontrol, de o mai bună motivație pentru auto-reglarea comportamentului, pentru a distinge între bine și rău.

Relaționarea cât mai constructivă, non-conflictuală conduce inevitabil la o mai bună soluționare a anumitor probleme familiale sau sociale, la creșterea capacității familiei de a-i asigura copilului un mediu stabil în care se va putea dezvolta armonios. Numeroase studii de psihologie socială relevă faptul că încurajarea și sprijinul oferit de către adulți îi pot susține pe copii să depășească cu bine anumite evenimente stresante, fără ca acestea să le marcheze dramatic existența.

Activitățile și acțiunile întreprinse la nivel instituțional chiar dacă au în prim-plan copilul, în plan secund se adresează și mediului familial, părinților, reprezentanților legali punându-se accent pe consolidarea mediului familial, pe îmbunătățirea relațiilor de familie, a comunicării, pe dezvoltarea abilităților parentale, tocmai pentru a i se oferi copilului o siguranță cât mai crescută, o bunăstare și un risc mai scăzut al abuzului sau al neglijării.

Conform abordării constructiviste al cărei promotor este George Kelly (1950), copiii își construiesc bagajul de cunoștințe în interacțiunea cu ceilalți copii, cu adulții. Chiar dacă nu se realizează o educație de tip formal în centrul de îngrijire de zi, ei au posibilitatea de a intra într-o comunitate în care se învață prin participare în vederea dezvoltării abilităților și deprinderilor lor, intervenția multidisciplinară punând accentul pe punctele forte ale fiecărui copil, pe abilitățile și deprinderile deja existente ale acestuia, pe rezultatele și progresele realizate în momentul admiterii în serviciu.

Este cert că educația copiilor, indiferent că se face în familie, în școală sau în instituții de protecție a copilului, ea trebuie să se axeze pe formarea unor competențe integratoare pentru a face cât mai bine provocărilor și schimbărilor destul de rapide, ce survin în viața socială. Psihologia cognitivă pleacă de la premisa că ființa umană construiește activ o imagine a lumii esențială pentru evoluția în mediu (Boncu, 1996, p. 138).

Prin serviciile oferite (consiliere, îngrijire pe timpul zilei, masă caldă, rechizite școlare etc.) și prin programele educaționale adecvate vârstei fiecăruia, copiii sunt ajutați de către echipa de specialiști (educatori, psiholog, asistent social, asistent medical) să interacționeze, să înțeleagă problemele cu care se confruntă, să fie mai creativi, mai cooperanți și mai implicați în propriul proces de auto-construcție a personalității.

Capacitățile cognitive, motorii, de limbaj, emoționale și sociale acționează împreună pentru a-l ajuta să învețe să se descurce în lume (Brazelton, T. B., Greenspan, S.I., 2013, p. 206).

Și W. Doise a susținut ideea că interacțiunea socială este o sursă de proces cognitiv. (Doise, 1996, p. 128)

Copiii învață în centru să facă față mai bine problemelor lor personale, dar și celor familiale dezvoltându-și simultan și capacitatea de relaționare, de a funcționa mai bine în diversele situații de interacțiune socială. La fel ca și ei, prin intermediul programelor derulate cu părinții, aceștia pot să învețe cum să reacționeze adecvat, cum să accepte faptul că tensiunile intrafamiliale sunt inerente uneori, la fel și situațiile de criză în condițiile confruntării cu dificultăți de orice natură. Când părintele este capabil să aibă un mai bun autocontrol emoțional și comportamental el este capabil să acorde mai multă atenție, o mai bună îndrumare și educație copilului, care în acest fel, se va putea dezvolta mult mai armonios atât din punct de vedere fizic, socio-afectiv, comportamental, cognitiv și care va putea să dezvolte ulterior relații constructive, pozitive, va fi capabil de o mai bună profunzime emoțională și de un comportament echilibrat.

Cercetările în domeniul psihologiei sociale genetice evidențiază un aspect foarte important și anume acela că dezvoltarea cognitivă a copiilor se realizează și prin relațiile și activitățile dintre copii, desigur dacă acestea sunt pozitive, în timp vor duce la restructurări de tip cognitiv. D.W. Johnson și R.T. Johnson (1983) (apud. Sălăvăstru, 2004, p.54) au studiat eficacitatea lucrului în grup și au observat că participarea angajată a grupurilor de învățare prin cooperare, dacă este condusă în mod constructiv de către educatori, favorizează curiozitatea de a ști, fapt

ce duce la creșterea performanțelor cognitive ale copilului.

Sub supravegherea atentă a personalului de specialitate, în cadrul centrului de zi, copiii au posibilitatea de a interacționa, de a se sprijini unii pe ceilalți, de a arăta celorlalți ce știu, de a deveni mai responsabili, mai empatici, mai asertivi. În acest fel, ei își vor pot exprima într-un mod cât mai adecvat și acceptat social emoțiile, își adaptează atitudinea, comportamentul față de ceilalți. De asemenea, ei își dezvoltă abilitățile de cooperare, învață să lege prietenii, să își asume roluri și sarcini, devin mai încrezători în forțele proprii, mai imperturbabili. În acest mod se realizează prevenirea sau eliminarea unor dezechilibre emoționale manifeste, unele comportamente disruptive, crescând motivația pentru muncă, pentru succes și implicit, capacitatea de adaptare la viața socială.

T. Parsons definea identitatea prin integrarea statuturilor și rolurilor individului ca răspuns la status-rolurile celorlalți, care formează ansamblul social. (Turluc, 2004, p.90)

În cadrul centrului de zi, socializarea copilului se realizează prin intermediul procesului educativ non-formal, prin oferirea posibilității de a stabili multiple interacțiuni, cu ceilalți copii, cu personalul din instituție, prin situații de comunicare socială și afectivă, păstrându-și în același timp trăsăturile caracteristice individuale. Aici, copilul petrece o bună parte a zilei. Programele personalizate de intervenție, strategiile educaționale vizează pentru fiecare în parte dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, a capacității de relaționare, prin cooptarea acestuia în acțiune ca participant activ. În acest fel, procesul de dobândire sau de optimizare a cunoașterii elementelor vieții în societate, va avea un ritm individual în dezvoltarea psihică și socială a copilului.

Așa cum s-a mai amintit, una dintre importanțele direcții de acțiune ale centrului de zi este educația pentru viața în societate. Procesul de realizare a obiectivelor de intervenție propuse pentru fiecare copil, dar și pentru familia acestuia, poate fi organizat pe cinci categorii de activități specifice, dar care se întrepătrund și anume:

1. implicarea în diverse activități de învățare (educație pentru democrație în sensul cunoașterii drepturilor copilului, ale omului în general, educație pentru sănătate, educație civică, educație estetică, culturală și interculturală, educație ecologică, ateliere de lectură, discuții libere individuale sau de grup, conversații euristice, întâlniri cu personalități ale vieții publice locale etc.);

2. sprijin la pregătirea temelor școlare;

3. activități cu caracter practic, lucrativ, artistic (desen, pictură, realizarea de ornamente, decorațiuni, activități gospodărești de dezvoltare a abilităților de viață independentă, activități de ecologizare etc.) recreativ (activități sportive, vizionări de filme sau piese de teatru, audiții muzicale, dans, participarea la spectacole, vizite tematice la diverse obiective culturale și administrative din localitate, sau în afara acesteia, excursii, tabere);

4. autocunoaștere, dezvoltare personală, orientare școlară și profesională (jocuri de identificare a caracteristicilor individuale, sprijinirea nevoilor firești de cunoaștere, exerciții de comunicare asertivă, jocuri de rol, studii de caz, învățarea unor tehnici de autocontrol emoțional și comportamental, exerciții-joc de experimentare a unor comportamente noi, stimularea creativității, a motivației intrinseci de auto-realizare și succes, responsabilizarea);

5. educația parentală (ce se realizează prin intermediul programelor de optimizare a competențelor parentale de tip „Școala părinților”, discuții libere sau dirijate, grupuri de suport, consiliere psihologică, socială, sau juridică, educație pentru sănătate, autoîngrijire, adaptare, sprijin în găsirea unui loc de muncă, îndrumare pentru o eventuală reorientare profesională etc.)

Conform postulatului ce aparține lui Aristotel, potrivit căruia omul se manifestă în calitatea sa de ființă diferită, conform esenței sale ca ființă socială, direcția de acțiune a centrului de zi este înspre cultivarea independenței, a afectivității, a stimei de sine pozitive, evitarea stigmatizării, a

perseverenței în a face un lucru bun, modelarea caracterului, dezvoltarea simțului estetic, al sensibilității, al posibilităților creatoare a copilului.

Activitățile întreprinse în instituție au rolul de a contribui la învățarea de către copil să diferențieze între moral și imoral, dintre ceea ce este acceptat și ce nu este acceptat social știind cum să se comporte mai bine în relațiile interpersonale, implicându-l activ în situațiile de învățare, de cunoaștere și autocunoaștere, de valorizare, interiorizare și aplicare a tot ceea ce este uman și moral. În realizarea lor sunt de cele mai multe ori implicați și partenerii din comunitate. Fie că sunt instituții școlare, instituții medicale, poliția, autoritățile locale, biserica, instituțiile culturale, ong-uri, agenți economici, personalități ale vieții publice, voluntari toate eforturile converg către crearea unor oportunități de dezvoltare pe toate planurile a copiilor și sprijinirea familiilor acestora în depășirea situațiilor de vulnerabilitate.

Copiii beneficiari ai centrului de zi sunt de vârstă școlară. Ei vin deja cu un bagaj de cunoștințe, de credințe și de valori acumulate în familie sau în școală. În cartea sa „Tout ne peut etre”, biologul și filozoful H. Atlan preciza: „Nu există tabula rasa în educație. Noi începem întotdeauna prin a pleca de la ceva.” (Atlan, 1991, p. 16). În spiritul acestei afirmații toate intervențiile instituționale întreprinse, au de fapt rolul de a-i ajuta pe copii să cunoască lumea mai bine, să înțeleagă regulile vieții, de a-i modela și de a crea o punte de legătură între ei și societate, pentru a-și construi un mod sănătos de a gândi în spiritul deschiderii și colaborării cu semenii, bineînțeles, totul fiind influențat și de către propriile opțiuni valorice, de receptivitatea fiecăruia.

Procesul de socializare al copiilor, al vieții sociale în general este într-o continuă schimbare, iar performanța centrului de zi se măsoară în rezultatele îmbunătățite pentru copil și familia acestuia, în schimbările pozitive produse în modul lor de gândire și acțiune. Membrii familiei se află într-o strânsă conexiune, și așa sunt și problemele lor, de aceea, prin rolul de facilitator social pe care îl deține, centrul de zi încearcă să răspundă atât nevoilor de integrare ale copiilor, cât și la o parte ale familiilor din care provin.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Atlan, H., (1991), *Tout, non peut etre*, Paris: Editions Le Seuil
2. Boncu, S., (1999), *Psihologie și societate*, Iași, Editura Erola
3. Brazelton, T. B., Greenspan, S.I., (2013), *Nevoile esențiale ale copiilor. București: Editura Trei*
4. Chelcea, S.,(1995), *Cunoașterea vieții sociale. Fundamente metodologice*, București: Editura Institutului Național de Informație
5. Durkheim, E., (1995), *Educație și sociologie*, București: Editura Didactică și Pedagogică
6. Golu, M., (2005), *Dinamica personalității*, București: Editura Paideea
7. Ionescu Mihaela, Negreanu Elisabeta coord., (2005), *Educația în familie. Repere și practici actuale*, București: Editura Cartea Universitară
8. Neacșu, I., (2010), *Introducere în psihologia educației și a dezvoltării*, Iași: Editura Polirom
9. Neculau, A. coord.,(1996), *Psihologie socială. Aspecte contemporane*, Iași: Editura Polirom
10. Popoviciu, Salomeea,(2013), *Psihologie socială. O abordare contextuală a individului ca actor social*, Oradea: Editura Universității Emanuel
11. Rada Cornelia, Faludi Cristina, (2015), *Funcții și disfuncții ale familiei econtemporane. O abordare socio-psiho.medicală*, București: Editura Universitară
12. Rotariu, T., Iluț P., coord.,(1996), *Sociologie, Ediția a II-a*, Cluj Napoca, Editura Mesagerul
13. Sălăvăștru Dorina, (2004), *Psihologia educației*, Iași: Editura Polirom
14. Turliuc, Nicoleta, (2004), *Psihologia cuplului și a familiei*, Iași: Editura Performantica
15. Vlăsceanu, L.,(2010), *Manual de sociologie*, Iași: Editura Polirom
16. Winnicott, D.W., (2013), *Copilul, familia și lumea exterioară*, București: Editura Trei
17. Winnicot, D.W., (2015), *Natura umană*, București: Editura Trei
  - Convenția cu privire la drepturile copilului adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 (republicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 13 iunie 2001)
  - *Hotărârea nr. 1826/2005 pentru aprobarea strategiei naționale de dezvoltare a serviciilor sociale* consultată pe <http://www.mmuncii.ro>
  - *Legea 272/2004 actualizată 2016 cu privire la protecția și promovarea drepturilor copilului*, consultată pe <http://legislatie.just.ro/>
  - *Legea Asistenței Sociale 292/2011* consultată pe <http://www.mmuncii.ro>
  - *Legea nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale* consultată pe <http://www.mmuncii.ro>
  - *Ordin nr. 24/2004, din 04/03/2004 Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 247 din 22/03/2004 pentru aprobarea Standardelor minime obligatorii pentru centrele de zi* consultat pe <http://www.mmuncii.ro>
  - *OUG 68/2003 privind serviciile sociale* consultată pe <http://www.mmuncii.ro>

SITUAȚIILE DE RISC ALE SEPARĂRII COPILULUI DE FAMILIE, ROLUL COMISIEI PENTRU PROTECȚIA COPILULUI ȘI PROTECȚIA COPILULUI ÎNTR-UN MEDIU FAMILIAL, CA ÎNGRIJIRE ALTERNATIVĂ

RISK SITUATIONS OF THE FAMILY CHILD SEPARATION, THE ROLE OF THE COMMISSION FOR CHILD PROTECTION AND CHILD PROTECTION IN A FAMILY ENVIRONMENT, AS ALTERNATIVE CARE

Adina Mihaela CODREȘ

psiholog clinician, consilier superior

Ministerul Muncii și Justiției Sociale

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție

Abstract

Exercitarea drepturilor și îndeplinirea responsabilităților părintești trebuie să aibă în vedere interesul superior al copilului și asigurarea bunăstării materiale și spirituale a copilului, în special prin îngrijirea acestuia, prin menținerea relațiilor personale cu el, prin asigurarea creșterii, educării și întreținerii sale, precum și prin reprezentarea sa legală și administrarea patrimoniului său.

În cazul existenței unor neînțelegeri între părinți cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești, instanța judecătorească, după ascultarea ambilor părinți, hotărăște potrivit interesului superior al copilului (art. 17 din Legea nr. 272/ 2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

Prin noul Cod civil au fost introduse o serie de prevederi ce vizează îndrumarea părinților în acord cu gradul de dezvoltare a copilului. Astfel, părinții sunt cei care au, în primul rând, îndatorirea de creștere și educare a copiilor lor minori. (art. 261). Totodată, părinții au îndatorirea de a crește copilul în condiții care să asigure dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială în mod armonios. (art. 491).

Responsabilitatea comună a părinților, sprijinirea părinților și furnizarea de servicii de îngrijire a copiilor:

În noul Cod civil, legiuitorul reglementează (art. 503) principiul împărțirii egale, între părinți, a responsabilității creșterii copiilor, ca reflectare a principiului egalității în drepturi între bărbat și femeie.

Părinții exercită autoritatea părintească numai în interesul superior al copilului, cu respectul datorat persoanei acestuia, și îl asociază pe copil la toate deciziile care îl privesc, ținând cont de

vârsta și de gradul său de maturitate (art. 28-29 din Legea 272/2004). Există astfel reglementată egalitatea părinților în ceea ce privește drepturile și îndatoririle față de copilul minor, ca aspect al egalității drepturilor dintre bărbat și femeie, principiu statuat la nivel constituțional.

Părinții trebuie să-și exercite împreună drepturile și să-și îndeplinească obligațiile părintești numai în interesul copilului. Este evident că pe primul plan se situează obligațiile părintești, întrucât drepturile sunt recunoscute tocmai în vederea îndeplinirii obligațiilor de către părinți. Pe de altă parte, părinții pot avea păreri diferite în ceea ce privește interesul superior al unui anumit copil, specialiștii pot de asemenea să nu fie de acord unul cu celălalt în legătură cu ceea ce este cel mai bine pentru copil.

Orice încălcare a drepturilor copilului (inclusiv lipsa de respect față de capacitățile în evoluție a copilului) este contrară intereselor superioare ale acestuia.

În realizarea obligațiilor ce revin părinților, aceștia au dreptul să primească informații și asistență de specialitate necesare pentru îngrijirea, creșterea și educarea copilului.

Cu privire la persoana, cât și la patrimoniul copilului, este subliniată obligația părinților de a sprijini copilul în exercitarea de către acesta a drepturilor prevăzute în lege - la sănătate și bunăstare, la învățătură, accesul la informație, la cultură, etc.

Astfel, serviciul public de asistență socială, în exercitarea funcției sale privind luarea tuturor măsurilor necesare pentru depistarea precoce a situațiilor de risc, va trebui să ofere părinților, la solicitarea acestora, consultanță de specialitate, inclusiv juridică, cu privire la posibilitățile legale de sprijin a acestora pentru îngrijirea, creșterea și educarea copiilor. Garantarea respectării drepturilor copilului în ceea ce privește menținerea contactului cu părinții, precum și asumarea de către aceștia a responsabilităților ce le revin este universal valabilă, indiferent că vorbim despre un copil născut într-o familie legal constituită sau despre un copil rezultat în afara căsătoriei. Astfel, în acest din urmă caz, legea permite taților să își asume și să își exercite în egală măsură obligațiile de creștere și întreținere a copilului la fel ca orice alt părinte.

În vederea îndeplinirii atribuției de monitorizare și analiză a situației copiilor din unitatea administrativ-teritorială și a realizării activității de prevenire a separării copilului de familia sa, serviciul public de asistență socială identifică situațiile de risc la care este supus copilul și care impun acordarea de servicii și beneficii (art. 3 din Hotărârea de Guvern nr. 69/ 2015 pentru aprobarea *Procedurii de monitorizare a modului de creștere și îngrijire a copilului cu părinți plecați la muncă în străinătate și a serviciilor de care aceștia pot beneficia*, precum și pentru aprobarea *Metodologiei de lucru privind colaborarea dintre direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și serviciile publice de asistență socială și a modelului standard al documentelor elaborate de către acestea*).

În sensul art. 2 lit. g). din Metodologia de lucru privind colaborarea dintre direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și serviciile

publice de asistență socială și a modelului standard al documentelor elaborate de către acestea, situația de risc este definită ca "orice situație, măsură sau inacțiune care afectează dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală ori socială a copilului, în familie sau în comunitate, pentru o perioadă determinată de timp".

Conform aceleași hotărâri (art.4), situația de risc a copilului trebuie analizată cel puțin din următoarele aspecte:

- a) situația economică a familiei;
- b) situația socială a familiei;
- c) starea de sănătate a membrilor familiei;
- d) nivelul de educație al membrilor familiei;
- e) condițiile de locuit ale familiei;
- f) existența unor comportamente la risc identificate în cadrul familiei.

Fiecare aspect enumerat mai sus este detaliat pe parcursul art. 5, astfel:

"(1) În funcție de situația economică, "copilul poate fi în situație de risc în familia care se ocupă de creșterea și îngrijirea lui dacă: a) familia se află în situație de sărăcie; b) părintele unic susținător sau ambii părinți sunt fără ocupație ori în șomaj; c) familia primește beneficii sociale.

(2) În funcție de situația socială, copilul poate fi în situație de risc în familia care se ocupă de creșterea și îngrijirea lui dacă: a) în familie există o mamă minoră sau o minoră gravidă; b) familia este monoparentală; c) părintele unic susținător sau ambii părinți sunt plecați la muncă în țară sau în străinătate; d) ambii părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau li s-a aplicat pedeapsa penală a interdicției drepturilor părintești, au fost puși sub interdicție judecătorească, dispăruți ori declarați judecătorește morți și nu a fost instituită tutela sau, după caz, o măsură de protecție specială; e) familia are unul sau mai mulți copii care au revenit în țara de origine după o experiență de peste un an de migrație; f) familia are unul sau mai mulți copii în sistemul de protecție specială; g) familia are unul sau mai mulți copii reintegrați din sistemul de protecție specială; h) familia are unul sau mai mulți membri cu dizabilități care le

limitează participarea la viața socială; i) cel puțin un membru al familiei (inclusiv adult) nu are acte de stare civilă; j) familia are unul sau mai mulți membri condamnați la o pedeapsă privativă de libertate; k) se află în orice alte situații care pot indica o vulnerabilitate.

(3) În funcție de starea de sănătate a membrilor săi, copilul poate fi în situație de risc în familia care se ocupă de creșterea și îngrijirea lui dacă: a) familia are unul sau mai mulți membri cu boli cronice și transmisibile; b) familia are unul sau mai mulți membri care nu sunt înscrși pe lista unui medic de familie; c) există o gravidă care nu este înscrisă pe lista unui medic de familie; d) familia are sugar care nu este înscris pe lista unui medic de familie; e) familia are unul sau mai mulți copii care nu sunt înscrși pe lista unui medic de familie; f) familia are unul sau mai mulți copii care nu sunt vaccinați; g) familia are unul sau mai mulți copii fără boli cronice și transmisibile polispitalizați; h) orice altă situație care poate afecta starea de sănătate a copilului.

(4) În funcție de nivelul de educație a membrilor săi, copilul poate fi în situație de risc în familia care se ocupă de creșterea și îngrijirea lui dacă: a) unul sau ambii părinți sunt analfabeți; b) familia are unul sau mai mulți copii cu vârstă școlară care nu frecventează cursurile unei forme de învățământ obligatoriu; c) familia are unul sau mai mulți copii care au abandonat timpuriu școala; d) familia are unul sau mai mulți copii cu frecvență școlară redusă ori repetenție; e) familia are unul sau mai mulți copii cu performanțe școlare slabe (corijențe etc.); f) familia are unul sau mai mulți copii cu istoric de sancționare în cadrul școlii, cum ar fi exmatriculare, nota scăzută la purtare etc.; g) în familie este un număr mare de copii antepreșcolari, preșcolari, școlari; h) familia are unul sau mai mulți copii cu cerințe educaționale speciale; i) orice altă situație care poate afecta dreptul copilului la educație.

(5) În funcție de condițiile de locuit, copilul poate fi în situație de risc în familia care se ocupă de creșterea și îngrijirea lui dacă: a) familia ocupă abuziv, fără drept de ședere anumite spații de locuit sau spații construite ilegal; b) familia locuiește în condiții improprii, respectiv locuința este în stare avansată de degradare sau este improvizată în spații care nu sunt destinate

acestui scop - magazii, case de apă, elemente de canalizare, construcții în stare avansată de degradare etc.; c) spațiul locuibil este insuficient raportat la numărul de persoane; locuința este supraaglomerată; d) familia nu are acces la utilități, în mod special la sursă de apă, electricitate și încălzire; e) lipsesc dotările minime necesare pregătirii hranei, asigurării încălzirii și mobilierul de strictă necesitate; f) locuința nu este întreținută corespunzător, lipsa igienei; g) familia întâmpină probleme cu locuința, cum ar fi scurgeri prin acoperiș, pereți umezi, ferestre/dușumele putrede sau deteriorate etc.

(6) În funcție de comportamentele la risc, copilul poate fi în situație de risc în familia care se ocupă de creșterea și îngrijirea lui dacă: a) există în familie un istoric de reclamații/sesizări înregistrate și confirmate la nivelul autorităților administrației publice locale sau la poliție cu privire la comportamentul antisocial al unui membru din familie, cum ar fi săvârșirea de fapte cu caracter penal, minori folosiți la cerșetorie etc.; b) există în familie un comportament agresiv al unuia ori mai multor membri ai familiei și/sau a unui istoric de violență în familie, cum ar fi existența reclamațiilor ori a ordinului de protecție; c) există în familie consum excesiv de alcool; d) există în familie consum sau un istoric de consum sau abuz de substanțe psihotrope”.

În activitatea de identificare a situației de risc la care poate fi supus copilul, serviciul public de asistență socială utilizează ca instrumente: fișa de observație și fișa de identificare a riscurilor (art.7).

“Persoanele de la nivel local care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni cu privire la existența unei situații de risc, respectiv polițistul de proximitate, medicul de familie, cadrele didactice, asistentul medical, mediatorul școlar, mediatorul sanitar, asistentul medical comunitar, completează fișa de observație, potrivit competențelor legale, și o transmit în termen de maximum 48 de ore serviciului public de asistență socială din unitatea administrativ-teritorială în care își desfășoară activitatea” (art.7 alin 3).

Pentru copiii aflați în situație de risc de a fi separați de părinții lor, prevederile legislative pun accent pe dezvoltarea serviciilor de prevenirea

separării copilului de familie la nivelul comunităților. Serviciile publice de asistență socială (SPAS) de la nivelul municipiilor, orașelor și comunelor au obligația de a monitoriza și de a analiza situația copiilor din raza lor administrativ-teritorială, de a identifica și evalua situațiile de risc, de a pregăti documentația pentru acordarea de servicii și/sau prestații sociale necesare prevenirii separării, cât și de a monitoriza implementarea planului de servicii în interesul superior al copilului.

Competența prevenirii situațiilor de risc și comportamentelor abuzive ale părinților, este stabilită expres în sarcina serviciilor de asistență socială de la nivel local.

Orice separare a copilului de părinții săi, precum și orice limitare a exercitării drepturilor părintești trebuie precedată de furnizarea sistematică de servicii și prestații sociale prevăzute de legea asistenței sociale nr 292/2011 sau de către alte acte normative cu caracter specific, cu accent pe informarea adecvată a părinților, pe consiliere sau mediere, furnizate în baza unui plan de servicii.

În Planul de servicii poate fi formulată către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, solicitarea de instituire a unei măsuri de protecție specială pentru copil, **numai atunci când, după acordarea serviciilor prevăzute în planul de servicii se ajunge la concluzia că nu mai este posibilă menținerea copilului alături de părinții săi.**

Conform art. 119 alin (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată cu modificările și completările ulterioare, "Pentru prevenirea separării copilului de părinții săi, precum și pentru realizarea protecției speciale a copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi, se organizează și funcționează următoarele tipuri de servicii: a) servicii de zi; b) servicii de tip familial; c) servicii de tip rezidențial".

Serviciile de zi sunt acele servicii „prin care se asigură menținerea, refacerea și dezvoltarea capacităților copilului și ale părinților săi, pentru depășirea situațiilor care ar putea determina separarea copilului de familia sa. Accesul la aceste servicii se realizează în baza planului de

servicii....." - art. 120 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată cu modificările și completările ulterioare.

De asemenea, conform art.121 din același act normativ, în situații bine argumentate, se asigură plasamentul copilului separat temporar sau definitiv de părinții săi la domiciliul unei persoane fizice sau a unei familii în vederea creșterii, îngrijirii și protecției copilului acestuia într-un mediu familial.

Pot primi copii în plasament "...(1) familiile și persoanele care au vârsta de minimum 18 ani, au capacitate deplină de exercițiu, domiciliul în România și care prezintă garanții morale și condiții materiale necesare creșterii și îngrijirii copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi. (2) La stabilirea măsurii de plasament la familie și persoane, direcția generală de asistență socială și protecția copilului realizează demersuri pentru identificarea membrilor familiei extinse alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, în vederea consultării și implicării lor în stabilirea/revizuirea obiectivelor planului individualizat de protecție" (conform art. 122 din același act normativ specificat mai sus).

Activitatea persoanei atestate ca asistent maternal, în condițiile legii, se desfășoară "în baza unui contract cu caracter special, aferent protecției copilului" încheiat cu DGASPC sau cu un organism privat acreditat. În contract sunt specificate: activitatea de creștere, îngrijire și educare a copiilor aflați în plasament se desfășoară la domiciliu, programul de lucru este impus de nevoile copiilor, planificarea timpului liber se face în funcție de programul familiei și al copiilor aflați în plasament, cât și faptul că în perioada efectuării concediului legal de odihnă asistentul maternal asigură continuitatea activității desfășurate, cu excepția cazului în care separarea, în această perioadă, de copilul aflat în plasament în familia sa este autorizată de DGASPC.

Conform legii, "Contractul individual de muncă se încheie la data emiterii dispoziției directorului de stabilire a măsurii plasamentului în regim de urgență sau a hotărârii comisiei pentru protecția copilului/instanței cu privire la stabilirea măsurii plasamentului".

În legătură directă cu stabilirea unei măsuri de protecție pentru copii este Comisia pentru Protecția Copilului (CPC). Conform art.115 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, "(1) În subordinea consiliului județean și, respectiv, a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București funcționează comisia pentru protecția copilului, ca organ de specialitate al acestora, fără personalitate juridică, având următoarele atribuții principale: a) stabilirea încadrării în grad de handicap și orientarea școlară a copilului; b) pronunțarea, în condițiile prezentei legi, cu privire la propunerile referitoare la stabilirea unei măsuri de protecție specială a copilului; c) soluționarea cererilor privind eliberarea atestatului de asistent maternal; d) alte atribuții prevăzute de lege)".

Conform art. 115 alin (2) "Organizarea și metodologia de funcționare a comisiei pentru protecția copilului se reglementează prin hotărâre a Guvernului". Hotărârea de Guvern nr. 502/2017 privind organizarea și funcționarea comisiei pentru protecția copilului a abrogat Hotărârea de Guvern nr. 1437/2004 privind organizarea și metodologia de funcționare a comisiei pentru protecția copilului, reglementând astfel la art.1 faptul că CPC este "organul de specialitate, fără personalitate juridică, al consiliului județean, respectiv al consiliului local al sectorului municipiului București, cu activitate decizională în materia protecției și promovării drepturilor copilului".

Atribuțiile CPC sunt următoarele:

- Stabilește măsurile de protecție specială pentru copii și menține măsurile pentru tinerii care au dobândit capacitate deplină de exercițiu,
- Încetează sau, după caz, modifică măsura de protecție specială stabilită de către CPC,
- Informează părinții prezenți la ședințele CPC cu privire la consecințele stabilirii măsurii de protecție specială asupra raporturilor pe care le au cu copiii,
- hotărăște, dacă este cazul, în condițiile stabilite de Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, cuantumul contribuției lunare a părinților la întreținerea copilului pentru care s-a decis măsura plasamentului în condițiile Legii,

- eliberează sau, după caz, reînnoiește, suspendă sau retrage atestatul de asistent maternal,
- stabilește încadrarea copiilor cu dizabilități în grad de handicap și eliberează certificatul de încadrare a copilului într-un grad de handicap;
- aprobă planul de abilitare-reabilitare a copilului cu dizabilități în situația stabilirii unui alt grad de handicap față de propunerea serviciului de evaluare complexă;
- informează în scris conducerea instituțiilor pe care membrii CPC le reprezintă asupra dificultăților întâmpinate în stabilirea măsurilor de protecție specială pentru copii, încadrarea copiilor cu dizabilități în grad de handicap și eliberarea certificatului de încadrare a copilului într-un grad de handicap și asupra necesității de dezvoltare a serviciilor sociale, educaționale și de sănătate pentru copii în vederea identificării de soluții;
- soluționează plângerile adresate de copii, în măsura în care soluționarea acestora nu este stabilită de lege în competența altor instituții sau a instanțelor judecătorești, după caz;
- colaborează cu organismele private acreditate care desfășoară activități în domeniul protecției drepturilor copilului și al protecției speciale pe raza administrativ-teritorială;
- întocmește un raport anual de activitate pe care îl înaintează consiliului județean sau, după caz, consiliului local al sectoarelor municipiului București.

Măsurile de protecție specială ale copilului se stabilesc de către CPC, **numai atunci când există acordul părinților**, precum și **consimțământul copilului care a împlinit vârsta de 14 ani**, exprimate în fața Comisiei. CPC emite hotărâri, conform art. 8 din HG nr. 502/2017. DGASPC, cât și autoritățile locale au obligația de a iniția și adopta măsuri active pentru menținerea contactului între copil și părinți pe toată durata plasamentului. **Prioritatea instituțiilor și a profesioniștilor responsabili de aplicarea și monitorizarea acestor măsuri o reprezintă reintegrarea copilului în familie.** Luând în considerare cu prioritate interesul superior al copilului și pentru a evita efectele negative ale separării copilului de familie printr-o măsură de protecție specială la o vârstă fragedă, precum și efectele unei spitalizări prelungite, în țara noastră **este interzis plasamentul copiilor**

sub vârsta de 3 ani în servicii de tip rezidențiale.

Astfel, copilul mic poate fi dat în plasament doar la asistentul maternal, la familia lărgită sau la o altă familie. Când copilul este diagnosticat cu una sau mai multe dizabilități grave, este dependent de servicii specializate medicale și separarea de părinți nu poate fi evitată, plasamentul copilului sub 3 ani este permis într-un serviciu de tip rezidențial specializat în îngrijirea copilului cu dizabilități.

Situațiile și condițiile în care poate fi decisă separarea copilului de părinți sunt expres și limitativ prevăzute de Legea 272, prin art. (33). Acestea sunt următoarele: divorțul când are loc separarea copilului de unul dintre părinți, sau chiar de ambii părinți dacă minorul este încredințat în urma divorțului acestora unei alte persoane, plasamentul în regim de urgență când copilul a fost abuzat, neglijat în propria sa familie, și cel mai frecvent întâlnit, plasamentul. În fiecare dintre aceste situații, competența în ceea ce privește luarea deciziei cu privire la separarea copilului de familie aparține instanței judecătorești sau comisiei pentru protecția copilului.

Situațiile în care poate interveni separarea copilului de părinții săi, prin decizia unei autorități administrative, este plasamentul dispus prin hotărârea CPC, dar numai cu condiția preexistenței unui acord al părinților cu privire la măsura de protecție respectivă, sau plasamentul în regim de urgență, dispus prin dispoziție a directorului direcției generale de asistență socială și protecție a copilului, atunci când copilul este abuzat/ neglijat în propria familie, măsură pentru confirmarea căreia legiuitorul a prevăzut obligativitatea sesizării instanței de judecată în termen de 48 de ore de la luarea măsurii plasamentului în regim de urgență.

Articolul 50 al Legii 272/2004 are în vedere punerea în practică a dispozițiilor art. 20 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și recunoaște dreptul la protecție și asistență specială a copilului lipsit temporar sau definitiv de mediul său familial, instituind totodată obligația pentru statele părți de a asigura acestuia o protecție alternativă.

În cadrul protecției alternative ce poate fi asigurată copiilor lipsiți temporar sau definitiv de ocrotirea părinților lor, Legea nr. 272/2004 include tutela, măsurile de protecție specială și adopția.

Astfel, beneficiarii măsurilor de protecție specială pot fi copiii care, fie temporar, fie definitiv, nu pot sau nu mai pot fi ocrotiți de către proprii lor părinți. Această situație poate fi determinată de diverse circumstanțe (părinți necunoscuți, decedați, punerea lor sub interdicție, declararea judecătorească a morții sau dispariției acestora etc.) sau de decizia instituțiilor abilitate de lege să dispună scoaterea copilului din familie atunci când dezvoltarea și evoluția lui este periclitată în cadrul acesteia. Protecția specială a copilului include un complex de măsuri, prestații și servicii, adaptate caracteristicilor individuale ale fiecărui copil, în măsură să răspundă cât mai adecvat nevoilor copilului care necesită o astfel de protecție.

Măsurile de protecție specială și serviciile ce pot fi organizate pentru asigurarea acestora sunt reglementate distinct în cuprinsul Legii nr. 272/2004. Prestațiile ce pot fi acordate copilului care beneficiază de protecție specială se regăsesc atât în legea 272/2004 ce reglementează finanțarea sistemului de protecție cât și într-o serie de alte acte normative.

În condițiile existenței unor împrejurări menite să conducă la separarea copilului de părinții săi sau de unul dintre aceștia, legea dă asigurări cu privire la garantarea dreptului acestuia de a putea menține contacte cu aceștia, în condițiile în care respectarea interesului său superior este asigurată. Introducerea acestei prevederi exprese în lege a venit ca o garanție suplimentară vis-a-vis de garantarea dreptului copilului la menținerea legăturii cu părinții săi, în aproape orice condiții, pornind de la premisa că cel mai bun mediu de dezvoltare al acestuia este în mijlocul familiei sale.

Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, conține o serie de articole care se referă la relațiile personale ale copilului cu părinții săi, precum și cu „alte persoane față de care copilul a dezvoltat legături de atașament“ (art. 17-19). Așadar

copilul poate avea „viață de familie“ alături de persoane cu care are relații legale și biologice, dar și sociale.

În mod evident, acesta este unul dintre articolele definitorii asupra concepției legiuitorului în abordarea problematicei copilului și a plasării și integrării sale în mediul în care se formează. El reflectă filosofia legii potrivit căreia copilul este un univers în sine, integrat unui mediu familial și social, care îi influențează și modelează personalitatea. De asemenea, articolul conferă conotație juridică relațiilor de natură afectivă, recunoașterea și afirmarea acestora ca element al protecției juridice constituind un pas important în definirea principiului ocrotirii interesului superior al copilului.

Se observă, așadar, că nu a fost definită categoria persoanelor cu care copilul poate avea legături personale printr-o enumerare limitativă, ci prin precizarea rolului acelor persoane în viața copilului, optându-se deci, pentru o abordare flexibilă, adaptabilă fiecărei situații în parte.

Mai mult decât a afirma dreptul la păstrarea legăturilor personale, potrivit art. 17 alin. (3) din aceeași lege, părinții sau un alt reprezentant legal al copilului “nu pot împiedica relațiile personale ale acestuia cu bunicii, frații și surorile ori cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie decât în cazurile în care instanța decide în acest sens, apreciind că există motive temeinice de natură a primejdiei dezvoltarea fizică, psihică, intelectuală sau morală a copilului”.

Această ultimă prevedere este extrem de interesantă și merge mult mai departe decât ceea ce li se impune în mod legal părinților în multe alte țări.

Competența limitării legăturilor copilului cu alte persoane decât părinții săi aparține în exclusivitate instanțelor judecătorești, care pot decide acest lucru numai în situația în care s-au administrat probe din care rezultă că prin menținerea relațiilor respective s-ar periclita dezvoltarea fizică, psihică, intelectuală sau morală a copilului.

Articolul 18 al aceluiași act normativ enumeră - în mod exemplificativ - o serie de forme de contact care reprezintă cele mai frecvente

modalități de păstrare a legăturilor, incluzând corespondența, furnizarea de informații despre copil și alte forme de contact indirect. Importanța procesului de relaționare și a atașamentului a fost subliniată permanent ca modalitate de prevenire a abandonului. Procesul de relaționare și de atașament are loc de obicei în mod natural, generat de mecanisme interioare, afectiv-cognitive, iar separarea, la o vârstă fragedă a copilului de o persoană care a jucat un rol important în viața lui, ca și neglijarea sau abuzul, poate duce la tulburări de atașament.

Restricții asupra dreptului copilului de a fi în contact cu oricare dintre părinți pot fi impuse doar de instanță, atunci când există „motive temeinice de natură a periclita dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copilului“. Din nou este o prevedere clară conform căreia este nevoie de un motiv foarte serios pentru a putea restricționa contactul, precizându-se anume situațiile în care contactul poate fi apreciat că ar contraveni interesului superior al copilului: dacă ar conduce la primejduirea dezvoltării fizice, psihice, intelectuale sau morale a copilului.

Prin urmare, instanța judecătorească se va pronunța obligatoriu odată cu dispunerea măsurii de protecție a copilului și cu privire la menținerea relațiilor personale și contactelor directe ale copilului cu ambii părinți, desigur cu respectarea interesului superior al copilului. În situația în care instanța va aprecia însă că există motive temeinice de natură a periclita dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copilului, prin intermediul aceleiași hotărâri judecătorești se va pronunța obligatoriu în sensul limitării exercitării acestui drept.

În ceea ce privește îngrijirea copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate, situația acestora a fost reglementată prin Legea nr. 257/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 unde a fost prevăzut un capitol special dedicat acestei problematice, al cărui scop este responsabilizarea părinților în ceea ce privește desemnarea persoanei care se va ocupa de creșterea copilului pe perioada absenței acestora, dar și obligațiile ce revin autorităților locale în ceea ce privește monitorizarea situației acestor copii și adoptarea măsurilor care se impun în vederea respectării interesului lor superior.

Numărul total de beneficiari ai serviciilor de prevenire a separării copilului de familie la data de 30.09.2017 era de 54.809 copii, din care 22.270 copii beneficiari ai centrelor de zi și de recuperare, 32.539 copii beneficiari ai altor servicii de prevenire (centre de consiliere și sprijin pentru părinți, servicii de prevenire a abandonului prin planning familial, monitorizarea femeii gravide.

La aceeași dată, 30.09.2017, numărul total de beneficiari ai sistemului de protecția specială era de 55.610 copii, din care în servicii de tip familial 37.191 copii (66,88%), în scădere cu 197 copii față de anul precedent la aceeași dată.

Din numărul de copii în plasament în servicii de tip familial, la asistenții maternali au fost înregistrați 18.498 copii (33,26%), din care la asistenți maternali angajați ai DGASPC – 18437 copii, la asistenți maternali angajați ai organismelor private acreditate, 61 copii, la rude până la gradul IV inclusiv, 13.930 copii, la alte familii sau persoane, 4763 copii.

Numărul de copii beneficiari ai serviciilor rezidențiale era de 18.419 copii (33,12% din totalul copiilor beneficiari ai sistemului de protecția specială).

ADOPTIA ABORDATĂ DIN PUNCT DE VEDERE JURIDIC, SOCIAL ȘI PSIHOLOGIC

ADOPTION ADDRESSED FROM A LEGAL, SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL POINT OF VIEW

Roxana-Maria STOIAN
asistent social principal

Elena-Daniela RADU
psiholog specialist (psihologie clinică)

Daniela-Ștefania UDUBAȘA
director executiv adjunct
DGASPC Vâlcea

Abstract

In Romania, child protection is one of the priority areas and a subject of theoretical analysis and practice appropriate social assistance system.

The last twenty years have been marked by eloquent progress in the development of the legislative framework and policies in the field of child protection, the old residential child care system being reconsidered and transformed, reaching today to expand and professionalize alternative services.

In a society characterized by complexity and change, there is a clear need to continue the reform of the child protection system, promoting proactive, preventive intervention and investment for the benefit of children under special protection and families in difficulty.

The evolution of national adoption is closely related to the child protection system as a whole, adoption being considered as an alternative solution only for children in the protection system for whom reintegration or integration into the family has failed.

Respecting, guaranteeing and promoting the right of every child to grow and develop into a family to ensure safety, happiness and well-being is a continuing concern of local and central public authorities, along with improving, simplifying and facilitating procedures.

Keywords: *child, adoption, protection, need, discrimination*

Adopția nu este o „invenție” a epocii moderne, ci o procedură legală recunoscută și reglementată din cele mai vechi timpuri, primul document care o atestă fiind Codul lui Hammurabi din Babilon. Însă recunoașterea adopției ca proces social și juridic de protecție a copilului apare abia în a doua jumătate a secolului XIX, când statul Massachusetts aprobă, în 1851, prima lege modernă privind adopția. Este un moment de mare însemnătate pentru instituția adopției deoarece marchează schimbarea scopului adopției de la a acorda prioritate interesului adoptatorului la a urmări interesul adoptatului.

Cuvinte-cheie: *copil, adopție, protecție, nevoie, discriminare.*

În România, prima însemnare despre adopție a apărut în Pravila lui Matei Basarab din 1652, sub denumirea de „feciorie de suflet”, și avea o componentă religioasă, neputând fi încheiată înainte de a se citi „sfintele molitve și cu sfintele slujbe”. Codul Calimach din 1817 promova

„înfiala” în interesul copilului, iar un an mai târziu Codul Caragea impunea o vârstă minimă pentru adoptatori (25 de ani), și o diferență de vârstă între adoptat și adoptator de cel puțin 18 ani, dar și unele condiții morale, medicale și sociale pentru viitorii părinți. Este interesant de precizat

că în Codul civil din 1864, deși nu existau prevederi legate de adopția internațională, adoptatorul putea fi cetățean străin și avea dreptul să înfieze copii români doar dacă legislația din țara sa permitea acest lucru.

Creșterea solicitărilor pentru adopție determinate de modificările geografice și epidemiile provocate de primul război mondial introduc două noțiuni noi în domeniul adopției: adopția închisă – care presupune încetarea oricăror legături dintre copil și părinții biologici, precum și lipsa contactului dintre familia biologică și familia adoptivă, și potrivirea dintre adoptat și adoptator – care urmărește stabilirea compatibilității între copil și familia sau persoana adoptatoare, facilitând acomodarea acestora. Modificări importante în practica adopției sunt aduse și de cel de-al doilea război mondial, în sensul apariției formelor de adopție transculturală, transrasială și transetnică. Schimbările de mentalitate din perioada 1960-1970 au impus o nouă procedură – adopția deschisă, care admite întâlnirea și păstrarea legăturilor dintre părinții biologici, copil și adoptatori. În acest context se vorbește și despre adopția semi-deschisă, în care confidențialitatea se păstrează într-o anumită măsură, părinții biologici și adoptatorii având informații cu caracter general unuia despre ceilalți. În prezent, formele adopției se regăsesc în raporturi diferite în legislația fiecărei țări.

Pentru a promova interesele copiilor adoptați și a reduce dificultățile cauzate de diferențele existente încă între legislațiile naționale, în data de 24 aprilie 1967 a fost încheiată la Strasbourg Convenția Europeană în materia adopției de copii, la care țara noastră a aderat prin Legea nr.15/1993, revizuită în 4 martie 2009 și ratificată de România prin Legea nr.138/2011. De asemenea, reglementările cuprinse în acest instrument juridic au rolul de a evita adopția unui copil prin contract privat fără nicio intervenție din partea autorității de stat, în scopul de a se asigura că adopția se face în conformitate cu cele mai bune interese ale copilului. Până în prezent, Uniunea Europeană nu s-a implicat în realizarea unei legislații comune pentru toate țările membre, lăsând dreptul de reglementare fiecăreia atât în privința adopțiilor interne cât și al celor internaționale. Totuși, la 2 februarie

2017, Parlamentul European a aprobat Rezoluția 2015/2086(INL), care cuprinde recomandări adresate Comisiei privind aspectele transfrontaliere ale adopțiilor, inclusiv o Anexă ce propune un Regulament privind recunoașterea transfrontalieră a hotărârilor de adopție. De menționat că este în vigoare în toate statele membre Convenția de la Haga din 29 mai 1993 asupra protecției copilului și cooperării în materia adopției internaționale, pe care țara noastră a ratificat-o prin **Legea nr.84/1994**, actul care vizează procedura adopției transfrontaliere și prevede recunoașterea automată a acestor adopții, însă nu acoperă situația în care o familie cu un copil adoptat în temeiul unei proceduri pur naționale se mută ulterior într-un alt stat membru.

Cu toate acestea, interesul pentru copil ca ființă umană cu drepturi depline a fost manifestat, unanim, abia în anul 1989, când s-a elaborat și a intrat în vigoare Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, act juridic ce a recunoscut centralitatea copilului în universul uman, ratificată de țara noastră prin Legea nr.18/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, astfel obligându-se să respecte și să promoveze, în legislația internă, drepturile copilului.

De-a lungul timpului adopția a evoluat de la actul de caritate față de un copil orfan sau sărac, la bucuria experienței de a fi părinte, ajungând astăzi să fie consfințită și încurajată ca fenomen în mai toate legislațiile.

Adopția este privită în întreaga lume ca o modalitate pozitivă de a crea sau extinde familia, o „promisiune solemnă” complexă și de succes a familiei și totodată un proces permanent de confruntare cu probleme diferite față de cele apărute într-o familie cu copii biologici.

Definirea adopției dintr-o altă perspectivă decât cea conferită de legislație, a reprezentat întotdeauna o misiune dificilă pentru autorii de specialitate, deoarece, pe de o parte, instituția adopției a avut și are o natură juridică complexă, iar pe de altă parte reprezintă o unitate indisolubilă între actul juridic al adopției și efectele sale.

Din punct de vedere sociologic, adopția este definită ca „înfiere, actul prin care cineva devine

părintele legal al unui copil care nu este propriul său descendent natural” (în Dicționar de Sociologie, coordonatori Cătălin Zamfir și Lazăr Vlăsceanu, Ed. Babei, București). Se impune precizarea că recunoașterea legitimității părintelui adoptiv este supusă interpretării și modelelor etice și juridice ale societății.

Din punct de vedere juridic „adopția este operațiunea juridică prin care se creează legătura de filiație între adoptator și adoptat, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului” (art. 451 din Legea nr.287/2009 privind Codul civil).

Conform legislației naționale actuale, adopția este considerată o instituție de drept civil, nemaifiind abordată ca o măsură de protecție specială, așa cum era considerată în legislația anterioară intrării în vigoare a Legii nr.57/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr.273/2004 privind procedura adopției, precum și a altor acte normative. Cu alte cuvinte, adopția nu se mai adresează tuturor copiilor care au nevoie de o măsură de protecție specială, ci doar celor pentru care o astfel de operațiune juridică este potrivită nevoilor și situației lor particulare.

Modificările și completările aduse în august 2016 Legii nr.273/2004 privind procedura adopției au urmărit flexibilizarea procesului de adopție prin celeritate în dobândirea statului de copil adoptabil (în acest sens fiind reduse termenele de realizare a etapelor procedurale ale adopției), flexibilizarea procesului de atestare (prin mărirea perioadei de valabilitate a atestatului de familie sau persoană aptă să adopte la doi ani, scăderea termenului de soluționare a cererii de atestare și eliminarea etapei de pregătire la reînnoirea atestatului), susținerea demersurilor de adopție (acordarea unei dispense adoptatorilor în limita a 40 de ore/an timp liber fără afectarea drepturilor salariale pentru realizarea etapei de atestare și de potrivire practică, acordarea concediului de acomodare cu durată de 1 an adoptatorului/unuia dintre soții adoptatori, indiferent de vârsta copilului, care include și perioada încredințării copilului în vederea adopției, inițierea potrivirii dintre copil și adoptatori de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului de la domiciliul acestuia) și reglementarea unor dispoziții procedurale speciale care să permită

soluționarea mai rapidă de către instanța judecătorească a cauzelor de adopție (reducerea termenului de apel, reglementarea termenelor de judecată, judecarea cererilor de încredințare în vederea adopției a copilului fără a mai fi necesară citarea părinților).

Etapetele procedurale ale adopției naționale includ:

1. Evaluarea în vederea obținerii atestatului de familie/persoană aptă să adopte – procesul se realizează în maximum 90 de zile de la depunerea cererii de evaluare și cuprinde trei etape: evaluarea socială, evaluarea psihologică și pregătirea pentru asumarea în cunoștință de cauză a rolului de părinte. Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport final de evaluare a capacității de a adopta a solicitantului care conține propunerea de eliberare a atestatului, precizându-se numărul de copii și caracteristicile copiilor pe care acesta îi poate adopta, sau de neeliberare a atestatului. În această ultimă situație, adoptatorul sau familia adoptatoare poate formula contestație în termen de cinci zile lucrătoare de la comunicarea raportului, care se soluționează de către o comisie alcătuită din reprezentanți ai Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție, ai Colegiului Național al Asistenților Sociali și ai Colegiului Psihologilor din România. Rezultatul soluționării contestației se comunică direcției și contestatarului, în urma căruia direcția poate decide menținerea propunerii formulate în raportul final de evaluare a capacității de a adopta, completarea procesului de evaluare cu noi informații sau documente relevante, realizarea unei noi evaluări sociale și-sau psihologice de către cabinete individuale, cabinete asociate sau societăți profesionale care au încheiat convenții cu comisia de soluționare a contestațiilor ori eliberarea atestatului de persoană/ familie aptă să adopte.

2. Deschiderea procedurii adopției – pentru copiii aflați în sistemul de protecție planul individualizat de protecție are ca finalitate adopția internă dacă după instituirea măsurii de protecție specială: a) a trecut un an și părinții firești ai copilului, în grija cărora acesta nu a putu fi lăsat din motive neimputabile părinților, precum și rudele până la gardul al IV-lea ale acestuia, care au putut fi găsite, nu realizează niciun demers

pentru reintegrarea sau integrarea copilului în familie; b) au trecut șase luni și părinții firești ai copilului și rudele până la gradul al IV-lea ale acestuia, care au putut fi găsite, nu colaborează cu autoritățile în vederea realizării demersurilor pentru reintegrarea sau integrarea copilului în familie; c) au trecut șase luni și părinții și rudele copilului până la gradul al IV-lea nu au putut fi găsite; d) părinții și rudele copilului până la gradul al IV-lea care au putut fi găsite declară în scris că nu doresc să se ocupe de creșterea și îngrijirea copilului și în termen de 30 de zile nu au revenit asupra declarației. În situația copilului înregistrat din părinți necunoscuți finalitatea planului individualizat de protecție se stabilește în maximum 30 de zile de la eliberarea certificatului de naștere al acestuia. Instanța judecătorească poate trece peste refuzul părinților firești sau, după caz, al tutorelui de a consimți la adopția copilului dacă se dovedește, prin orice mijloc de probă, că aceștia refuză în mod abuziv să își dea consimțământul la adopție și instanța apreciază că adopția este în interesul superior al copilului, ținând seama și de opinia acestuia dată în condițiile legii, cu motivarea expresă a hotărârii în această privință. Se poate considera refuz abuziv de a consimți la adopție și situația în care, deși legal citați, părinții firești sau, după caz, tutorele nu se prezintă la două termene consecutive fixate pentru exprimarea consimțământului. Efectele hotărârii judecătorești de deschidere a procedurii adopției se mențin până la împlinirea de către copil a vârstei de 14 ani.

3. Potrivirea inițială și practică - este o etapă premergătoare încredințării în vederea adopției prin care se identifică și selectează persoana/familia atestată ca aptă să adopte care răspunde nevoilor identificate ale copilului și se stabilește compatibilitatea dintre copil și adoptator/adoptatori. Potrivirea se realizează acordându-se prioritate rudelor copilului și altor persoane alături de care acesta s-a bucurat de viață de familie pentru o perioadă de minimum 6 luni (tutorele, asistentul maternal profesionist, persoana/familia de plasament sau, după caz, alte persoane care au conviețuit/conviețuiesc împreună cu copilul, dacă aceștia s-au implicat direct și nemijlocit în îngrijirea și educarea lui, iar copilul a dezvoltat relații de atașament față de ei), în măsura în care acest lucru nu

contravine interesului său superior. *Potrivirea inițială* se realizează prin identificarea și selectarea din cadrul Registrului național pentru adopții a tuturor persoanelor/famiiliilor atestate care răspund nevoilor fiecărui copil adoptabil. *Potrivirea practică* vizează pregătirea copilului, a adoptatorului/adoptatorilor și a altor persoane de referință pentru copil și organizarea de întâlniri dintre copil și adoptator/familia adoptatoare, în vederea facilitării acomodării acestora. În situația în care se continuă potrivirea practică, se stabilesc programul și modul de desfășurare a următoarelor întâlniri, la sfârșitul căruia direcția în a cărei rază teritorială se află domiciliul copilului sesizează instanța judecătorească pentru încredințarea copilului în vederea adopției. Registrul Național pentru Adopții conține o secțiune distinctă pentru următoarele categorii de **copii greu adoptabili**: cei pentru care în termen de 9 luni de la rămânerea definitivă a sentinței de deschidere a procedurii de adopție nu s-a reușit inițierea potrivirii practice sau aceasta a eșuat, ori pentru care încredințarea în vederea adopției a fost revocată, precum și copiii a căror listă generată din R.N.A. nu conține timp de 3 luni consecutiv niciun adoptator/nicio familie adoptatoare. Profilele copiilor greu adoptabili pot fi consultate de către adoptatori la sediul direcției care a eliberat atestatul.

4. Încredințarea în vederea adopției – se dispune pentru o perioadă de 90 de zile, direcția de la domiciliul adoptatorului/familiei adoptatoare urmărind evoluția copilului și a relațiilor dintre acesta și persoana/familia căreia i-a fost încredințat. Dacă în această perioadă se va constata neadaptarea copilului cu persoana/familia adoptatoare ori existența oricăror alte motive de natură să împiedice finalizarea procedurii de adopție, se va sesiza de îndată instanța judecătorească, în vederea revocării sau, după caz, prelungirii măsurii încredințării. La sfârșitul perioadei de încredințare în vederea adopției, direcția întocmește un raport final referitor la evoluția relațiilor dintre copil și adoptatori, pe care îl comunică instanței competente în vederea soluționării cererii de încuviințare a adopției. Adoptatorul/oricare dintre soții familiei adoptatoare, care realizează venituri supuse impozitului pe venit, poate beneficia de un concediu de acomodare cu durata de

maximum un an, care include și perioada încredințării copilului în vederea adopției.

5. Încuviințarea adopției – este de competența instanței judecătorești care prin hotărârea pe care o pronunță stabilește filiația adoptatului față de adoptator/adoptatori.

6. Monitorizarea post-adopție – reprezintă etapa ulterioară încuviințării adopției prin care se urmărește evoluția copilului adoptat și a relațiilor dintre acesta și părinții adoptivi în vederea integrării depline a copilului în familia adoptatoare și identificării precoce a eventualelor dificultăți ce pot să apară în această perioadă, timp de cel puțin doi ani. Adoptatorii au obligația de a participa la activitățile postadopție recomandate de către specialiști și care pot consta în: informare și consiliere pentru copii și părinți; organizarea de cursuri pentru dezvoltarea capacităților parentale; constituirea de grupuri de suport pentru copii și părinți; sprijinirea adoptatorilor în vederea informării copilului cu privire la adopția sa; consilierea adoptatului în vederea dezvoltării identității părinților firești/rudelor biologice; consilierea și pregătirea adoptatului/părinților firești/rudelor biologice în vederea contactării. În situația în care adoptatorii, în mod nejustificat, refuză să participe la activitățile postadopție recomandate sau să informeze copilul cu privire la adopția sa, responsabilul de caz propune prelungirea perioadei de monitorizare postadopție peste termenul minim de doi ani.

Noul pachet legislativ a recunoscut necesitatea conștientizării problematicii și nevoilor copiilor greu adoptabili, reglementând demersurile suplimentare ce trebuie realizate în identificarea unui adoptator sau unei familii adoptatoare pentru această categorie de copii. Astfel, în afara campaniilor de informare și promovare a adopției interne a acestor copii, pentru fiecare copil care, în condițiile legii, este clasificat drept greu adoptabil se creează și utilizează *profilul copilului greu adoptabil*, iar persoanele și familiile atestate ca apte să adopte pot consulta, la sediul direcției generale de asistență socială și protecția copilului de la domiciliul lor, informațiile conținute în aceste profile. Dacă adoptatorul își exprimă dorința de a continua procedura de adopție cu un copil greu adoptabil, indiferent de mențiunile referitoare la numărul de copii și caracteristicile

acestora stabilite în raportul final de evaluare a capacității de a adopta, se respectă prevederile legale referitoare la realizarea potrivirii practice, acordându-se o atenție suplimentară modului în care persoana/familia adoptatoare răspunde nevoilor particulare ale copilului.

Recunoașterea „statutului” de copil greu adoptabil înseamnă recunoașterea faptului că nu toți copiii au șanse egale în încercarea de a găsi o familie. Autoritățile, politicienii, reprezentanții societății civile, militanții antidiscriminare declară că fiecare copil are dreptul la o familie iar statul garantează tuturor copiilor acest drept. Însă, din păcate, acești copii sunt, voluntar sau nu, victime ale discriminării directe.

În limbajul comun, a discrimina înseamnă a distinge, a diferenția. Dar în limbajul juridic, discriminarea are sensul de a trata o persoană într-o modalitate defavorabilă pentru un motiv interzis/ilegal.

Conform legii, discriminarea directă survine când o persoană beneficiază de un tratament mai puțin favorabil decât o altă persoană care a fost, este sau ar putea fi într-o situație comparabilă, pe baza oricărui criteriu de discriminare prevăzut de legislația în vigoare. *„Prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenența la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”*(art.2 alin.1 al O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

În literatura de specialitate, copilul greu adoptabil este definit ca având următoarele caracteristici: vârstă mai mare de 3 ani; apartenența din punct de vedere etnic sau rasial categoriilor minoritare, în special apartenența la etnia rromă; probleme emoționale, boli cronice, dizabilități fizice și/sau

mentale; a fost supus la diferite forme de abuz și/sau neglijare severă; a fost succesiv părăsit și/sau abuzat; are mai mulți frați și, potrivit principiilor protecției copilului, ar trebui adoptați împreună; părinți cu probleme psihice și/sau cronice ori transmisibile.

Chiar dacă, așa cum am mai spus, motivația adopției a evoluat, din păcate, adopția mai este încă privită ca o acțiune „reparatorie” față de imposibilitatea de a avea un copil biologic, iar prejudecățile legate de vârsta, etnia și starea de sănătate a copilului ori istoricul „negativ” al părinților sunt cât se poate de reale.

În general familiile care se decid inițieze demersul adopției, afirmă că își doresc doar un copil sănătos. Cu toate acestea, statistic, șansele unui copil de etnie romă, sau cu etnie nedeclarată, însă care are trăsături specifice etniei rome, de a fi adoptat sunt mult mai mici decât ale unui copil român. Acest lucru se întâmplă deoarece foarte multe persoane/familii potențial adoptatoare, vin cu prejudecăți referitoare la etnia romă, prin raportarea la adultul de etnie romă, și refuză să ia în calcul adopția unui copil care are astfel de origini etnice. Viitorii părinți se tem în primul rând de părerea celor din jur; își pun întrebări și sunt îngrijorați în ceea ce privește reacția familiei extinse, a prietenilor, față de un copil de etnie romă: „Ce vor spune aceștia?”, „Îl vor trata vreodată ce pe un adevărat membru al familiei?”, „Vom fi marginalizați de către aceștia din cauza copilului?”. În al doilea rând se tem ca fiul sau fiica lor să nu moștenească trăsături de caracter care, cred ei, sunt specifice exclusiv etniei rome, neluând în calcul faptul că majoritatea acestor copii sunt crescuți în familii de români încă de la naștere și că le sunt străine tradițiile și obiceiurile specifice etniei rome.

„Cu toate acestea, oare acești copii nu merită o șansă la o familie? Nu sunt și ei tot copii indiferent de persoana care le-a dat viață? De ce ar fi mai buni sau mai răi decât alți copii? Când decidem să adoptăm trebuie să avem în vedere că direcția generală de asistență socială și protecția copilului nu alege pentru noi un copil ci alege pentru un copil o familie, deoarece primordial este interesul copilului” - aceasta este opinia unei familii atestate ca familie aptă să adopte exprimată într-un e-mail.

Dacă există totuși persoane sau familii care optează să adopte un copil indiferent de etnie acestuia, în ceea ce privește starea de sănătate a copilului, toți viitorii părinți adoptivi cer, fără excepție, un copil clinic sănătos. În aceste condiții, copiii cu probleme de sănătate, care au părinți care suferă de boli neuro-psihice, sau cei încadrați într-un grad de handicap au șanse aproape inexistente să își găsească o familie.

Ne întrebăm cine este responsabil pentru discriminarea acestor copii? Responsabili suntem cu toții. Societatea, în întregul ei, trebuie să se ocupe mai mult de educarea publicului larg, în sensul creșterii incluziunii acestor copii în cât mai multe medii sociale pentru că oamenii sunt aceia care trebuie să devină toleranți și să respecte dreptul acestor copii la a dobândi o familie prin adopție. Este poate singura șansă pe care o au pentru a duce o viață normală.

Hotărârea de a adopta este puternic influențată și de existența sau cunoașterea unor exemple de adopții nereușite, dar și a celor de succes. Însă, la bază, decizia este legată de o serie de factori care privesc doar familia și care întotdeauna este calculată și planificată de către adoptatori. Așa cum experiența sarcinii biologice necesită o mare atenție și pregătire, tot așa **decizia de a adopta un copil** impune cel puțin la fel de multă grijă și implicare.

Una dintre barierele importante în luarea deciziei de a adopta o constituie dezvăluirea adopției și asta pentru că încă există o rezistență evidentă din partea societății față de ideea de adopție, sesizabilă mai ales în cazul copiilor greu adoptabili și a familiilor care au copii biologici. Argumentul cel mai puternic în fața acestei realități constă în faptul că pentru a-și construi o imagine de sine sănătoasă și a avea o percepție corectă a propriei identități fiecare copil adoptat trebuie să cunoască povestea originii sale și să-și accepte trecutul.

Nu ne-am dorit să facem o „radiografie” a dorințelor adoptatorilor, ci să cunoaștem și să înțelegem factorii care motivează o persoană sau o familie să adopte și care îi determină alegerile, condiții esențiale atât pentru îmbunătățirea și adaptarea permanentă a practicilor în domeniul adopției, cât și pentru

crearea unor legături afective, de durată și consistente între copil și viitorii lui părinți.

Să nu uităm că adopția, prin natura sa, schimbă destine și vizează un grad deosebit de sensibilitate sufletească. De aceea în procesul adopției se acordă o atenție deosebită tuturor implicațiilor profunde trăite de copii, familii, profesioniști, comunitatea întreagă – abordare care presupune o responsabilitate foarte mare asumată de persoanele și familiile care doresc să adopte, dar și de către specialiștii care intervin în diferitele etape procedurale ale adopției.

Deși legislația națională descurajează orice încercare de a fi eludată, adopția este încă un subiect litigios datorită miturilor care planează asupra sa și a faptului că primează experiența personală în formarea unei atitudini despre adopție în detrimentul informării din partea specialiștilor în domeniu: *sunt prea mulți pași de parcurs până la finalizarea adopției* – simplificarea procedurii a contribuit implicit și la buna funcționare a sistemului; *copiii adoptabili au handicap fizic pentru că provin din centre de plasament* – mulți copii care par grav afectați pot fi ușor recuperabili în mediul plin de afecțiune oferit de o familie, însă nu doar problemele lor

de sănătate constituie motivul instituționalizării, ci și faptul că părinții nu au putut să le ofere protecția și îngrijirea adecvată; *copiii adoptabili au prea mult bagaj emoțional* – copiii adoptabili au nevoi complexe, au nevoie să fie acceptați, înțeleși și iubiți necondiționat și, în același timp, au un potențial imens de a oferi iubire, răbdare și înțelegere; *instituțiile de stat nu oferă toate informațiile despre trecutul copilului* – profesioniștii din domeniu au obligația legală de a oferi potențialilor adoptatori informații complete despre istoricul psiho-socio-medical al copilului (dar nu și despre identitatea părinților biologici), premisă primordială pentru ca numărul adopțiilor de succes să crească; *părinții biologici vor veni să-l ia* – în situația copilului adoptabil, și nu a copilului aflat în plasament, această „variantă” este imposibil de concretizat.

Dincolo de cifre, statistici, legislație sau studii de caz, problema copiilor instituționalizați și, deci, posibil în nevoie de a fi adoptați comportă aspecte extrem de sensibile, iar identificarea soluțiilor multumitoare pentru soarta lor trebuie să rămână permanent o preocupare reală a instituțiilor statului de a găsi cele mai bune modalități de rezolvare pe termen lung.

BIBLIOGRAFIE

1. Bejenaru, A. (2010) Adopția copiilor, în Buzducea, D. (coord.) *Asistența socială a grupurilor de risc*. Iași: Editura Polirom.
2. Florian, E. (2007) *Protecția drepturilor copilului*, ediția 2. București: Ed. C. H. Beck.
3. Iluț, P. (2005) *Sociopsihologia și antropologia familiei*. Iași: Editura Polirom.
4. Muntean, A. (2001) *Familii și copii în dificultate*. Timișoara: Editura Mirton.
5. Muntean, A. (2002) *Psihologia dezvoltării umane (Psihologie dezvoltamentală)*. Timișoara: Editura First.
6. Muntean, A., Stan, V., Tomiță, M., Ungureanu, R. (2010) *Familii adoptive din România: câteva remarci preliminare bazate pe cercetarea din cadrul proiectului „Factori ce influențează succesul adopției naționale”*. (FISAN).
7. Stănculescu, M.S. (2012) *Copil în România. O diagnoză multidimensională*, București: Editura Vanemonde.
8. Voinea, M. (1996) *Psihosociologia familiei*. București: Ed. Universității București.
9. Zamfir, C., Vlăsceanu, L. (coord.) (1998) *Dicționar de sociologie*. București: Ed. Babel.
10. *Profilul părinților adoptivi din România și adopția copiilor greu adoptabili*. (Raport de cercetare) 2011, Editura ALPHA MDN, Buzău.
11. Revista de Neurologie și Psihiatrie a Copilului și Adolescentului din România, vol.13, nr. 1, pp.32-44.

Legislație

- *** **Legea nr.18/1990 pentru ratificarea** Convenției cu privire la drepturile copilului, adoptată de Organizația Națiunilor Unite la 20.11.1989, republicată.
- *** **Legea nr.84/1994 pentru ratificarea Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale**, încheiată la Haga la 29 mai 1993.
- *** Legea nr.138/2011 pentru ratificarea **Convenției** europene revizuite în materia adopției de copii, adoptată la Strasbourg la 27 noiembrie 2008 și semnată de România la Strasbourg la 4 martie 2009 .
- *** Rezoluția 2015/2086(INL) aprobată de Parlamentului European la 2 februarie 2017.
- *** Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicară, cu modificările și completările ulterioare.
- *** Legea nr.273/2004 privind procedura adopției, republicară, cu modificările și completările ulterioare.
- *** Legea nr.287/2009 privind Codul civil.
- *** H. G. Nr.579/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.273/2004 privind procedura adopției, pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.233/2012 privind serviciile și activitățile ce pot fi desfășurate de către organismele private române în cadrul procedurii adopției interne, precum și metodologia de autorizare a acestora și pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.1.441/2004 cu privire la autorizarea organizațiilor private străine de a desfășura activități în domeniul adopției internaționale.
- *** O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată
- **** www.adorcopiii.ro
- **** www.euadopt.ro
- **** www.copii.ro
- **** www.unicef.ro

PLASAMENTUL FAMILIAL – FORMĂ DE OCROTIRE A COPIILOR AFLAȚI ÎN DIFICULTATE

FAMILY PLACEMENT – A FORM OF PROTECTION FOR CHILDREN IN DIFFICULTY

Jana DIACONU

director executiv adjunct

Adelina-Maria NOROC

asistent social principal

DGASPC Vâlcea

Abstract

Undoubtedly, children need their own rights, whether individual or distinct, to develop harmoniously and without limiting their autonomy.

For decades, the residential protection system was the only form of protection that the Romanian state could offer to children deprived of parental protection. Research and studies on the negative effects of institutionalization have shown that most children were late in physical and cognitive development, poor health, nutrition disorders, attachment disorders, relationship difficulties, anxiety, etc., so many of them were transferred to residential adult centers. The causality of this phenomenon is found in the large number of staff in this type of institutions, who worked in shifts, making it impossible to establish a constant emotional and physical contact, but also in the system of organization of "children's homes" that could not meet the needs and the specific requirements of each child.

Keywords: *child, difficulty, foster, higher interest*

Bunăstarea copiilor este un domeniu care i-a interesat pe toți oamenii pe parcursul mai multor secole, punându-se mai mare accent în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când a luat naștere prima mișcare preocupată de aspecte referitoare la dezvoltarea copilului, care pleda pentru protecția copilului împotriva neglijării, exploatării și a violenței. De atunci și până în prezent, problemele copiilor aflați în dificultate și găsirea celor mai bune soluții pentru rezolvarea aspectelor critice identificate sunt preocupări permanente pentru sistemele asistențiale din întreaga lume.

Din cauza situației socio-economice precare mulți copii se află în situații de risc. Acești copii sunt lipsiți de siguranța și căldura oferite de un mediu familial care să le asigure o dezvoltare armonioasă din diverse motive – sărăcia, emigrarea părinților, abandonul, violența, abuzul, neglijarea, nivelul de educație al părinților etc.

Cuvinte-cheie: copil, dificultate, plasament, interes superior

În ultimii ani eforturile făcute de țara noastră s-au concentrat pe contracararea vulnerabilităților cu care se confruntă copiii, prin investiții susținute în dezvoltarea și bunăstarea copiilor, în baza unei abordări integrate și holistice, menite să asigure respectarea drepturilor copilului, acoperirea nevoilor copiilor și accesul universal la servicii.

În literatura de specialitate există o paletă largă de termeni ce contribuie la înțelegerea concep-

tului de *copil aflat în dificultate* și care includ nu doar copiii pentru care este necesară o măsură de protecție specială, ci și copiii vulnerabili, copiii în situații de risc, copiii cu nevoi de bază nesatisfăcute și pentru care serviciile alternative reprezintă o soluție.

Când ne referim la copilul aflat în dificultate (sau în situație de risc), ne referim la copilul vulnerabil, victimă a abuzurilor, exploatat prin muncă, neglijat, cu probleme de sănătate, cu adicție, fără

părinți, instituționalizat, care nu are acces la educație, care nu are condiții optime de trai, este lipsit de reprezentare legală, căruia nu-i sunt satisfăcute nevoile de bază, ai cărui părinți sunt plecați la muncă în străinătate, traficant, cu părinți alcoolici, cu părinți lipsiți de abilități parentale, părăsit, ai cărui părinți nu-i pot satisface nevoile de creștere și dezvoltare.

Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, adoptată la data de 20 noiembrie 1989, intrată în vigoare în septembrie 1991 și ratificat de majoritatea țărilor din lume, este primul document internațional în care drepturile copilului sunt consemnate și promovate în mod unitar, iar protecția copilului se impune de la sine.

România a fost printre primele state care au ratificat Convenția, în anul imediat următor adoptării sale, prin Legea nr.18 din 28 septembrie 1990.

În iunie 1997 a fost adoptată Ordonanța de Guvern nr.26 privind protecția copilului aflat în dificultate, punând bazele unui nou sistem de protecție, prin înființarea în subordinea consiliilor județene a organismelor responsabile de stabilirea, aplicarea și urmărirea măsurilor de protecție a copilului aflat în dificultate, și anume: comisiile pentru protecția copilului – concepute ca organe de specialitate ale administrației publice locale, și serviciile

publice specializate pentru protecția copilului – având ca misiune asigurarea protecției copiilor aflați în dificultate, acordarea de asistență în realizarea și exercitarea drepturilor lor și acordarea de sprijin familiei pentru prevenirea situațiilor ce pun în pericol securitatea și dezvoltarea copilului.

În perioada 1998-2004 sistemul de protecție a copilului din România a parcurs mai multe etape, trecând printr-un proces continuu de reformă, fiind modificat și îmbunătățit.

În anul 2005 acest proces a culminat cu redefinirea întregului sistem de asistență socială, prin intrarea în vigoare a Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în 2016, cu modificările și completările ulterioare.

Noul cadru legal asigură, într-o măsură mai largă, respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului printr-o serie de măsuri ce privesc identitatea, dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, creșterea sa în condiții care să-i permită dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală și socială, dreptul la protecție alternativă, asistență medicală specială etc.

Rolul principal în ocrotirea minorului îl are familia, intervenția statului și a colectivităților locale având un caracter subsidiar, numai în măsura în care protecția copilului în propria familie nu este posibilă sau nu este în interesul acestuia. În acest caz, instituțiile specializate ale statului au obligația de a interveni prin măsuri de protecție alternativă a copilului și de a sprijini sau de a prelua integral, prin măsuri cu caracter temporar sau permanent, sarcina ocrotirii acestuia.

Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, corelează legislația noastră internă în materie cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a subliniat că, pentru un copil, faptul de a trăi împreună cu părinții săi reprezintă o componentă fundamentală a vieții de familie astfel încât plasarea acestuia într-o instituție de protecție socială reprezintă, în sine, o ingerință în viața familială a celor interesați.

Actul normativ stabilește o serie de principii ce trebuie respectate pentru protecția și promovarea drepturilor copilului: respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului; egalitatea șanselor și nediscriminarea; responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești; primordialitatea responsabilizării părinților cu privire la respectarea și garantarea drepturilor copilului; descentralizarea serviciilor de protecție a copilului, intervenția multisectorială și parteneriatul dintre instituțiile publice și organismele private autorizate; asigurarea unei îngrijiri individualizate și personalizate pentru fiecare copil; respectarea demnității copilului; ascultarea opiniei copilului și luarea în considerare a acesteia, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate; asigurarea stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educarea

copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție; celeritate în luare a oricărei decizii cu privire la copil; asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatarei și oricărei forme de violență asupra copilului; interpretarea fiecărei norme juridice referitoare la drepturile copilului în corelație cu ansamblul reglementărilor din această materie.

De dispozițiile acestei legi beneficiază copiii cetățeni români aflați pe teritoriul României, copiii cetățeni români aflați în străinătate, copiii fără cetățenie aflați pe teritoriul României, copiii care solicită sau beneficiază de o formă de protecție în condițiile reglementărilor legale privind statutul și regimul refugiaților în România, copiii cetățeni străini aflați pe teritoriul României în situații de urgență constatate, în condițiile prezentei legi, de către autoritățile publice române competente.

Protecția specială a copilului este definită ca ansamblul măsurilor, prestațiilor și serviciilor destinate îngrijirii și dezvoltării copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi sau a celui care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora. Totodată, sunt detaliate categoriile de copii care pot beneficia de o măsură de protecție specială: copilul ai cărui părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interdicției drepturilor părintești, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți sau dispăruți, când nu a putut fi instituită tutela; copilul care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija părinților din motive neimputabile acestora; copilul abuzat sau neglijat; copilul găsit sau copilul părăsit în unități sanitare; copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal.

Plasamentul copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților săi constituie o măsură de protecție specială, cu caracter temporar ce poate fi dispusă după caz, la: o persoană sau familie, un asistent maternal profesionist sau un serviciu de tip rezidențial (servicii organizate pe model familial, din care fac parte centre de plasament, centre de primire a copiilor în regim de urgență, centre maternale ș.a.m.d.). Plasamentul copilului care nu a împlinit vârsta de 3 ani poate fi dispus numai la familia extinsă

sau substitutivă, plasamentul acestuia într-un serviciu de tip rezidențial fiind interzis.

Persoana sau familia care primește un copil în plasament trebuie să aibă domiciliul în România și să fie evaluată de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului cu privire la garanțiile morale și condițiile materiale pe care trebuie să le îndeplinească pentru a primi un copil în plasament.

Plasamentul copilului se stabilește de către comisia pentru protecția copilului, cu acordul părinților pentru copiii ce nu pot fi lăsați în grija lor dar din motive neimputabile acestora și pentru cei care au săvârșit o faptă penală, dar nu răspund penal. Măsura se stabilește de instanța judecătorească, la cererea direcției generale de asistență socială și protecția copilului în următoarele situații: în cazul copiilor ai căror părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interdicției drepturilor părintești, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți sau dispăruți, ai copiilor abuzați sau neglijati, găsiți sau părăsiți în unități sanitare atunci când se înlocuiește măsura plasamentului în regim de urgență; în situația copiilor care, în vederea protejării intereselor lor, nu pot fi lăsați în grija părinților din motive neimputabile acestora, atunci când nu există acordul părinților/unuia dintre părinți pentru instituirea unei măsuri de protecție; copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal, atunci când nu există acordul părinților/unuia dintre părinți pentru instituirea unei măsuri de protecție

Pe toată durata acestei măsuri de protecție specială copilul are domiciliul la persoana, familia, asistentul maternal sau serviciul de tip rezidențial care îl are în îngrijire, însă drepturile și obligațiile părintești se mențin atunci când măsura a fost dispusă de comisia pentru protecția copilului. În cazurile în care plasamentul s-a stabilit de instanța judecătorească aceste drepturi sunt exercitate de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

Avantajul esențial al plasamentului familial constă în posibilitatea de a oferi copilului mediu familial provizoriu, când acesta nu poate trăi în

familia naturală și nici nu poate beneficia de o familie adoptivă. Problema esențială a plasamentului rezidă în coexistența a două familii responsabile de soarta aceluiasi copil. Această situație trebuie să fie pe deplin acceptată de familia care primește copilul în plasament și să facă obiectul unei urmăriri permanente de către personalul specializat.

Este unanim recunoscut faptul că plasamentul familial, ca demers specific, necesită: cadru juridic și reglementări administrative precise, practicieni cu o formare profesională adaptată, mijloace de control și statut clar și solid pentru familiile ocrotitoare.

România a înregistrat progrese semnificative în ultimii 20 de ani în ceea ce privește reducerea numărului de copii instituționalizați, recunoscând faptul că acest tip de îngrijire – îngrijire de tip rezidențial, are efecte negative, mai ales asupra dezvoltării copilului de vârstă mică, și a reușit să îmbunătățească substanțial serviciile de protecție a copilului prin dezvoltarea alternativelor de tip familial. Astfel, la sfârșitul anului 2016, la nivel național, numărul copiilor separați de familie printr-o măsură de protecție specială era în scădere atât în ceea ce privește copiii instituționalizați, cât și în privința celor aflați

în protecție de tip familial. Statisticile arată că mai mult de jumătate din copiii instituționalizați sunt îngrijiți în case de tip familial și apartamente – 52,3%, alți 38,6% dintre copii sunt îngrijiți în centre de plasament clasice și modulate, iar 9,1% sunt protejați în centre maternale, centre de primire în regim de urgență și alte tipuri de servicii rezidențiale.

Ca răspuns la problema riscului de sărăcie ce atinge un nivel disproporțional de ridicat în rândul copiilor și al tinerilor, țara noastră are stabilită ca prioritate majoră a politicilor sociale pentru perioada următoare dezvoltarea serviciilor sociale, în sensul creșterii gradului de acoperire, accesului și calității. Acordarea ajutoarelor financiare familiilor celor mai vulnerabile reprezintă un demers necesar, dar nu suficient, de aceea este nevoie și de reorientarea către dezvoltarea serviciilor de prevenire a separării copilului de părinții săi. Realizarea unor reforme atât de complexe necesită crearea de servicii integrate care să asigure armonizarea și alinierea diferitelor programe și intervenții cu ajutorul unor asistenți sociali și ai altor profesioniști cu atribuții în domeniu abilitați, bine pregătiți, precum și alocarea bugetară care să facă posibilă implementarea acestor servicii.

BIBLIOGRAFIE

1. Abraham, P.; Crăciun, A. (2000) *Legislație în asistența socială*, vol. I-II. București: Editura Național.
2. Balahur, D. (2001) *Protecția drepturilor copilului ca principiu al asistenței sociale*. București: Editura All Beck.
3. Boldiș, I. (2012) *Drepturile copiilor: perspective teoretice și aplicative. Ghid pentru specialiști*. Cluj-Napoca: Editura Argonaut.
4. Buzducea, D. (2005) *Aspecte contemporane în asistența socială*. Iași: Polirom.
5. Cojocaru, Ș. Cojocaru, D. (2008) *Managementul de caz în protecția copilului. Evaluarea serviciilor și practicilor din România*. Iași: Editura Polirom.
6. Florian, E. (2007) *Protecția drepturilor copilului*, ediția 2. București: Ed. C. H. Beck.
7. Miley, K., O'Melia, M., DuBois, B. (2006) *Practica asistenței sociale, abordare participativă*. Iași: Editura Polirom.
8. Muntean, A., Sagebiel, J. (2007) *Practici în asistența socială. România și Germania*. Iași: Editura Polirom.
9. Neamțu, G. (coord.) (2011) *Tratat de asistență socială*. Iași: Editura Polirom.
10. Pop, L. M. (coord.) (2002) *Dicționar de politici sociale*. București: Editura Expert.
11. Pop, L. M. (2005) *Politici sociale: elemente de teorie, analiză și evaluare a politicilor sociale*: București: Editura Economică.

12. Rădoi, M. (2005) *Evaluarea politicilor publice*. București: Editura Tritonic.
13. Roth-Szamoskozi, M. (1998) *Protecția copilului. Dileme, concepții și metode*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
14. Roth, M., Rebeleanu, A. (2007) *Asistența socială. Cadru conceptual și aplicații practice*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
15. Stănculescu, M. S. (2012) *Copil în România. O diagnoză multidimensională*. București: Editura Vanemonde.
16. Șoitu, D., Rebeleanu, A. (coord.) (2016) *Noi perspective asupra cursului vieții*. Iași: Editura Universității Al. I. Cuza.
17. Tomescu, M (2005) *Protecția copilului*. București: Editura All Beck.
18. Zamfir, C., Zamfir, E. (coord.) (1995) *Politici sociale. România în context european*. București: Editura Alternative.

Legislație

- **** Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Organizația Națiunilor Unite la 20.11.1989.
- **** Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- **** www.copii.ro
- **** www.insse.ro
- **** www.unicef.ro

ANALIZA NEVOILOR COPILOR PLASAȚI LA UN ASISTENT MATERNAL PROFESIONIST

ANALYSIS OF THE NEEDS OF CHILDREN WITHOUT A MENTAL PROFESSIONAL ASSISTANT

Adina-Lucia FLORESCU
asistent social
DGASPC Constanța

Abstract

“The child is a living man. He is not at least an ornament in our lives, but is an individual, complex and rich life.” (Anton S. Makarenko). That’s why he needs to grow and develop in an appropriate, healthy and comfortable environment.

The most appropriate medium for the physical, emotional, intellectual development of any child is the family in which it was born. How to keep it in their biological family is not possible for various reasons (poverty, broken home, domestic violence) are recommended alternatives to institutionalization, among them being AND placement of the child in foster care professional.

Foster care is a modern form of protection, of the child in difficulty, the preferred alternative to residential care, given the importance of family environment for development physical, emotional and intellectual environment of the child, because it gives the possibility to develop a sense of security and belonging. The alternative of family-type institutions was a step forward in trying to replace the classical institutions of the state with forms that come more to meet individual needs specific to each individual.

Keywords: *child in difficulty, the concept of social need, professional nursing assistant, foster mother.*

“Copilul este un om viu. El nu este câtuși de puțin un ornament în viața noastră, ci e o viață individuală, complexă și bogată.” (Anton S. Makarenko). De aceea el trebuie să crească și să se dezvolte într-un mediu adecvat, sănătos și confortabil.

Cel mai propice mediu de dezvoltare fizică, emoțională, intelectuală a oricărui copil este familia în care s-a născut. Cum menținerea acestuia în familia biologică nu este posibilă din diferite motive (sărăcie, familie dezorganizată, violență domestică), sunt recomandate alternative la instituționalizare, printre acestea numărându-se și plasamentul copilului la asistentul maternal profesionist.

Asistența maternală este o formă de ocrotire modernă, a copilului în dificultate, o alternativă preferată la ocrotirea de tip rezidențial, datorită importanței mediului familial pentru dezvoltarea fizică, emoțională și intelectuală a copilului, pentru că dă posibilitatea dezvoltării

sentimentului de securitate și apartenență. Alternativa instituțiilor de tip familial a constituit un pas înainte în tentativa de a înlocui instituțiile clasice ale statului cu forme care să vină mai mult în întâmpinarea nevoilor individuale, specifice fiecărui copil.

Asistentul maternal profesionist a fost mediatizat tot mai mult în ultima perioadă din cauza crizei economice și financiare cu care ne confruntăm la nivel național și care afectează implicit și domeniul asistenței sociale.

Asistența maternală este o alternativă preferată, o formă de ocrotire a copilului în dificultate, mult mai potrivită decât ocrotirea de tip rezidențial, un mediu propice de dezvoltare adecvată a copilului atât fizică dar și psiho-socială.

Plasamentul la asistentul maternal (ca măsură de protecție pentru copiii aflați în dificultate la modul general și pentru copiii cu dizabilități în mod special) a fost o mare schimbare de

mentalitate la români și chiar la familiile biologice ale copiilor plasați. Copiii nu mai sunt etichetați, sunt acceptați în mare măsură de societate, comunitate, grădinițe, școli.

Delimitări conceptuale

Conceptul de nevoie socială: reprezintă ansamblul de cerințe indispensabile fiecărei persoane pentru asigurarea condițiilor de viață în vederea integrării sociale.

Copilul în dificultate este: copil părăsit în unitatea spitalicească, copil vulnerabil, copil victimă a abuzurilor, copil exploatat prin muncă, copil neglijat, copil cu probleme de sănătate, copil dependent, copil fără părinți, copil instituționalizat, copil needucat sau a cărui evoluție școlară este periclitată, copil care nu are acces la educație, copil care nu are condiții optime de trai, copil care nu este reprezentat legal, copil căruia nu îi sunt satisfăcute nevoile de bază, copilul „singur acasă” (ai cărui părinți sunt plecați la muncă în străinătate), copil cu părinți alcoolici, copil traficat, copil care are părinți needucați în privința vieții de familie, copil ale cărui nevoi de creștere nu pot fi satisfăcute de către părinți.

Asistent maternal profesionist - o persoană atestată în condițiile legii, angajată a Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, care îngrijește unul sau mai mulți copii la domiciliul său. Asistentul maternal profesionist își desfășoară activitatea în baza unui atestat eliberat de către Comisia pentru Protecția Copilului, care este valabil o perioadă de trei ani. În baza acestui atestat, asistentul maternal profesionist primește copii în plasament, oferindu-le îngrijire individuală și personalizată.

Asistența maternală - măsură de protecție specială temporară, instituită pentru copiii de la zero până la trei ani, indiferent de sex, etnie și religie.

O altă alternativă la parentalitatea naturală, apare cea temporară, desemnată în literatura engleză ca parentalitate – foster; sistemul formal de substituție temporară a parentalității este numit în România asistență maternală. Specific acestui aranjament cvasiparental este faptul că „îngrijirea substituțivă nu există în principal pentru beneficiul adulților care vor să aibă copii, ci pentru a substitui sau a suplimenta familiile

care, după toate aparențele, nu își îngrijesc sau nu pot să își îngrijească în mod adecvat proprii copii”.

Pregătirea copilului pentru plasamentul la asistentul maternal profesionist

Plasarea și îngrijirea copilului la asistentul maternal profesionist potrivit Ordinului nr. 35/ 2003.

După Mihăilă Gheorghe (Mihăilă, 2010), fiecare copil are dreptul de a beneficia de serviciul de asistență maternală, dacă se impune acest lucru, fără nici o discriminare de sex, origine, etnie, rasă sau religie. Copilul are propria identitate, serviciul de asistență maternală acționând în virtutea valorizării și promovării respectului de sine al fiecărui copil; asistentul maternal și asistentul social al copilului lucrează împreună la creșterea respectului de sine al copilului și la dezvoltarea sentimentului că este util. Recomandarea măsurii plasamentului la asistentul maternal trebuie fundamentată de eliminarea celorlalte posibilități de sprijinire a familiei de către serviciul public specializat pentru protecția copilului (SPSPC) / organism privat autorizat (OPA), în vederea menținerii copilului în propria familie.

Copilul plasat la asistentul maternal trebuie să aibă întocmit un plan de permanență și toate activitățile propuse în acest plan vor fi implementate. Planul individual de protecție (PIP) este un instrument de lucru complex, prin care se stabilesc scopul și finalitatea plasamentului, se urmărește și se direcționează, în evoluție întreaga activitate depusă pentru asigurarea bunăstării copilului și respectarea interesului său superior. Acesta se întocmește înainte de plasarea copilului, urmând a fi revizuit periodic la 3 luni sau ori de câte ori este nevoie, atunci când se stabilește PIP-ul este obligatoriu participarea tuturor celor implicați.

Elementele care trebuie cuprinse la întocmirea planului individual de permanență sunt: dezvoltarea copilului; starea de sănătate a copilului; educația copilului în funcție de vârstă; menținerea legăturii copilului cu familia biologică, dacă este în interesul superior al copilului; activitatea asistentului social responsabil de caz; reușita plasamentului și planul cu privire la copil și responsabilități.

Plasarea copilului la asistentul maternal profesionist se realizează numai în urma unui atent proces de potrivire a copilului cu asistentul maternal, acest proces constând în identificarea și pregătirea unei familii care să răspundă nevoilor specifice ale copilului care urmează să fie plasat. Plasarea copilului la asistentul maternal profesionist se realizează numai în urma unui atent proces de potrivire a copilului cu asistentul maternal.

Decizia de plasare a copilului va fi luată ținându-se cont de opinia copilului în funcție de vârstă și capacitatea lui de înțelegere și acolo unde este cazul, de opinia familiei copilului.

Asistentul social al copilului ține cont cu prioritate, în recomandarea măsurii de protecție, de posibilitatea plasării copilului împreună cu frații/surorile acestuia, dacă aceasta nu contravine interesului superior al copilului. Asistentul social al copilului se asigură că în procesul de potrivire copilul dispune de o perioadă de acomodare cu viitorul asistent maternal pentru a-și putea exercita dreptul la opinie cu privire la decizia de plasare; înainte de mutarea propriu-zisă a copilului, asistentul social al copilului se asigură că acesta cunoaște familia și mediul asistentului maternal. Această perioadă de acomodare implică parcurgerea a trei faze: prima întâlnire a copilului cu asistentul maternal se va desfășura într-un spațiu în care copilul se simte în siguranță; apoi are loc întâlnirea pe un teren neutru și mai apoi vizita la domiciliul asistentului maternal. Asistentul social al copilului implică în procesul de potrivire copilul, familia acestuia, asistentul maternal și familia sa, alți copii aflați în plasament la asistentul maternal, precum și alți specialiști.

Recomandarea stabilirii măsurii de plasament a copilului la asistentul maternal este o consecință a evoluției favorabile a procesului de acomodare.

De asemenea, întâlnim frecvent la acești tineri aspirații neconcordanțe cu capacitățile personale. Frica de a-și depăși condiția, frica de un imaginar stigmat social, neîncrederea în sine, pot conduce la subapreciere. În schimb, lipsa de responsabilitate, mediul protejat în care s-au format, fac ca mulți tineri să aspire la un statut social, la o profesie căreia nu-i pot face față.

Literatura de specialitate și experiența în domeniu arată că în momentul abandonului, a separării copilului de mamă sau de persoana maternal substitutivă, pe întreaga perioadă a instituționalizării copiilor, se pot observa, diferențiat de copilul provenit dintr-o familie, o serie de consecințe-efecte indezirabile, negative ce afectează întreaga dezvoltare a copilului. Pe fondul instituționalizării copilului într-un centru de plasament, atât în momentul cât și în perioada instituționalizării, literatura de specialitate evidențiază o serie de efecte nedorite, ce apar unilateral sau concomitent, pe întregul traseu de dezvoltare generală a copiilor instituționalizați.

Unii autori (R.A. Spitz și J. Bowlby), în studiile lor, au arătat că datorită deprivării materne și a separării, copiii instituționalizați prezentau sindrom de nedezvoltare, de apatie, denumit, după Spitz, "depresie analitică" (depresie datorată lipsei de suport)

Sindromul de hospitalism (instituționalizare): este caracterizat prin întârzierea dezvoltării fizice, psihologice și sociale a copiilor abandonați și instituționalizați, se acutizează pe fondul instalării și dezvoltării sindromului de hospitalism. Datorită neglijării, reducerii semnificative a numărului de contacte dintre adulți și copii precum și a activităților de îngrijire și educare deficitare, astfel de copii nu sunt tratați ca persoane autonome, cu trebuințe, nevoi, cerințe, așteptări, interese, dorințe și tendințe proprii sau cu o istorie personală (caietul personal pe care fiecare copil instituționalizat ar trebui să-l aibă).

Deprivarea afectivă și tulburări emoționale sunt alte consecințe ale instituționalizării.

Literatura de specialitate ne relevă în cazul copilului instituționalizat că deprivarea afectivă este strâns legată de așa numitul fenomen de piticism, care se caracterizează printr-o statură foarte mică, întârziere în dezvoltarea scheletului, a organismului, în general, a funcțiilor sale biologice reflectată printr-o întârziere a maturității sexuale. S-a observat că deprivarea afectivă duce la piticism chiar în condițiile în care alimentația este corespunzătoare. De aceea, dieta alimentară adecvată nu conduce automat la recuperarea întârzierii în dezvoltare, decât în momentul în care tulburările emoționale nu sunt corectate.

Studiul Bucharest Early Intervention Project (BEIP), demarat în anul 2000 a precizat că prin plasarea copiilor în asistență maternală s-a constatat o îmbunătățire în multe aspecte și ca vârsta la care copiii au fost scoși din instituții și plasați în familie a jucat rolul cel mai important în recuperarea lor. "La cei care aveau până în doi ani s-a constatat o îmbunătățire a activității creierului, dar și efecte foarte bune asupra coeficientului de inteligență și a atașamentului. Nu am văzut efecte benefice în toate cazurile. Au fost situații în care nu s-au văzut îmbunătățiri, dar aceste situații au fost în cazurile în care nu au fost scoși din instituții suficient de repede", a mai spus Nelson. Cercetările de până acum au demonstrat că minorii plasați în asistenta maternală au mai puține tulburări emoționale și anxietăți în comparație cu aceia care au continuat să trăiască în instituții, dar și faptul că momentul intervenției contează foarte mult. "Acei copii care au fost scoși din instituții și plasați în asistență maternală înaintea vârstei de doi ani au rezultate mai bune în mod special în domeniile cognitiv, al dezvoltării limbajului, al sănătății mentale, al activității cerebrale și al abilităților sociale, comparativ cu cei plasați după vârsta de doi ani. Când acești copii au fost duși în asistență maternală, unele probleme psihiatrice, precum anxietatea, depresia, au fost rezolvate. În ceea ce privește atașamentul, capacitatea copilului de a dezvolta relații cu un adult, copiii din instituții nu puteau să dezvolte relații cu lucrătorii sociali, dar când i-am scos și i-am plasat în familie, au putut dezvolta relații cu asistenții maternali.

Asistentul maternal are un rol important în creșterea și educarea copilului aflat în plasament. Acesta trebuie să respecte obligațiile și responsabilitățile prevăzute în convenția de plasament pentru fiecare copil.

De asemenea, asistentul maternal profesionist trebuie să țină cont de procedurile, metodologia și regulamentelor interne elaborate de angajator.

Persoana în cauză trebuie să urmeze cursul de formare profesională în funcție de recomandările asistentului social. Asistentul maternal profesionist va asigura îngrijirea copilului conform standardelor prevăzute în ghidul metodologic.

Totodată, acesta va sprijini minorul să mențină și să dezvolte relațiile cu familia și alte persoane reprezentative în viața copilului. Copilul plasat la asistentul maternal profesionist trebuie să aibă întocmit un plan individualizat de protecție ce conține toate activitățile care vor fi implementate.

Acest plan este un instrument de lucru complex prin care se stabilesc scopul și finalitatea plasamentului, se urmărește și se direcționează, în evoluție întreaga activitate depusă pentru asigurarea bunăstării copilului și respectării interesului său superior. Planul individualizat de protecție trebuie revizuit periodic la 3 luni sau ori de câte ori este nevoie, la întocmirea lui participă toți cei implicați.

Asistentul social ține cont cu prioritate de posibilitatea plasării copilului împreună cu frații/surorile dacă acest lucru nu contravine interesului său superior.

Finalități ale planului individualizat de protecție. Adopția

Prin adopție se stabilesc filiația dintre adoptat și adoptator, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului.

Scopul adopției este acela de a asigura protecție intereselor personale nepatrimoniale și patrimoniale ale copiilor lipsiți de ocrotire părintească sau, după caz, de ocrotire corespunzătoare.

Legea nr. 273/2004 prevede că în cursul procedurii adopției este necesară respectate următoarele principii:

Principiul interesului superior al copilului

Consacrarea acestui principiu este urmarea firească a faptului că scopul adopției este acela de a asigura protecția intereselor patrimoniale și nepatrimoniale ale copiilor lipsiți de ocrotire părintească sau de ocrotire corespunzătoare.

Principiul creșterii și educării copilului într-un mediu familial

S-a constatat că instituționalizarea copiilor lipsiți de ocrotire părintească sau a căror situație de familie este periclitată prin comportamentul părinților, respectiv internarea lor în centre cu un număr crescut de copii aflați în ocrotire, este

o soluție greșită și care nu a condus la bune rezultate, tendința actuală este aceea de a asigura ocrotire în centre mici, de tip familial, în acest scop se urmărește creșterea numărului de asistenți maternali și în timp, înlăturarea totală a centrelor cu număr mare de copii ocrotiți.

Principiul continuității în educarea copilului, ținându-se seama de originea sa etnică, culturală și lingvistică.

Acest principiu trebuie avut în vedere la încuviințarea adopției interne și constituie motivul pentru care adopția internațională a copilului cu domiciliul în România este permisă numai în cazul în care adoptatorul sau unul dintre soții din familia adoptatoare, care domiciliază în străinătate, este bunicul copilului pentru care a fost încuviințată deschiderea procedurii adopției interne.

Principiul informării copilului și luării în considerare a opiniei acestuia în raport cu vârsta și gradul său de maturitate.

Pentru punerea în practică a acestui principiu, Legile nr. 272 și 273/2004, republicate, au prevăzut obligația organelor administrative, implicate în procedura adopției, dar și în protecția specială a copilului, să-l informeze și să-l consilieze în legătură cu orice măsură ce urmează a se dispune cu privire la persoana sa, precum și obligația instanțelor de a asculta copilul mai mare de 10 ani de fiecare dată când urmează a se lua o măsură în privința acestuia. Se poate dispune și ascultarea copilului mai mic de 10 ani, atunci când instanța consideră necesar.

Când autoritatea competentă refuză ascultarea copilului mai mare de 10 ani, există obligația emiterii unei decizii motivate în acest sens.

Reintegrarea copiilor în familia biologică

O condiție esențială în reintegrarea familială este restabilirea legăturilor dintre părinți sau alți membri ai familiei biologice și copil. Această condiție a fost subliniată de către reprezentanții Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, de specialiștii din sistemul de protecție și de părinți.

Șansele de reintegrare sunt cu atât mai ridicate cu cât părinții au ținut în permanență legătura

cu copiii lor prin vizite sau prin petrecerea vacanțelor împreună.

În evaluarea familiei biologice a copilului aflat într-o formă de protecție specială se urmărește surprinderea modului în care s-au schimbat condițiile care au dus la instituirea unei măsuri de protecție specială.

Evaluarea detaliată a familiei nu este doar o metodă de diagnosticare a situației familiei la un moment dat, ci o formă de intervenție pentru pregătirea mediului familial în vederea reintegrării copilului.

Dintre toți factorii care influențează creșterea șanselor de reintegrare familială a copilului, cel mai important pentru reușită îl reprezintă hotărârea părinților/familiei de a reintegra copilul. În cazul reintegrării într-o familie monoparentală, este necesară implicarea familiei largite pentru consolidarea deciziei și asumarea eforturilor.

Consilierea este văzută ca o tehnică foarte importantă în procesul de reintegrare și de aceea, este necesar să se pună accent pe scopurile pe care intervenția le are în procesul de reintegrare.

Beneficiarii serviciilor de reintegrare conștientizează doar sprijinul practic, punctual și îndrumarea către acțiuni ce produc rezultate imediate. Astfel, în lucrul cu familiile care doresc reintegrarea se impune trasarea scopurilor și a obiectivelor pe termen scurt, aspecte care se regăsesc în planurile de intervenție specifică.

Consilierea pune accentul pe resursele și punctele tari ale beneficiarilor, scopurile fiind exprimate într-un limbaj pozitiv și considerate surse esențiale în motivarea acestora pentru schimbare.

Perioada de monitorizare postreintegrare are un rol important în determinarea condițiilor în care trăiește copilul, pentru identificarea unor posibile schimbări în situația familiei și pentru o posibilă intervenție de urgență în cazul în care familia are nevoie de sprijin ca să depășească anumite momente de criză.

Reintegrarea se realizează doar dacă este în interesul superior al copilului.

Un factor care susține reintegrarea copiilor în familie este cel legat de accesul la unele servicii

din comunitate. Existența unor servicii comunitare, cum ar fi centrele de zi, centrele de consiliere și sprijin pentru părinți, grupurile de suport poate sprijini reintegrarea copilului în familia naturală.

Conectarea familiei la rețeaua de servicii din comunitate, chiar înainte de începerea demersurilor de reintegrare a copilului, reprezintă un mod de intervenție menit să motiveze și să susțină părinții în încercările lor de reintegrare a copilului și de readaptare a acestuia în noul context familial.

Serviciile de monitorizare după realizarea reintegrării au rolul de a sprijini familia și de a-i oferi siguranța accesării serviciilor specialiștilor dacă apar probleme.

Un alt factor care intră în ecuația unei reintegrări familiale reușite este calitatea relației dintre asistentul social și părinții copilului.

Acesta este un rezultat al modului în care se definesc așteptările fiecărei părți și în care se duc la bun sfârșit sarcinile alocate celor care intră în această relație.

Inserția socio-profesională a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție

Pregătirea adecvată pentru ieșirea din sistemul de protecție a copilului este fundamentală pentru reușita integrării sociale și profesionale a tinerilor postinstituționalizați.

Este bine ca activitatea de pregătire pentru ieșirea din sistem să înceapă cât mai timpuriu. Chiar de la intrarea copilului în sistemul de protecție! Este parte integrantă din pregătirea pentru viața independentă. Iar pregătirea pentru viața independentă este continuă și permanentă, fie că este vorba de acțiuni planificate ca răspuns la anumite nevoi identificate, fie că este vorba de o atitudine constantă și un anumit mod de relaționare cu tânărul.

Echipa de profesioniști implicată din sistemul rezidențial, profesorii, familia, colegii, orice instituție, serviciu, asociație, persoană din comunitate care poate interveni în formarea tânărului pentru viața independentă și în asigurarea integrării lui în viața socială.

Un rol esențial în activitatea de pregătire a tinerilor pentru ieșirea din sistemul de protecție

a copilului îl are educatorul specializat. Aflat în relație directă cu tânărul, educatorul intervine în mod direct în formarea, educarea și dezvoltarea autonomiei personale și sociale a tânărului, atât prin modul de organizare a activităților cotidiene, de realizare a activităților de educare informală și nonformală planificate, cât și prin modelul oferit de stilul personal de comunicare și relaționare practicat.

Deprinderile pentru integrare profesională se referă la arile de deprinderi care îi ajută pe tineri să își finalizeze programele educaționale și să urmeze o carieră conform interesului lor. Acest domeniu include deprinderi privitoare la planificarea carierei, angajare, luarea deciziilor și pregătire prin studiu.

Problematica integrării profesionale a categoriilor defavorizate nu poate fi decât una provocatoare pentru orice specialist în domeniul asistenței sociale dat fiind faptul că ocuparea unui loc de muncă reprezintă condiția esențială a unei vieți demne, chiar dacă nu sigure. Când se discută despre tinerii postinstituționalizați, problema cel mai frecvent menționată este legată de ocuparea unui loc de muncă și identificarea unei locuințe. Sigur că în prezent, tema este de și mai mare actualitate dar în cazul acestor tineri a nu avea loc de muncă reprezintă un aspect cu mult mai grav datorită lipsei oricărei forme de suport.

Conform nevoilor copiilor din asistență maternală, s-au efectuat cercetări efectuate de către UNICEF în anul 2015 și au fost evidențiate următoarele rezultate:

În sistemul de asistență maternală sunt mulți copii care nu își cunosc rudele de gradul al IV-lea. Unii copii sunt declarați fără părinți, în timp ce copiii din familii au o legătură strânsă cu rudele.

Un număr mare de subiecți au sentimente de bucurie la revederea părinților, în timp ce al doilea grup manifestă în mai mare măsură același sentiment.

Pentru a se dezvolta armonios copiii trebuie să beneficieze de un mediu familial adecvat și echilibrat. Asistentul maternal încearcă se dezvolte o relație de atașament față de copiii aflați în plasament.

Copiii din asistență maternală manifestă diferite sentimente față de asistentul maternal, respectiv: 50% prietenie, 40% dragoste și doar 10% indiferență.

Copiii care au participat la cercetare au afirmat ca asistentul maternal îi ajută ori de câte ori întâmpină probleme, în vederea soluționării acestora, în timp ce minorii aflați în familii relatează că părinții sunt alături de ei mereu.

Un număr mare de minorii aflați în plasament nu doresc să revină în familia naturală din cauza condițiilor materiale precare și a lipsei garanțiilor morale ale părinților biologici.

Majoritatea copiilor sunt vizitați o dată pe an de către părinții lor, datorită situație financiare precare a familiei. O parte din acești copii sunt vizitați o dată la 3 luni de către familia naturală.

Asistenții maternali se implică în activitatea școlară a copiilor, în timp ce copiii din familii sunt sprijiniți de către părinți.

Toți copiii se simt integrați în familia asistentului maternal profesionist, datorită implicării minorilor în activitățile de familie.

Asistentul maternal susține și ajută copiii, în vederea realizării obiectivelor propuse dar și

pentru a se realiza, atât pe plan profesional, cât și familial, în timp ce copiii din familii sunt sprijiniți de proprii părinți.

Deoarece copiii sunt curioși, asistentul maternal le oferă posibilitatea să descopere lucruri noi pentru a acumula cât mai multe noțiuni.

Orice copil lipsit de ocrotire părintească își dorește o familie în care să știe că e protejat și iubit, de aceea fiecare dintre acești minorii s-ar adapta. Ierarhizând răspunsurile se observă că jumătate dintre copii s-ar bucura să fie adoptați, 33% s-ar adapta, și 17% ar fi recunoscători familiei respective.

Printre obiectele și îmbrăcămintea necesară, fiecare copil are nevoie să fie susținut în tot ceea ce realizează constructiv. Ierarhizarea răspunsurilor ne indică faptul că minorii din plasament și-ar dori de la o posibilă familie adoptatoare, următoarele: susținere, dragoste, haine, jucării, cărți și excursii, ceea ce arată că nevoile acestor copii sunt în primul rând emoționale și în al doilea rând materiale.

Considerăm asistența maternală o alternativă mult mai bună la instituționalizarea copilului, motivat de faptul că minorii pot crește într-un mediu securizant și armonios potrivit unei dezvoltări bio-psiho-sociale corespunzătoare.

BIBLIOGRAFIE

1. Corneanu, C. (2010) *Asistența maternală a copilului în dificultate*. Constanța
2. Enache, R. (2011) *Asistența socială a copilului și a familiei*. Constanța: Editura Ovidius University Press
3. Grigore, M. (2013) *Asistența maternală în România și rolul asistentului maternal profesionist* în Mircea-Adrian Marica, Rodica-Gabriela Enache, *Studii și aplicații în asistența socială a grupurilor vulnerabile*, 144-146), Editura Sitech, Craiova.
4. Mihăilă, Gh. (2010) *Copilul în plasament familial din perspectiva asistenței sociale*, Constanța
5. Makarenko, A. (1951) *Carte pentru părinți*, Editura de Stat, Didactică și Pedagogică.
6. Ordinul nr. 35/2003 privind aprobarea Standardelor minime obligatorii pentru asigurarea protecției copilului la asistentul maternal profesionist și a ghidului metodologic de implementare a acestor standarde.
7. Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată.
8. Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, republicată.
9. http://www.referat.ro/referate/download/Forme_de_ocrotire_a_copilului_aflat_in_dificultate_20f70.html

CENTRUL DE ÎNGRIJIRE DE ZI PENTRU COPIII AFLAȚI ÎN SITUAȚII DE RISC “CASA COPIILOR” ROMAN

DAY-CARE CENTER FOR CHILDREN STAY IN RISK SITUATIONS “CHILDREN’S HOUSE” ROMAN

Doinița HÂNCEANU

Șef centru, Direcția de Asistență Socială Roman

Abstract

The Day Care Center for children at risk “Children’s House” Roman is a project of the Roman 2000 Association made in partnership with the City Hall of the City of Roman and inaugurated in 2012. From 2015, it work as an organizational structure subordinated to the Social Assistance Directorate of City Roman.

The Day Care Center for children at risk “Children’s House” Roman is a child protection service which, through the services provided, ensures at local level the maintenance, restoration and development of capacities of children aged between 6 and 15 (pupils in the preparatory classes and grades I-VIII) and their parents, in order to overcome the situations that could lead to the separation of the child from his/her family.

Centrul de îngrijire de zi pentru copiii aflați în situații de risc „Casa Copiilor” Roman este un proiect al Asociației Roman 2000 realizat în parteneriat cu Primăria Municipiului Roman și inaugurat în anul 2012. Din 2015, conform H.C.L. nr. 208 din 18.12.2015, funcționează ca structură organizatorică subordonată Direcției de Asistență Socială Roman.

Centrul de îngrijire de zi pentru copiii aflați în situații de risc „Casa Copiilor” Roman este un serviciu pentru protecția copilului, care, prin serviciile acordate, asigură la nivel local, menținerea, refacerea și dezvoltarea capacităților copiilor cu vârstele cuprinse între 6 și 15 ani (elevi în clasele pregătitoare și clasele I-VIII) și ale părinților lor, pentru depășirea situațiilor care ar putea determina separarea copilului de familia sa.

Misiunea centrului este aceea de a preveni abandonul și instituționalizarea copiilor, prin asigurarea pe timpul zilei a unor activități de îngrijire, educație, recreere-socializare, consiliere, educare pentru părinți sau reprezentanții legali, precum și pentru alte persoane care au în îngrijire copii. Ne străduim ca acești copii să nu fie marginalizați în societate, să aibă șanse și oportunități egale, ca toți ceilalți copii.

Copiii care beneficiază de serviciile centrului se află în una sau mai multe din următoarele situații:

- familiile lor au o situație materială și financiară deficitară;
- au beneficiat de o măsură de protecție specială și au fost reintegrați în familie;
- provin din familii numeroase, monoparentale sau în curs de divorț;
- provin din familii care se află într-o situație de dificultate și în imposibilitatea de a depăși prin forțe proprii această situație;
- provin din familii cu moral scăzut, părinți care consumă alcool, droguri, stupefiante, etc.;
- cu risc de neglijare/abandon familial;
- provin din familii, în care părinții lucrează sau sunt plecați în străinătate și nu există sprijinul familiei largite pentru îngrijirea, securitatea și educarea copilului;
- provin din familii afectate de boli cronice grave.

Identificarea beneficiarilor se face cu ajutorul cadrelor didactice din școlile din Roman, cu care noi colaborăm (Școala „Calistrat Hogaș”, Școala „Mihai Eminescu”, Liceul cu Program Sportiv, Școala de Artă „Sergiu Celibidache”, Școala „Al. I. Cuza”), prin referiri din partea altor specialiști sau cazuri de autoreferire.

În cadrul centrului copiii primesc după orele de școală o masă caldă (în cazul copiilor care sunt dimineața la școală) sau înaintea începerii orelor (în cazul copiilor care sunt după amiaza la școală), sunt ajutați la efectuarea temelor, sprijiniți în recuperarea materiei și antrenați în diverse activități socio-educative, de relaxare și socializare, consiliere psihologică și socială, orientare școlară și profesională. Activitățile se desfășoară în sala de clasă, în sala de joacă și pe terenul de sport. Toate activitățile sunt aduse la cunoștință părinților și se desfășoară conform unui program bine stabilit de echipa de profesioniști a centrului, realizându-se un echilibru între activitățile de învățare, de relaxare, de joc, de dezvoltare a deprinderilor de viață independentă etc., toate având ca și scop dezvoltarea și descoperirea personală.

Pentru stimularea potențialului cultural punem accent pe vizionarea de documentare, emisiuni muzicale, de teatru, distractive sau sportive pentru a stimula și orienta copiii spre unele domenii de activitate: muzică, sport, poezie, pictură etc. Centrul de zi sprijină organizarea meselor festive pentru sărbătorirea zilelor de naștere ale copiilor, în fiecare lună, aducând un zâmbet în inimile „steluțelor lunii”, așa cum îi numim noi pe cei aniversați.

În completarea procesului de învățare, spre susținerea dezvoltării inclinațiilor și a aptitudinilor, copiii participă la sesiuni de discuții de grup pe diferite teme culturale pentru înțelegerea semnificațiilor și importanței sărbătoririi unor zile naționale, mondiale, teme bazate pe ceea ce presupune educația în societate, în colectiv, la școală, în familie, importanța alegerii unei meserii/profesii etc. Discuțiile se desfășoară liber, prin implicarea tuturor copiilor, prin stimularea capacității de gândire și de exprimare a acestora.

Pentru că procesul de învățare are legătură directă cu creativitatea, ne-am gândit să organizăm în centru un atelier pentru valorificarea potențialului creativ al copiilor, denumit „Atelierul creației”, în care copiii se implică cu drag în confecționarea manuală, reușind astfel să decorăm centrul în fiecare anotimp cu articolele specifice realizate de copii (decorațiuni confecționate, desene, pictură), să realizăm felicitări confecționate de ei și dăruite colegilor cu ocazia aniversărilor, felicitări pentru

familie cu ocazia principalelor sărbători ale anului.

Copiii sunt implicați în diferite jocuri de echipă, de cunoaștere/autocunoaștere, socializare, de relaxare, etc., competiții tematice, pentru stimularea spiritului de inițiativă, facilitarea integrării în diverse grupuri, dezvoltarea capacității de comunicare și socializare, cunoaștere și autocunoaștere, descoperirea capacității de lider și lucrul în echipă, (prin participări la concursuri naționale, concursuri de cultură generală organizate pe echipe, jocuri de rebus pentru copii etc.) dar și adaptarea și asumarea distractivă a regulilor cu rol în eficientizarea inserției viitorului adult în societate.

O atenție deosebită acordăm încurajării copiilor să-și exprime sentimentele, trăirile, aspirațiile personale, prin crearea de momente artistice, oferindu-le libertatea de a cânta, dansa, de a-și descoperi singuri anumite trăiri și capacități.

Obiectivul nostru este de a promova dreptul copilului de a crește în propria familie, oferind servicii complementare demersurilor și eforturilor propriei familii, precum și serviciilor oferite de unitățile de învățământ, corespunzătoare nevoilor fiecărui copil în parte.

Punem accent deosebit pe colaborarea familiei cu centrul iar părinții copiilor beneficiază de servicii de consiliere, sprijin și educare în cadrul *Școlii pentru părinți* pe care o organizăm lunar în centru.

Le oferim tot suportul nostru, de la informații esențiale privind drepturile lor, până la sprijin concret (ex: haine, alimente și jucării din donații

cu ocazia sărbătorilor, sprijin la întocmirea documentației necesare obținerii unor beneficii de asistență socială etc.).

Ne străduim să contribuim la îmbunătățirea calității vieții copiilor și a părinților lor pentru a depăși situația de dificultate în care se află.

Urmare acestor activități, aducem zâmbete pe chipul copiilor, bucurie, mulțumiri din partea părinților pentru faptul că le oferim încrederea în ei și sprijin pentru satisfacerea nevoilor copiilor.

Îmi amintesc de un băiețel, elev la clasa 0, care a venit într-o zi la centru, după programul de la școală, însoțit de doi colegi de clasă și buni prieteni, ca să le prezinte centrul, locul unde, a spus el, „mă simt cel mai bine”.

Este emoționant pentru noi de fiecare dată când vedem bucuria pe chipurile copiilor atunci când de exemplu ziua de naștere este sărbătorită pentru prima dată cu tort, când fac prima plimbare în parc sau vizitează un muzeu etc.

Mai presus de toate acestea, încercăm să le oferim dragostea de care ei au nevoie, curajul că pot trece toate barierele din viață, cu studiu, perseverență și optimism.

Toate activitățile și serviciile sunt asigurate de către echipa pluridisciplinară a centrului formată din: asistent social, învățator, profesor, pedagog, psiholog, animator socio-educativ, medic și îngrijitor, la care se adaugă sprijinul permanent al conducerii Direcției de Asistență Socială și al Primăriei Municipiului Roman.

IN THE COURSE OF TIME

DE-A LUNGUL TIMPULUI

Remo SCHLÄPFER

Head of Communications

Foundation Children's Village Pestalozzi

Kinderdorfstrasse 20, CH-9043 Trogen

www.pestalozzi.ch

“What must be done to protect humanity from the periodic outbreaks of mass murder? Billions are being spent to heal the wounds and cancel out the losses caused by war. But what are we doing to stop it from happening?”

”Ce trebuie făcut pentru a proteja omenirea de izbucnirea periodică a crimelor în masă? Miliarde sunt cheltuite pentru a vindeca rănilile și pentru a anula pierderile cauzate de război, dar ce facem să împiedice să se întâmple?”

Walter Robert Corti

An organisation that has been around for more than 70 years is necessarily and repeatedly confronted by new challenges over the course of time. Only if it can react appropriately internally to external change can its actions remain relevant and effective. A strong vision is a good compass when a new direction has to be taken.

The idea of building a village in Switzerland for war orphans from all over Europe was born in 1944. Walter Robert Corti's article in the magazine “Du” generated a great deal of interest in Switzerland. The vision of letting children from hostile countries grow up together in a neutral place where they can learn about peaceful coexistence also had great international appeal. The development of a league of nations among the children in Trogen was followed with interest in many places.

The vision of planting the seeds of peace in children in order to help the world become a more peaceful place also met with the favour of the people in Switzerland.

The Pestalozzi Children's Village was built with their donations.

From the world to a village

The first generation of Pestalozzi children grew to adulthood in the 1950s. It did not take long after 1945 for new military conflicts to break out, so it was natural to decide to take in children from crisis regions across the world. In 1960, refugee children from Tibet came to the Children's Village, and it welcomed refugee children from everywhere in the world until 1992. After the wars in the former Yugoslavia, Switzerland no longer accepted quotas of child refugees. When the asylum policy changed, the Children's Village could no longer serve as a place promoting peace where foreign children in need of protection could grow up.

From the village to the world

It has always been the case that only a few children could benefit from the educational achievements at the Pestalozzi Children's Village, while many others continued to grow up under harrowing conditions in their countries of origin. At the beginning of the 1980s, criticism was increasingly raised against the Foundation's focus on the Children's Village. This motivated the Foundation to expand its commitment to foreign countries in 1982.

From humble beginnings with a coordination unit located in Fribourg, a programme department has developed in 35 years with almost 40 employees in Trogen and offices in twelve countries worldwide. The Foundation's reach grew from a maximum of 200 children who could live at the Pestalozzi Children's Village at any one time to hundreds of thousands of children in the four programme regions of East Africa, South-East Asia, South-East Europe and Central America today.

What was to happen to the Children's Village?

The decision to disperse its work to the rest of the world from the Pestalozzi Children's Village was a game changer for the Foundation, but did not answer the central question: what was to happen to the Children's Village? The 1990s were dominated by the search for alternative accommodation for refugees. But a new use was already becoming a reality when the Children's Village started hosting intercultural exchange projects in the mid-1990s. But this was just one of many options at the time. The social, residential and educational programme remained the most important pillar in Trogen. The declining need for this programme following radical change in the Swiss social system became a driver of costs, and the residential programme had to be terminated in 2014.

Everything in Trogen

The 1990s was a critical decade for the Foundation and ended with a decision by the

Foundation Board to take a radical step: In 2000, all departments were centralised in Trogen, the heart of the Foundation, and the offices in Fribourg and Zurich were closed. Looking back, this centralisation in one location – which caused its own friction – created a new momentum that is still carrying the Foundation forward today. The exchange of ideas and experiences between the previously separate programme departments improved, stimulated new ideas and led to new project formats, and it was much easier to discuss and clarify issues relating to contents and strategy.

Back to the roots

Corti's vision of a peaceful world is concisely expressed in his rallying cry to "Let us build a

world in which children can live". Today, children from Switzerland and other countries in Europe meet in the unique Children's Village in Trogen. Over the years, an exemplary, recognised and effective approach to peace education has developed in Trogen.

The Foundation's education projects in twelve countries worldwide also contribute to peace, as education is the key to sustainable social development. We can no longer ask Walter Robert Corti, but we can rest assured that today's Pestalozzi Children's Foundation would please its founder. The Foundation has been following his vision of what a peaceful world should look like since 1946. When we all treat everybody else with benevolence and respect, peace is not just a pipe dream.

VARIA

SOCIALIZAREA COPIILOR PRIN JOC

SOCIALIZING CHILDREN THROUGH THE GAME

Steliana STRĂMBU

Prof. învățământ primar

Școala Gimnazială Nr. 1 Bicazu Ardelean

Județul Neamț

Abstract

Socializing and knowledge games help pupils to adapt more easily to school requirements. They influence the formation and consolidation of communication skills, civic behaviors and learning attitudes. Until the age of schooling, socialization is done through the family. The desire for interaction of the child with the other children is observed between 2 and 3 years. Dependence on the family can delay the adaptation of children to social environments.

Some children easily establish interpersonal relationships, are friendly, communicative, others are shy, reserved and withdrawn. The latter must be helped to socialize. Also a social group is the class of students. While the child is at school, he is next to the small community of colleagues and teachers. The integration of the child into society is the result of his desire to play and work with friends and colleagues. Relationships with colleagues lead to self confidence, to the development of aspirations, while isolation leads to anxiety, aggressive behaviors, and loss of self-confidence.

Key-words: childrens, play, knowledge, socialization

În calitate de manager al clasei de elevi, cadrul didactic este interesat de problemele elevilor încă din prima zi de școală, deoarece aceștia depun un efort susținut de a se adapta la mediul școlar și la stilul de lucru al învățătorului. Jocurile de cunoaștere și socializare vin în sprijinul cadrului didactic, fiind utile în activitatea școlară. Prin intermediul lor, elevii reușesc să stabilească relații cu colegii, să-și formeze o imagine despre grup și să învețe regulile de comportare în diferite situații. Din prima zi de școală am pregătit pentru elevi jocul „ghemul magic” solicitându-i să-și exprime gândurile și părerile despre prima zi de școală și ce anume le-a plăcut în cadrul activităților desfășurate. La început, unii elevi nu aveau curajul să se exprime, dar prin reluarea jocului ei au devenit mai încrezători, începând să-și manifeste dorința de comunicare.

Pentru a consolida deprinderea de a-și spune corect numele și de a cunoaște numele colegilor am folosit „jocul numelui”, prin care fiecare copil

și-a spus numele însoțindu-l de o calitate. Pentru o mai bună cunoaștere am desfășurat jocul „te cunosc, mă cunoști”, unde elevii au făcut cunoștință prezentându-și fiecare pasiunea reprezentată de o activitate preferată. Prin jocul motivațional „eu pot”, în timpul căruia fiecare și-a prezentat o calitate, o aptitudine, a ieșit la iveală interesul elevilor pentru anumite activități. Elevii au participat cu interes la jocurile de amuzament „mima de poveste” prin care fiecare a mimat un personaj în timp ce colegii trebuiau să-l ghicească, sau „o poveste personalizată”, în cadrul căreia fiecare elev continua cursul unei povești începute de alt elev.

Jocurile de socializare și de cunoaștere îi ajută pe elevi să se adapteze mai ușor la cerințele școlare. Ele influențează formarea și consolidarea unor deprinderi de comunicare, a unor comportamente civice și a unor atitudini de învățare. Până la vârsta școlară, socializarea se realizează prin intermediul familiei. Dorința de

interacțiune a copilului cu ceilalți copii se observă între 2 și 3 ani. Dependența îndelungată față de familie poate întârzia adaptarea copiilor în mediile sociale.

Unii copii stabilesc cu ușurință relații interpersonale, sunt prietenoși, comunică, alții sunt timizi, rezervați și retrași. Aceștia din urmă trebuie ajutați să socializeze. Tot un grup social îl constituie și clasa de elevi. În timpul în care copilul este la școală, acesta se află alături de mica comunitate formată din colegi și profesori. Integrarea copilului în societate se produce din dorința acestuia de a se juca și de a lucra alături de prieteni, de colegi. Relațiile cu colegii duc la formarea încrederii în sine, la dezvoltarea nivelului de aspirații, în timp ce izolarea conduce la anxietate, comportamente agresive și pierderea încrederii în forțele proprii.

Ce se înțelege prin socializare?

Prin socializare se înțelege integrarea unei ființe în societate, prin participarea la viața colectivității din care face parte. Un nou născut poate fi considerat asocial, în rest orice ființă umană socializează în diverse moduri cu colectivități mai restrânse (familia, un grup de prieteni), sau cu colectivități mai mari (colegii de servicii, vecinii, diverse asociații etc.). Un individ poate fi sociabil în raport cu o colectivitate și asocial în raport cu altele. Socializarea, integrarea unui individ în societate, este un proces care se întinde pe toată durata de viață a acestuia.

Prima etapă din cadrul socializării este cea de dobândire a identității sociale, ființa respectivă dobândind „eu social”. Uneori termenul de socializare este folosit cu referire la antrenarea unui individ la acțiunile unei societăți formată dintr-un grup de persoane unite de anumite interese comune, de anumite asemănări de rasă, religie, profesie sau hobby-uri. În cadrul acestei societăți individul învață anumite norme de conduită, dobândește cunoștințe, își însușește anumite valori și credințe.

Fiind desfășurată pe durata întregii vieți, socializarea cunoaște mai multe etape distincte. Pentru marea majoritate a oamenilor, socializarea înseamnă un proces prin care omul interacționează socio-psihologic cu celelalte persoane în scopul dobândirii unei anumite

educații, pregătiri, a unui grad de cultură, conform direcției pe care acesta și-a propus-o în viață, pentru a deveni un membru funcțional al comunității sociale, o persoană capabilă să-și controleze comportamentul, atitudinile și conduita sa în cadrul societății.

O altă definiție a procesului de socializare afirmă că acesta reprezintă procesul de transformare a unui organism biologic în personalitate înzestrată cu o conștiință, cu idealuri, aspirații și valori, cu un comportament controlat. Prin socializare individul este pregătit să activeze în oricare din sectoarele vieții sociale, fie el de stat sau privat, tehnic sau umanist, instituțional sau neconvențional, să cunoască regulile de comportament specific fiecărui grup și să se supună acestora. Pe lângă un comportament adecvat, socializarea asigură dobândirea conștiinței de sine, formarea personalității, a valorii și unicității fiecărui individ în parte.

Conform lui Broom și Selznick, rolurile principale ale socializării sunt transmiterea unei anumite culturi și formarea personalității. Dacă omul nu ar fi înzestrat nativ cu capacitatea de a comunica prin limbaj, socializarea nu ar fi posibilă. Predispoziția omului spre socializare trebuie activată și menținută prin interacțiune socială. Fără relații interpersonale o ființă umană nu își poate dezvolta personalitatea pe făgașul normal, atât la nivel biologic cât și psihic.

Au existat numeroase cazuri de copii izolați, care au trăit în sălbăticie fiind adoptați de familii de lupi sau urși.

În 1920, în India, au fost descoperite două surori care crescuseră într-o familie de lupi. În momentul în care au fost găsite, cea mai mare avea opt sau nouă ani. Fetițele nu știau să vorbească și nu deprinseseră mersul uman, se foloseau de coate și genunchi pentru a se deplasa pe distanțe scurte și de palme și tălpi pentru a alerga pe distanțe lungi. După ce au fost descoperite și duse la un centru de reeducare, multă vreme nu s-a constatat vreo îmbunătățire în dezvoltarea psihică a acestora, fiind mereu retrase, triste, ascunzându-se speriate de ochii lumii în locuri întunecoase. Starea lor era de apatie generală și inactivitate, exact ca a animalelor sălbatice aflate în captivitate. Nu știau să râdă sau să plângă,

deoarece nu văzuseră așa ceva în mediul lor de viață. Din cele relatate se observă rolul important pe care îl are societatea în formarea ființei umane, în procesul de educație și învățare.

Socializarea se desfășoară în mai multe etape, în cadrul acestui proces ființa umană formându-și personalitatea și identitatea socială, pe baza interacțiunilor existențiale din plan social. Socializarea începe imediat de la naștere prin integrarea copilului în familie, mai apoi în cercul de prieteni și vecini, urmând integrarea în „mica societate” întâlnită la grădiniță și școală.

Jocul didactic în procesul de socializare

În clasele I – IV, în cadrul metodelor activ-participative, își găsesc locul *jocurile didactice*, care constituie o legătură între joc, ca tip de activitate dominantă în care este integrat copilul în perioada preșcolară, și activitatea specifică școlii – învățarea. Jocurile didactice sunt metode active care solicită în totalitate personalitatea copilului.

Jocul didactic este metodă de stimulare și dezvoltare a socializării și se demonstrează prin capacitățile de antrenare în joc a factorilor intelectuali și non intelectuali evidențiați în cercetările de până acum.

Jocurile didactice cuprind sarcini didactice care duc la modificarea creatoare a deprinderilor și cunoștințelor acumulate, ajutând la realizarea transferurilor între acestea, la dobândirea prin mijloace proprii de noi cunoștințe. Ele antrenează întreaga personalitate a copilului realizând adevărate mijloace de evidențiere a capacităților creatoare, dar și metode de stimulare a potențialului creativ al copilului, cu privire la creativitatea de tip școlar, manifestată de elev în procesul de învățământ, dar care pregătește creațiile pe diferite coordonate.

Jocurile didactice combină activități complementare precum joaca și învățatul, îmbinând plăcerea și dorința de cunoaștere într-o activitate utilă, desfășurată de către copil din proprie inițiativă și fără prea multe eforturi. Principiul de bază al jocului didactic îl reprezintă transferul energiei ludice în energie educativă, creatoare. Dacă pentru învățat copilul nu simte nici un interes uneori, pentru joc acesta manifestă un interes puternic și imediat. Jocul didactic are și

rolul de a aduce acest plus de interes dinspre activitatea ludică înspre activitatea educațională.

Ideea utilizării jocului în activitățile educative nu este nouă. Și Platon în *Republica* recomanda: “*Faceți în așa fel încât copiii să se instruiască jucându-se. Veți avea prilejul de a cunoaște înclinațiile fiecăruia.*”

În procesul de dezvoltare a limbajului în școli este necesar să se folosească exerciții speciale pentru cultivarea creativității verbale la școlari.

Specific vârstei școlare, copiii au o preferință pentru diminutive, pe le folosesc în vorbirea de zi cu zi, în relațiile cu cei din jur, în poeziile și cântecele lor.

De aceea le-am pus la dispoziție material didactic sugestiv și folosind procedee ca *jocul didactic* și exercițiul joc, i-am stimulat „să alinte cuvintele”, făcând apel la sufixele diminutive, procedeu foarte utilizat în îmbogățirea limbii române: băiețel, copăcel, buchețel, fluieraș, băiețaș etc.

Școlarii din clasele I-II nu le putem explica noțiunea de „familie de cuvinte”, dar le putem spune că așa cum fiecare dintre noi face parte dintr-o familie, care se aseamănă, într-o familie lexicală cuvintele sunt înrudite prin forma lor, dar și sub aspectul înțelesului. Analizând cuvintele a juca, jucăuș, jucător, joc, ne jucăuș observăm că se aseamănă între ele sub aspectul formei și al sunetelor, se înrudesc între ele din punct de vedere al înțelesului. Introducerea cuvintelor în contexte adecvate asigură fixarea sensului acestora și pătrunderea lor în vocabularul activ al școlarii.

Jocurile “Galaxia cuvintelor” și “Găsește cuvântul potrivit” au ca obiective stimularea creativității școlarii prin aprofundarea sensului și semnificațiilor unor cuvinte, care denumesc obiecte sau acțiuni în raporturi de omonimie, integrarea lor în contexte adecvate.

Vom prezenta în continuare câteva exemple de jocuri didactice care vizează dezvoltarea creativității elevilor din ciclul primar:

A) “*Ștafeta povestirii*” – dintr-un coșuleț în care sunt amestecate diferite bilețele fiecare elev va extrage un cartonaș pe care se află scris un

număr. Cel care are numărul 1 începe să creeze o povestire pe care o va întrerupe după câteva fraze, ultimul cuvânt fiind „și”, „atunci” sau „când”. Povestirea este continuată de copilul care are numărul 2 și așa mai departe. Toți copiii din clasă au ocazia să creeze, să-și imagineze continuarea acțiunii, punându-și astfel în valoare potențialul creator. Se poate sugera copiilor să orienteze povestirea spre o anumită latură: comică sau tristă, fantastică sau realistă etc.

B) Jocurile de combinare – sunt deosebit de distractive și de eficiente pentru dezvoltarea independenței și originalității gândirii elevilor. De exemplu, combinarea unui personaj dintr-o lectură cu un alt personaj dintr-o altă lectură, combinarea mai multor povești într-una singură, combinarea unor cuvinte pentru a obține o poveste, combinarea unor propoziții aparent fără nici o legătură în așa fel încât să formeze un text etc.

C) “Ghicește urmarea” – constă în audierea unei povești care este întreruptă la un moment dat de clinchetul unui clopoțel.

Copiii trebuie să-și imagineze întâmplările, continuând povestea.

Acest joc, pe lângă faptul că dezvoltă imaginația elevilor, activează și gândirea acestora, îi oferă suplețe și mobilitate, dezvoltă atenția și perspicacitatea. De asemenea, este eficient în formarea deprinderilor elevilor de a asculta.

D) Jocul cuvintelor magice – este un joc care îi pune pe elevi în diferite situații de a descoperi și a crea propriile adevăruri.

Cuvintele magice provoacă gândirea critică, interesul pentru rezolvarea problemelor, imaginația, cinstea și responsabilitatea, elemente ce trebuie să devină esența educației pentru elevii noștri.

Aceștia vor fi așezați în cerc sau în semicerc, jos, pe covoraș, sau pe scaune. În centru se află o cutie cu cartonașe, pe fiecare cartonaș fiind scris un cuvânt: hărnicie, ajutor, respect, credință etc. Elevul ia din cutie câte un cartonaș, îl citește, se gândește câteva momente, apoi începe să discute despre sensul cuvântului, despre ceea ce îi sugerează. Este un joc care stimulează gândirea, creativitatea verbală, răspunzând și

nevoii elevului de a-și exterioriza observațiile, gândurile, sentimentele în mod liber, fără complexe sau teama de a greși, anulându-se timiditatea.

E) Interviu cu un personaj – este un joc deosebit de agreat de elevi. Un elev este reporterul, celălalt se substituie unui personaj cunoscut dintr-o povestire. Între cei doi are loc un dialog imaginar, în care ficțiunea și realitatea se combină.

Și la orele de matematică pot fi organizate diverse jocuri. Matematica este mult mai bine asimilată de către elevi dacă se folosește jocul didactic atât în predarea cunoștințelor dar, mai ales, în orele de consolidare. Lucrând în echipe elevii vor stabili relații de cooperare prin care vor reuși să rezolve sarcinile jocului, punându-se astfel în evidență **socializarea dintre membrii grupului**.

”Cine știe câștigă” – joc organizat pe echipe

Scopul jocului: Exersarea deprinderii de a scrie și a citi numerele formate din sute, zeci și unități.

Sarcina didactică cerută de învățător: Copiii trebuie să scrie cât mai multe numere de 3 cifre folosind etichete.

Material didactic: Etichete cu cifre diferite și indicații pentru fiecare echipă.

Desfășurarea jocului:

Se lucrează cu trei echipe, fiecare echipă primind diverse etichete cu numere. Se cere formarea a cât mai multe numere de trei cifre, în final fiind declarată câștigătoare echipa cu cele mai multe numere scrise.

O jucărie este cu atât mai folositoare, cu cât permite copilului o mai mare libertate de a fi creativ, atunci când o utilizează. Exemplul cel mai bun este la ora de Abilități practice, unde măgelele cu care fetele realizează podoabe pentru păpuși pot fi părți ale corpului pe care le potrivim pentru a realiza animale, pot fi materiale din care se poate realiza o grădină, un gard, o mașină etc.

O simplă bucată de hârtie, prelucrată de mâini pricepute prin metoda „origami” ne poate furniza zeci de jucării. Copiii se joacă „de-a doctorul”,

punând în scenă toate acțiunile doctorului, unele fiind stările și suferințele pacientului, dar și relația dintre ei.

Jocurile au ca scop obținerea plăcerii. Chipurile copiilor sunt inundate de bucurie atunci când se joacă. Dacă învățătorul știe să folosească cu succes jocurile în cadrul lecțiilor de învățare, acestea vor avea un randament sporit și vor deveni mult mai atractive.

Jocul a fost cuprins în sistemul mijloacelor de educație, alături de alte forme de activități ale copiilor. Prin joc se pune accentul pe cunoaștere, iar copilul își oglindește propriile imagini și le transpune în realitatea lui. Jocul este un

important mijloc de educare morală și socială.

În jocurile didactice problemele educative sunt puse prin intermediul regulilor care reglează întreaga acțiune de joc. Însușirea regulilor de joc are o influență puternică în formarea judecății morale a copilului.

Activitatea educativă trebuie coordonată în direcția formării la copii a capacității de a diferenția binele de rău, ceea ce este drept de ceea ce este nedrept.

Socializarea prin joc este importantă pentru integrarea copilului în societate, în definirea sa ca personalitate și să corespundă idealului educațional al societății de astăzi.

BIBLIOGRAFIE

1. Barbu, H., Popescu, E., Serban, F. (1993) *Activitățile de joc și recreativ-distractive*. București: EDP
2. Bauminger, N., Kasari, C. (2000) Loneliness and Friendship in High-Functioning Children with Autism. *Child Development*, 71(2),447-56
3. Bădică, T. (1974) *Jocuri didactice pentru dezvoltarea vorbirii*. București: EDP
4. Buda, A., Francu, B.A. (1970) *Jocuri didactice și exerciții distractive-Culegere pentru clasa I*. București: E.D.P.
5. Cerghit, I. (2006) *Metode de învățământ*. București: Polirom
6. Cristea, S. (1998) *Dicționar de termeni pedagogici*. București: EDP
7. Dumitru, V.G. (1995) *Probleme și jocuri distractive pentru copii*.
8. Dworetzki, J.P. (1990) *Introduction to child development*. McGraw-Hill Book Company, New-York
9. Elkonin, D.B. (1980) *Psihologia jocului* (trad.). București: EDP
10. Karl Groos., "The Theory of Play.", translated by Elizabeth L. Baldwin, New York: Appleton (1901): 361-406.
11. Nicola I. (1978) *Dirigintele și sintalitatea clasei de elevi*. București: EDP
12. Nicola I., Drăgan I. (1995) *Cercetarea psihopedagogică*. Tg. Mureș: Ed. Tipomur
13. Popovici, C. (1971) *Culegere de jocuri didactice pentru clasele I – IV*. București: EDP
14. Rîșnoveanu, A. *Școala ca agent de socializare. (Practici de socializare în școala românească)* (Teză de doctorat) Univ. București, 2010
15. Roco, M. (1979) *Creativitatea individuală și de grup*: București: Ed. Academiei
16. Roșca, A. (1972) *Creativitate*. București: Editura Enciclopedică Română
17. Schiopu, U. (1970) *Probleme psihologice ale jocului și distracțiilor*. București: EDP
18. Schiopu, U., Verza, E. (1976) *Psihologia jocului*. București: EDP
19. Sion, G. (2010) *Psihologia vârstelor*. București: Ed. Fundației România de Măine
20. Amabile, T. (1997) *Creativitatea ca mod de viață*. București: Ed. Tehnică
21. Țopa, L. (1980) *Creativitatea*. București: Ed. Științifică și Enciclopedică

22. Zapletal, M. (1980) *Mica enciclopedie a jocurilor*. București: Ed.Sport-Turism
23. <http://edituraedu.ro/didactice/clasaalIla/Limba%20si%20lit.%20romana/Invatam%20jucandu-ne.doc>
24. http://resurse_bibliografice.ro
25. <http://edituraedu.ro/didactice/clasa%20a%20III-a/...Invatam%20jucandu-ne>
26. http://wps.prenhall.com/ca_ph_macionis_sociology5/23/6030/1543748.cw
27. <http://www.scrigroup.com/didactica-pedagogie/Jocul-si-functiile-acestuia61589.php>
28. www.pedagogia.it

REDUCEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN MEDIUL ȘCOLAR DIN MUNICIPIUL BUCUREȘTI

DECREASING THE VIOLENCE PHENOMENON IN THE BUCHAREST MUNICIPAL SCHOOL

Elena ȘTEFAN

inspector pentru activități extrașcolare

Diana MELNIC

inspector școlar general adjunct

Inspectoratul Școlar al Municipiului București

Abstract

Bucharest School Inspectorate designs and carries out an annual strategic plan regarding ways to reduce violence in pre-academic school units in Bucharest. The main objective of the plan is to optimize the system of real and efficient communication among school units, authorities and families, in order to identify, monitor and prevent acts of violence/delinquency, due to the involvement of all educational agents.

The School Inspectorate's aim is: to improve, by 10%, the safety rating of all pre-academic school units in Bucharest; to inform a number of 7,000 students of the legal provisions for and the legal consequences of delinquency and other antisocial deeds; to inform a number of 2,000 parents of the legal provisions for and the legal consequences of delinquency and other antisocial deeds committed by minors; to carry out 50 extracurricular activities in 50 school units from each district of the capital city, within the Municipal Programme for the prevention and the fight against juvenile delinquency and victimization; to organize 24 extracurricular activities in 24 school units from each district of the capital city, within the Municipal Programme for the prevention of drug use.

Key words: *violence, communication, prevention, fight against, juvenile delinquency*

Inspectoratul Școlar al Municipiului București proiectează și realizează anual un plan strategic privind reducerea fenomenului violenței în unitățile de învățământ preuniversitar din Municipiul București, având ca documente de referință:

- Strategia Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului cu privire la reducerea fenomenului de violență în unitățile de învățământ preuniversitar aprobată cf. O.M.Ed.C.T. nr. 1409/29.06.2007 și Legea 29/2010 de modificare a Legii nr.35 /2007 completată cu legea 29/2010 privind creșterea siguranței în unitățile de învățământ.
- HG 49/2011 pentru aprobarea Metodologiei cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență

asupra copilului și de violență în familie și a metodologiei de intervenție multidisciplinară și interinstituțională privind copiii exploatați și aflați în situații de risc de exploatare prin muncă, copiii victime ale traficului de persoane, precum și copiii români migranți victime ale altor forme de violență pe teritoriul altor state.

- HG 779/2015 pentru aprobarea Strategiei Naționale de Ordine și Siguranță Publică (2015-2020)
- OG 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare
- ROFUIP aprobat prin OMENCȘ nr. 5079/31.08.2016
- PLANUL NAȚIONAL COMUN DE ACȚIUNE pentru creșterea gradului de siguranță a elevilor și a personalului didactic și prevenirea

delincvenței juvenile în incinta și în zonele adiacente unităților de învățământ preuniversitar

– Planul teritorial comun de acțiune privind asigurarea climatului de siguranță publică în incinta și zona adiacentă unităților de învățământ preuniversitar din municipiul București, în anul școlar 2016-2017

Obiectivele generale ale inspectoratului privind reducerea fenomenului de violență în unitățile de învățământ sunt:

1. Reducerea cu minim 10% a numărului actelor de violență și a infracțiunilor comise în perimetrul unităților de învățământ și în zonele adiacente acestora în anul școlar 2017-2018.
2. Realizarea unei evidențe unitare, pe baza fișe unice de înregistrare și monitorizare, a actelor de violență, inclusiv a contravențiilor și a infracțiunilor, în care sunt implicați minori (înregistrate în interiorul/proximitatea unităților de învățământ, în spații publice sau în familie), gestionată unitar.
3. Creșterea gradului de informare a elevilor (pregătirea antiinfracțională și antivictimală) prin implicarea în programele și activitățile derulate cu partenerii în anul școlar 2017-2018.
4. Optimizarea sistemului de comunicare reală și eficientă între școală, autorități și familie pentru identificarea, monitorizarea și prevenirea actelor de violență/infracțiunilor, prin implicarea tuturor factorilor educaționali.

5. Asigurarea cadrului de ordine și siguranță, implicarea reprezentanților comunității locale în acțiuni de prevenire și combatere a violenței în școală.

Ne așteptăm să: crească gradul de siguranță cu 10% în unitățile de învățământ preuniversitar din municipiul București; un număr de 7000 de elevi să fie informați cu privire la prevederile legale și consecințele juridice asociate săvârșirii de infracțiuni sau alte fapte antisociale; un număr de 2000 de părinți să fie informați cu privire la prevederile legale și consecințele juridice asociate săvârșirii de infracțiuni sau alte fapte antisociale de către minori; să se realizeze 50 de activități extrașcolare în cel puțin 50 unități de învățământ din fiecare sector al capitalei, în cadrul Programului Municipal de prevenire și combatere a delincvenței juvenile și a victimizării minorilor; să se organizeze 24 activități extrașcolare în cel puțin 24 unități de învățământ din fiecare sector al capitalei, în cadrul Programului Municipal de prevenire a consumului de droguri.

Parteneri în acest proiect sunt: Direcția de Poliție a Municipiului București- Serviciul Analiză și Prevenirea Criminalității, Brigada de Poliție Rutieră București; Direcția Generală de Jandarmi a Municipiului București, Agenția Națională Antidrog, Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane, DGEASP sectoare 1-6, mass-media, Consiliul Municipal al Elevilor.

Activitățile propuse de ISMB sunt cele de mai jos.

OBIECTIVUL	ACTIVITATEA / ACȚIUNEA / MĂSURA	PARTENERI
1. Asigurarea cadrului de ordine și siguranță, implicarea reprezentanților comunității locale în acțiuni de prevenire și combatere a violenței în școală.	Cooptarea instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale, care pot acorda asistență psihologică și sprijin elevilor cu situații materiale precare, cauzate de situații familiale grave (lipsa unui părinte, părinți bolnavi etc.), în derularea de programe de prevenire a victimizării copiilor.	Dir. unit. înv., consilierii psihopedagogi, DGASPCD S1-6
	Antrenarea cadrelor didactice și a psiho-pedagogilor în activități de prevenire destinate elevilor	Dir. unit. înv., consilierii psihopedagogi, DGPMB-SAPC, SPOP, ONG-uri

OBIECTIVUL	ACTIVITATEA / ACȚIUNEA / MĂSURA	PARTENERI
	Constituirea unei mape a fiecărei unități de învățământ care să conțină informații privind: actele de violență înregistrate recent, situația școlară și familială a elevilor implicați în astfel de evenimente, modul de soluționare a incidentelor, cauzele și condițiile care au generat sau favorizat astfel de fapte, activități de prevenire desfășurate, măsurile de securitate adoptate de conducerea unității de învățământ.	CPCV
	Identificarea, monitorizarea și descurajarea acelor persoane ori grupuri de persoane („găști de cartier”) cu comportament deviant care tulbură procesul de învățământ, agresează cadrele didactice ori elevii, produc distrugerii de bunuri	DGPMB, DJMB
	Includerea unităților de învățământ, în special a celor identificate cu risc criminogen ridicat, în itinerariile de patrulare ale poliției și jandarmeriei, ca punct obligatoriu de staționare și trecere, în special pe timpul aflurii și deflurii elevilor.	DGPMB, DJMB
	Popularizarea sistemului de intervenție rapidă – 112 pentru apelarea acestuia în cazuri de încălcare a normelor de conduită privitoare la siguranța publică în unitățile de învățământ.	DGPMB, DJMB
2.Creșterea gradului de informare a elevilor și părinților (pregătirea antiinfracțională și anti-victimală) prin implicarea în programele și activitățile derulate cu partenerii	Organizarea de întâlniri cu elevii și părinții în școli, în scopul: <ul style="list-style-type: none"> ➤ identificării problemelor cu care se confruntă aceștia și găsirii unor mijloace adecvate de soluționare; ➤ prezentării unor teme cu caracter educativ-preventiv referitoare la siguranța personală și la consecințele săvârșirii de infracțiuni, în special a celor cu violență; ➤ analizării unor cazuri concrete cu victime și/ sau autori din rândul elevilor; 	DGPMB, DJMB, CMAP, CMPEVMȘ-ISMB
	Elaborarea de materiale de susținere (pliante, broșuri, afișe) și realizarea unor filme educative (în funcție de posibilități) pentru a fi folosite în cadrul activităților desfășurate.	DGPMB, DJMB, CMAP, C M P E V M Ș - I S M B , ONG-uri
	Activități de prevenire a consumului de droguri	MECȘ, ISMB, ANA, CEPECA
	Participarea la programul „ARTĂ CONTRA DROG”	CIADO, ISMB

OBIECTIVUL	ACTIVITATEA / ACȚIUNEA / MĂSURA	PARTENERI
	Organizarea de lectorate cu părinții	CMAP, CMBRAE, DGPCMB
	Ziua Internațională a Drepturilor Copilului (școli generale – clasele a III-a);	DGPMB
	Ziua Internațională de Luptă Împotriva Violenței în Familie (licee – clasele a XI-a).	DGPMB
	Organizarea periodică, de către elevi - Consiliile elevilor, Comisia Avocatul Elevilor , a unor dezbateri, la care să fie invitați profesori, părinți, reprezentanți ai poliției și ai autorităților locale, în cadrul cărora să fie abordate problemele cu care se confruntă tinerii din unitățile de învățământ respective.	Directorii unităților de învățământ, Consiliile elevilor
	Participarea elevilor la emisiuni radio-tv și la alte activități preventive alături de polițiști	Partenerii media
	Desfășurarea tuturor orelor de dirigenție la nivelul unităților de învățământ	ISMB
	Participarea elevilor, cadrelor didactice și părinților la proiectul de prevenire și combatere a delincvenței juvenile și a victimizării minorilor <ul style="list-style-type: none"> ▪ proiectul de educație juridică „Unde-i lege nu-i tocmeală!” pentru elevii de clasa a VII-a ▪ „Olimpiada siguranței” pentru elevi, clasele I-XII ▪ www.gandirefresh.ro ▪ Proiectul „Sunt fan gândire fresh” ▪ Proiectul „Sfaturi mari pentru cei mici” 	ISMB, DGPMB - Serviciul Analiza și Prevenirea Criminalității, Asociația „Viață fără violență”,
	Participarea elevilor și cadrelor didactice la campania de prevenire a accidentelor rutiere „ Copiii cuminți circulă corect, ”	ISMB, DGPMB - SAPC, BPR București
	Campanie de informare „Modul de acțiune al unităților speciale de intervenție ale poliției în cazuri de crimă organizată și luări de ostatici” program de informare a cadrelor didactice și elevilor	Serviciul pentru intervenții și acțiuni speciale în cadrul IGPR
	Participarea elevilor și cadrelor didactice la Programul de prevenire a violenței în sport „ INVITAȚIE LA FAIR -PLAY ” „ Siguranța ta are prioritate ”	ISMB, DG J M B
	Continuarea activității Comisiei Municipale de Monitorizare a Cazurilor de Violență, Desemnarea, de către părți, a unor reprezentanți, pentru fiecare unitate de învățământ, care să	CMMCV, Directorii unităților școlare

OBIECTIVUL	ACTIVITATEA / ACȚIUNEA / MĂSURA	PARTENERI
	monitorizeze activitatea comisiilor constituite la nivelul școlilor; identificarea măsurilor concrete ce se impun în vederea prevenirii faptelor antisociale; stabilirea unui sistem de comunicare în vederea intervenției rapide pentru aplanarea sau soluționarea stărilor conflictuale ori a actelor de violență.	
	Participarea la cursul de formare din cadrul proiectului „Curaj civic” unui număr de 50 de cadre didactice și consilieri psihopedagogi	ISMB DGPMB CCD Unitățile de învățământ din proiect CPEV
	Activități de informare realizate de Comisia pentru prevenirea și eliminarea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității, la nivelul fiecărei unități de învățământ;	Secțiile de poliție, ONG-uri
3. Optimizarea sistemului de comunicare reală și eficientă între școală, autorități și familie pentru identificarea, monitorizarea și prevenirea actelor de violență/infracțiunilor prin implicarea tuturor factorilor educaționali. Realizarea unei fișe unitare pentru monitorizarea actelor de violență	Acordarea de sprijin de specialitate conducerii unităților școlare pentru asigurarea pazei, în concordanță cu prevederile Legii nr. 333/2003 actualizată în 2014, Legii nr. 35/2007 și a Legii Nr.29/2010	Directorii unităților de învățământ, Consiliile locale, IPMB
	Participarea periodică a ofițerilor de prevenire și a polițiștilor de proximitate la ședințele cu părinții, în special în unitățile de învățământ unde s-au înregistrat acte de violență sau alte fapte antisociale. Informarea acestora asupra dinamicii infracționalității în perimetrul școlar.	CAPC, DGPMB, Directorii unităților școlare
	Organizarea de întâlniri cu părinții ai căror copii au probleme de comportament și cu diriginții claselor în care aceștia își desfășoară activitatea, în vederea discutării modalităților de prevenire a victimizării elevilor și a implicării lor în fapte antisociale.	CPCV, Directorii unităților școlare
	Identificarea familiilor în cadrul cărora minorii sunt supuși la abuzuri și luarea rapidă a măsurilor ce se impun.	Dir. unit.înv., consilierii psihopedagogi, DGASPCD S1-6
	Cooptarea instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale, care pot acorda asistență psihologică și sprijin elevilor cu situații materiale precare, cauzate de situații familiale grave (lipsa unui părinte, părinți bolnavi etc.), în derularea de programe de prevenire a victimizării copiilor.	Dir. unit.înv., consilierii psihopedagogi, DGASPCD S1-6
	Antrenarea cadrelor didactice și a psihopedagogilor în activități de prevenire destinate elevilor	Dir. unit.înv., consilierii psihopedagogi, DGPMB-SAPC, SPOP, ONG-uri

OBIECTIVUL	ACTIVITATEA / ACȚIUNEA / MĂSURA	PARTENERI
4. Realizarea unei evidențe unitare, pe baza fișe unice de înregistrare și monitorizare, a actelor de violență, inclusiv a contravențiilor și a infracțiunilor, în care sunt implicați minori (înregistrate în interiorul/proximitatea unităților de învățământ, în spații publice sau în familie), gestionată unitar.	Constituirea unei mape a fiecărei unități de învățământ care să conțină informații privind: actele de violență înregistrate recent, situația școlară și familială a elevilor implicați în astfel de evenimente, modul de soluționare a incidentelor, cauzele și condițiile care au generat sau favorizat astfel de fapte, activități de prevenire desfășurate, măsurile de securitate adoptate de conducerea unității de învățământ.	CPCV
	Identificarea, monitorizarea și descurajarea acelor persoane ori grupuri de persoane („găști de cartier”) cu comportament deviant care tulbură procesul de învățământ, agresează cadrele didactice ori elevii, produc distrugerii de bunuri	DGPMB, DJMB
	Includerea unităților de învățământ, în special a celor identificate cu risc criminogen ridicat, în itinerariile de patrulare ale poliției și jandarmeriei, ca punct obligatoriu de staționare și trecere, în special pe timpul afluirii și defluirii elevilor.	DGPMB, DJMB
	Popularizarea sistemului de intervenție rapidă – 112 pentru apelarea acestuia în cazuri de încălcare a normelor de conduită privitoare la siguranța publică în unitățile de învățământ.	DGPMB, DJMB,
5. Reducerea cu minim 10% a numărului actelor de violență și a infracțiunilor comise în perimetrul unităților de învățământ și în zonele adiacente acestora în anul școlar 2017-2018	Organizarea de întâlniri cu elevii și părinții în școli, în scopul: <ul style="list-style-type: none"> ➤ identificării problemelor cu care se confruntă aceștia și găsirii unor mijloace adecvate de soluționare; ➤ prezentării unor teme cu caracter educativ-preventiv referitoare la siguranța personală și la consecințele săvârșirii de infracțiuni, în special a celor cu violență; ➤ analizării unor cazuri concrete cu victime și/ sau autori din rândul elevilor; 	DGPMB, DJMB, CMAP, CMPEVMS-ISMB
	Semestrial se va realiza analiza evenimentelor de violență petrecute în unitățile de învățământ în fiecare sector și pe municipiu; la ședințele de analiză vor participa toți factorii implicați în activitatea de prevenire	ISMB, DGPMB-SAPC, DJMB, CME,
	Periodic se vor efectua activități de verificare a zonelor adiacente unităților de învățământ pentru a identifica elevii care lipsesc nemotivat de la ore	DGPMB, DJMB, ISMB

BIBLIOGRAFIE

- Strategia Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului cu privire la reducerea fenomenului de violență în unitățile de învățământ preuniversitar aprobată cf. O.M.Ed.C.T. nr. 1409/29.06.2007 și Legea 29/2010 de modificare a Legii nr.35 /2007 completată cu legea 29/2010 privind creșterea siguranței în unitățile de învățământ.

**REVISTA PROTECȚIA SOCIALĂ A COPILULUI
20 DE ANI DE APARIȚIE CONSTANTĂ**

**DRUMUL CĂUTĂRILOR: ÎNTRE VIZIUNE, PROIECT, VOCAȚIE
ȘI REUȘITE ÎN DANSUL TIMPULUI ȘI TIMPURILOR...**

Prof. univ. emerit dr. Ioan NEACȘU
Director al revistei

1. Începuturi de ieri prin percepția de azi

FICE România a avut cu mult timp în urmă inițiativa creării și publicării în registrul liniilor sale editoriale și a revistei cu titlul de mai sus. Inventarul ideilor tematice de o certă actualitate științifică și impactul relevant și constant în comunitatea științifică s-au materializat prin publicarea în revista de acum consacrată a unor semnificative contribuții de merit în spectrul realizărilor instituționale, științifice și cultural-pedagogice de echipă a FICE, prezente și recunoscute și astăzi în publicațiile din România.

Rezultat al unei laborioase munci de echipă, revista, apărută și aflată mai tot timpul într-o lume a schimbărilor, a disonanțelor majore și a lipsei de sedimentare valorică, a construit nu puține căi alternative de urmat pentru cei care promovau idei și bune practici pentru realizarea țințelor de atingerea a binelui copiilor, de formare și perfecționare a celor care lucrează în instituțiile de protecție a copiilor.

2. Ținte și rezistențe în timp

Nu puține au fost și sunt tentativele de valorizare experiențială străine prin traduceri sau oferte alternative la cele oficiale, scopul declarat fiind creșterea încrederii în legitimarea și/sau asigurarea corectitudinii în zona satisfacerii intereselor copiilor și ale domeniului instituțional și ale serviciilor alternative de asistență socială și de pedagogie socială, cum se vorbește în literatura și practicile țărilor nordice din Europa.

Recunoaștem că de cele mai multe ori s-a dorit și s-a reușit a se evita interferențele politicului și intențiile discrete de politizare a noilor orizonturi reformatoare în și pentru rețelele sociale de tip instituțional - vezi centrele de plasament și serviciile alternative, mai ales publice.

Nu negăm că au fost și inițiative bune, dar și unele discutabile, generate și/sau introduse de cei ce și-ar fi dorit să devină sau să li se recunoască statutul de manageri decidenți.

Examineate și evaluate atent, multe dintre aceste idei s-au dovedit a nu fi demne/modele de urmat, dovedindu-se fie prea rigide, costisitoare sau conservatoare, fie, alteleori, deturnând eforturile noastre de demantelare a slabei moralități în realizarea corectă a mișcării aplicative la nivelul atitudinilor față de schimbările reformatoare. Să recunoaștem, unele erau în contratimp cu cele ale FICE de promovare eficace a valorilor fundamentale de educație a copiilor cu probleme, cu dificultăți sau vulnerabili social.

Pe fond, am simțit uneori nevoia de opoziție la autosuficiența gândirii, judecăților, practicilor rigide de tip **da/nu**, de introducere sau de acceptare a modelului oficial dominat de cotidianul răspunsurilor la întrebările **de ce, pentru ce** sau, mai grav, la afirmația lui **se poate și așa**. Practic vorbind, se respingeau examinarea și testarea validității ipotezelor, unele dintre ele creativ-constructive și generatoare de soluții benefice, cu un minim de risc educațional sau socio-emoțional.

Nu am căutat vinovați, am fost departe de spiritul revanșard, aspirând la a deveni autori de idei noi, nu neapărat de a promova adoptarea de standarde străine, cum și-ar fi dorit unii.

Conduita noastră a fost una dominată de valori ale conduitelor voluntariale, țințind progresul, schimbarea pozitivă și progresul în formarea personalității copiilor de azi și de mâine, creatori de noi valori pentru realitățile României.

Nu lipsite de eforturi, dar reieșite din unele relatări, chiar din rapoartele de cercetare, au fost cele cu privire la conduitele psiho- și deontologice negative prezente în abaterile de la calitatea și sustenabilitatea proceselor de intervenție, de protecție și educație a copiilor aflați în dificultate, cu vulnerabilități socio-familiale, plasați/aflați în medii instituționale sau servicii alternative.

Și acestea, mai ales, în condițiile în care se proba/simțea prezentă lipsa de competență profesională și formativ-educățională, uneori la unii manageri numiți politic, dar mult mai frecventă la personalul nepregățit educațional, neperfețional în timp, angajat în centrele de copii mai mici sau chiar în managementul grupurilor mai mari de elevi, adolescenți. Marcante noneducațional erau lipsa respectului demnității alterului, a decenței valorilor de trai într-o comunitate nonvirtuală de învățare instituționalizată, a lipsei de perspectivă la nivel de integrare socială, familială, a slabei pregățiri destinate conștientizării valorilor formării pentru autonomie decizională și cooperare în grupurile de egali.

3. Continuități pozitive prin cooperare și dialog

Pentru a înțelege ce a însemnat pentru responsabilii de conținutul și calitatea acestei reviste, precizăm că am dorit să preluăm și să ducem mai departe valorile și firul pozitiv al acțiunii de modernizare a concepției teoretice și a practicilor la nivelul instituțiilor funcționale, rezidențiale de tip clasic pentru protecția copilului (statistic, în 2016, centre de plasament/total-1465, din care publice 1127/cu 15462 copii și 338 private, cu 3097 copii), plus serviciile alternative specializate pentru protecția copilului-total 1193).

Pe fond, s-au valorizat ideile și experiențele multora dintre membri FICE România, în special a celor pozitive și compatibile atât din instituțiile de profil din țară sau străinătate (de ex. excelențele practici din Israel, Germania, Austria, Finlanda ș.a.). Frecvent, la nivel de FICE România sau din alte instituții/organizații au fost invitați să scrie specialiști ai domeniului, uneori să vină în România în cadrul schimburilor reciproce, pentru a învăța unii de la alții sau să ni se alăture în varii chipuri avantajoase personal sau instituțional.

Acest lucru ni-l propunem și acum, în continuare, așa cum sperăm să vă facem părtași prin lectură, prin scris profesionist sau printr-un dialog umanist la ceea ce credem că reprezintă binele, calitatea, utilitatea și utilizabilitatea măsurilor în zona protecției copilului, precum și a continuării destinului și contribuțiilor revistei la demersurile umaniste, umanizatoare.

4. Retrospectiva necesară perspectivelor

În esența și fundamentele lui, travaliul publicistic și editorialist s-a definit și se va defini semnificativ prin viziune și opțiuni valorice majore în managementul și leadershipul domeniului.

Prioritare au fost și vor rămâne:

- Să reflectăm obiectiv, onest, nonpartizani politicului cotidian din România, valorile perene ale actorilor și realitățile instituționale și noninstituționale definatorii pentru viața copiilor aflați în dificultate, cu probleme socio-educăționale și familiale nu ușor de rezolvat.

- Să inspirăm, să determinăm și să mobilizăm pe cei care lucrează cu și pentru acești copii să rămână deopotrivă curioși, sensibili și constructiv atașați, implicați și deopotrivă raționali în abordarea și rezolvarea problemelor prin acțiuni pozitive, cu celeritate a celor vizând protecția, educația sănătoasă și dezvoltarea armonioasă a personalităților acestor copii.

- Contextul de analiză va rămâne focalizat pe evaluarea perspectivelor formative asigurate pentru promovarea statutului de cetățeni demni ai societății viitoare, acceptând că, astăzi, este prea dinamic-agresivă și chiar provocator negativă, cu dezechilibre și discontinuități în asigurarea sporului major de valori adăugate, prea puțin binevoitoare cu destinul lor, al căror start în viață a fost și încă este relativ în suferință.

- Viziunea noastră editorială va fi călăuzită de misiunea ideatică a păstrării independenței față de orientările, tendințele și practicile comportamentale și atitudinale oscilante, chiar nefondate ale unor actori/reprezentanți de instituții oficioase, cu misiuni în domeniu, dar cu atitudini relativ contrarii misiunilor FICE România.

- Profesional, ne dorim să fim o voce continuu atașată „binelui copilului”, educației sănătoase a acestor copii, mai ales a celor instituționalizați, o tribună deschisă pentru dezbateri necenzurate, libere de prejudecăți, sustenabile și consecvente misiunilor FICE Europa și FICE Internațional.

- Psihosociologic vom lupta pentru constituirea unei rețele active de mulți susținători ai generoaselor idei pentru care FICE România a militat de peste 25 de ani: crearea unor politici publice pozitive și transparente în domeniul pedagogiei sociale, al asistenței și protecției copiilor, în acord cu ceea ce se întâmplă în țări europene sau țări emergente în domeniul protecției copilului, solidarizându-ne cu deciziile rezonabile, cunoscute și recunoscute.

5. Dominantele liniilor de acțiune.

Prioritar, vom avea în vedere continuitatea în:

- Abordarea profesionistă, interdisciplinară și multidisciplinară a opiniilor provenite din varii câmpuri și perspective integratoare, în special din ceea ce numim a fi „pedagogie, psihologie socială și diferențială, sociologia familiei, asistența și protecția socială a copilului”.

- Coordonarea și armonizarea științifică a punctelor de vedere teoretice sau derivate din cercetări de teren cu valențe pedagogice, psihologice, de asistență socială, de sociologie sau reflectând valori ale altor discipline socio-umane, care sprijină ameliorarea condiției copiilor defavorizați.

- Păstrarea și aplicarea modelului contribuțiilor voluntariale ale membrilor FICE România, cu lărgirea ariei colaboratorilor din comunitatea științifică din țară, din FICE Europa și FICE Internațional.

- Crearea unei mase critice sustenabile de actori cu potențial formativ publicistic format din viitori colaboratori, mai ales tineri care bat la porțile uceniciei, compensând virtual uman din aspirația lor puternic motivantă de a li se recunoaște valoarea științifică.

- Asigurarea de informație documentară la zi, de ordin științific, metodologic și pragmatic, prin măsuri pe care le vom disemina cât de curând. Ideea de bază rămâne cea a continuității de asociere la valorile principiului pregătirii de voluntari - elevi, studenți, doctoranzi, cadre didactice, experți din domeniu, pentru a fi capabili să înțeleagă ce înseamnă participarea dezinteresată material la ameliorarea condițiilor existențiale ale statutului de copil asistat, coparticipând la crearea unui mediu pozitiv, devenit referențial prin efectele educative împărtășite celor mai apropiați ca vârstă.

- Prezentarea unor preocupări internaționale constând în valori științifice publicabile, cu rolul de a fi promotoare sau a deveni repere complementare, minim terapeutice, empirice sau chiar strategii ludice, muzicale, plastice, poetice. Esențiale vor fi cele cu valențe de inducere compensatorie a bucuriei integrării familiale, a reducerii tensiunilor și tulburărilor datorate neintegrării, sărăciei, nesatisfacerii trebuințelor primare sau școlare, a stresului social, familial sau venite dinspre grupul instituționalizat.

- A răspunde numeroaselor întrebări care se vor naște și cărora nu le-am putut răspunde până acum. Vom căuta soluții la respectarea unor tematici dificile. Ne vom baza pe experiența venită dinspre mica familie a echipei redacționale, sperăm lămuritoare pentru a câștiga lupta cu nu puținele dificultăți ale timpului, dar mai ales ale finanțării, pe care, acum, o apreciem unanim și pozitiv, prin rezolvarea cu celeritate de conducerea FICE România, prin președintele ei, Prof. Tomas Mareș.

- Cert, revista va avea mai tot timpul conștiința normalității evoluției acestor copii și nu a utopiilor perfecte. Eforturile promodelatoare nu vor fi de tip mecanism robotizat. Exemplaritatea studiilor de caz va una cu adresabilitate clară: reducerea fragilității acestor subiecți, creșterea sănătății, armonia și echilibrul socio-emoțional și al metacogniției afectiv-cognitive. Obiective asociate: reducerea hazardului sorții, comunicarea socială și protecția, atitudinea și conduita de a ne păsa da altul, prin autocontrolul șansei care nu urmează căi bătătorite, ci adesea labirintice. Alternativele și ipotezele lăuntrice ce vor fi promovate de revistă țintesc promovarea implicării și autoresponsabilizarea progresivă în atingerea/realizarea proiectelor personale, în atingerea stării de well being atât de mult dorit.

Astfel, revista va fi mai tot timpul în slujba ideii de viață demnă în colectivitatea civilizată și maturizată a copiilor, încurajând libertatea cuvântului, moderația în socialul constituit după reguli care respectă intimitatea subiectului, care își refuză însă spirala tăcerii în fața nedreptăților, a încălcării drepturilor și libertăților lui fundamentale - joacă, învățare și creație, libertatea opiniei ferme deschise

și potrivnice față de tot și toți, în special față de cei care-i încalcă drepturile consfințite în documentele programatice internaționale și naționale.

Într-o concluzie preliminară vom fi de acord să susținem și acest minim enunț: Consumul mediatic de azi cere mult ethos, logos și pathos, multă prudență, mult profesionalism, multă vocație.

Redacția Revistei noastre își propune să continue, în raport și de alte evoluții socio-culturale, psihopedagogice, sociologice sau tehnologice, valorile pentru care a optat, afirmat și pe care le-am respectat în cei XX de ani de apariție neîntreruptă.

În final: un sincer Mulțumim tuturor - colectivului redacțional, comitetului științific, traducătorilor, colaboratorilor din comunitatea FICE România, experților români și din afara țării, colegilor din editură, nu în ultimul rând bibliotecilor/bibliotecarilor care au ne-au sprijinit în conservarea și diseminarea revistei multor cititori.

Toți ne-au motivat eforturile creative și care au făcut, fac și vor face posibilă apariția acestei reviste.

CONSECVENȚĂ ȘI PROFESIONALISM

Florin ANTONESCU
Redactor șef adjunct

Într-o vreme a ideilor schimbate din mers (dacă au existat undeva la plecare) și a lucrului făcut în linii mari (dacă e dus cumva până la capăt), publicația „Protecția socială a copilului” este în măsură să constituie un exemplu de consecvență și de profesionalism. Apare neîntrerupt de douăzeci de ani și la fiecare apariție are aspectul unui lucru făcut cu cap. În sine așa ceva înseamnă performanță, știute fiind condițiile grele în care și media, și cercetarea răzbat, supraviețuiesc, în confruntare cu lipsurile de ordin material frecvent invocate și cu dezolarea rar recunoscută.

Pentru FICE România, revista „Protecția socială a copilului” este o carte de vizită consistentă sub aspectul ideilor și al practicii oglindite în paginile ei. FICE România se poate recomanda prin conținutul acestei reviste în aceeași măsură în care se recomandă prin acțiunile, programele, proiectele, demersurile pe care le-a inițiat de-a lungul anilor și pe care le-a pus în operă, le-a dezvoltat și le-a transmis, inclusiv unele regăsindu-se ulterior preluate, valorificate în aria vastă a societății. Între ceea ce au realizat membri ai organizației FICE România în timp și ceea ce mulți dintre aceiași membri au exprimat în articolele publicate în revistă a existat, există permanent conexiune. Totodată, în decursul aceleiași evoluții temporale, revista a fost receptivă față de contribuții venite din mediul cercetării și din cel al practicii interne și internaționale în domenii majore de interes și de actualitate, precum educația (cu pedagogia și psihologia incluse în mod organic), asistența socială, sociologia, cu deschideri spre formare profesională, administrație publică locală, sănătate, justiție, economie, religie, artă și cultură.

Retrospectiv, la douăzeci de ani caracterizați prin acumulare nu doar cantitativă, ci și de conținut, fiecare număr al revistei scrise, puse în pagină, susținute prin eforturi proprii de FICE România poate și merită să fie citit ca un capitol dintr-un corpus, dintr-o amplă carte de învățătură asupra creșterii și ocrotirii copiilor. Din acest punct de vedere, „Protecția socială a copilului” nu este o publicație suficientă sieși, produsul membrilor vreunui soi de club care să se citească ei între ei (cu atât mai puțin să servească unora pentru care a-și vedea numele tipărit e scop în sine), ci este o tribună deschisă, o voce, care consideră necesar că trebuie să se pronunțe cu autoritate, să fie luată în seamă, iar de multe ori merită să fie luată drept reper.

DESTINUL UNEI LUCIDITĂȚI COLECTIVE ȘI COORDONATELE UNEI ATITUDINI: REVISTA “PROTECȚIA SOCIALĂ A COPILULUI”

Dr. Eugen SIMION
Secretar general de redacție

Revista “Protecția socială a copilului” a apărut, în urmă cu 20 de ani, la inițiativa FICE România, din dorința de a împărtăși specialiștilor români care lucrau în domeniul protecției copilului, în special în instituțiile destinate copiilor în risc de abuz sau neglijare în propriile familii, exemple, modele de practică adecvată care veneau din vestul Europei, de la specialiști din Germania, Elveția, Olanda, Anglia, Finlanda, Israel etc. Destul de timid la început, în paginile ei au început să apară articole teoretice, studii, opinii ale unor specialiști din domeniul pedagogiei, al asistenței sociale și psihologiei, al educației și sănătății etc.

Ulterior, anumite conjuncturi m-au îndepărtat, pentru o perioadă, atât de FICE România cât și de mărcile “patentate” ale acesteia, deci și de revista pe care o edita.

În 2014, după ce am organizat la Piatra Neamț seminarul regional cu tema “Asistența maternală – între realitate și deziderat”, am acceptat provocarea de a realiza un număr al revistei, numărul 54, care conținea în cea mai mare parte articolele prezentate la acea manifestare profesională. Și n-am mai putut renunța, acceptând ulterior onoranta și trudnica poziție de secretar de redacție.

Revista “Protecția socială a copilului” nu este (și nici nu și-a dorit să fie, cred eu) o revistă științifică în acceptul clasic. Nu este o revistă indexată ISI/Thompson-Reuters sau BDI, SCOPUS, Copernicus, Ceeol, Social Sciences Citation Index etc.

În România există sute de reviste care se pretind științifice și care servesc doar pentru justificarea unor sume cheltuite pentru cercetare din bani publici sau pentru promovarea în funcții academice în baza articolelor publicate în paginile lor.

În ciuda faptului că nu este o revistă indexată, “Protecția socială a copilului” respectă atât cât poate caracteristicile de bază ale unei reviste științifice indexate: are o apariție constantă (ajungând iată, la numărul 65 în 20 de ani), utilizează limba engleză, cel puțin în rezumate (chiar dacă nu toți autorii țin cont de cerință!), beneficiază de o structură minimă de *review-ing*.

Chiar dacă nu este o revistă indexată, are și celelalte caracteristici ale unei reviste științifice, începând cu faptul că toate numerele se găsesc arhivate, cel puțin la bibliotecile centrale universitare și la celelalte biblioteci de depozit legal (ceea ce garantează că ceea ce s-a publicat se va mai putea găsi și în viitor).

De asemenea, pe pagina web al FICE România sunt postate ultimele numere ale revistei, având în felul acesta acces la informații privitoare la:

- editura, comitetul de redacție;
- cuprinsul numerelor din ultimii câțiva ani ai revistei (titlurile articolelor și lista autorilor lor);
- instrucțiuni pentru autori (condiții de publicare);
- modalitatea de a obține reprint-uri după orice articol;
- modalitate instituțională prin care oricine se poate abona.

Și, nu în ultimul rând, apare constant, de 20 de ani, la Editura Universitară din București, editură acreditată CNCS. Aceste criterii nu privesc calitatea științifică a conținutului revistei, care este o chestiune complet separată, ci reprezintă doar condițiile care definesc o revistă științifică drept o publicație existentă și care satisfac funcția de diseminare a informației cel puțin la nivel național.

Revista “Protecția socială a copilului” a servit comunicării în mediul profesional a unor rezultate de cercetare (recenzate și publicate anterior în reviste ISI), pentru a informa practicienii dintr-o zonă geografică despre activitatea colegilor lor din alte zone, în scopul favorizării colaborărilor, pentru a informa practicienii dintr-un domeniile psiho-sociale și educaționale despre ultimele rezultate științifice

din domeniu sau pentru a permite studenților publicarea rezultatelor lor științifice care nu au relevanță internațională, în scopul acomodării cu procesul de *peer-review*.

Aproape toate articolele trimise spre publicare (cel puțin din 2014) au fost scrise cu filtru critic și cu orientare spre posibilitatea promovării drepturilor și bunăstării copiilor.

Perspectiva critică a articolelor apărute de-a lungul timpului în revistă a fost menită să reflecte complexitatea nevoilor copiilor, să indice și să descopere modalități de adresabilitate a acestora, de îmbunătățire a serviciilor destinate lor, de acces la zâmbete și fericire.

Cunoașterea științifică oferă putere celor care știu să o folosească, iar revista "Protecția socială a copilului" a oferit constant putere celor au știut să o caute și să o frecventeze: asistenți sociali, sociologi, cadre didactice, medici, psihologi, polițiști, preoți, părinți, copii și tineri.

Revista "Protecția socială a copilului" s-a ridicat (și trebuie să o facă în continuare) la nivelul articolelor pe care le-a publicat în paginile ei, a probității profesionale și umane a autorilor acestora, a scopului pe care l-a urmărit cu obstinție de la primul număr, acela de protejare a drepturilor copiilor, indiferent dacă aceștia se găsesc în familii sau temporar, în sisteme de protecție.

În măsura în care nu au fost neapărat condiționați de publicarea într-o revistă indexată, mulți autori, atât români cât și străini, au preferat să publice (unii chiar constant) în paginile revistei.

Este și evident de ce. Publicarea unui articol într-o revistă bine cotate durează între 6 luni și 2 ani – de la trimiterea articolului spre publicare (*submission*) până la apariția acestuia în revistă. În tot acest timp, articolul este analizat de recenzori (*reviewers*), este trimis înapoi autorului pentru modificare, reanalizat, acceptat, și, în cele din urmă, publicat. Asta în cazul cel mai fericit, pentru că este posibil ca toată această așteptare să se soldeze cu un eșec – articolul să fie respins. În toată această perioadă de așteptare, autorul nu poate valorifica lucrarea într-o altă publicație, pentru că își asumă angajamentul că lucrarea trimisă spre evaluare este originală, nu a mai fost publicată și nu a mai fost trimisă spre publicare în altă parte.

În viitor, s-ar putea ca tot mai puțină lume să fie interesată de revistele științifice, deoarece lumea este atrasă de o nouă formă de diseminare a cunoașterii, blogging-ul. Apar din ce în ce mai multe bloguri, au apărut deja cataloage de bloguri și este posibil ca și manifestări științifice de înalt nivel să organizeze și să utilizeze această formă de comunicare profesională. Blogul poate fi și serios construit și poate oferi posibilitatea de a comenta în timp real evenimentele și de a asigura cititorului acces la demonstrații și argumente serioase într-un timp extrem de scurt. În aceste cazuri, selecția blogurilor nu mai este asociată prestigiului "științific", selecția o face piața, concurența dintre bloggeri: site-urile serioase câștigă vizitatori, cele slabe pierd.

Blogurile vor putea publica articole, analize, opinii și comentarii al căror nivel îl vor concura pe cel al unui articol scris în publicațiile științifice. România poate rămâne în urmă, dar până la urmă va prelua moda din Occident, iar importanța blogurilor va fi recunoscută la nivel academic.

Revista "Protecția socială a copilului" și-a asumat într-un mod unic, clar și bine definit, multidisciplinaritatea caracteristică domeniului social abordat, iar acest fapt a reieșit atât din politica redacțională și rubricatură, dar și din componența colectivului de editare, redacțional, de avizare (*peer review*) și științific. Și, desigur, în primul rând, din calitatea studiilor publicate.

Iar când am spus aceste lucruri nu ne-am gândit la introducerea unui nou cuvânt, termen sau rubrică, ci doar la asigurarea condițiilor de competență potrivite pentru evaluarea exigentă și corectă a publicației, care intră în categoria celor științifice și prin dimensiunea multidisciplinarității.

În cei 20 de ani de existență, revista a publicat studii teoretice, cercetări de teren, experiențe și practici în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului, semnate de personalități în domeniu din România și alte țări, dar și articole ale unor tineri practicieni în curs de afirmare.

Periodic, o parte substanțială din revistă a fost alocată valorificării practicilor și experiențelor române și străine din domeniul protecției copilului. Nu în ultimul rând, revista publică informări cu privire la manifestările științifice de profil (simpozioane, conferințe, congrese) organizate în România și în alte țări și la care participă membrii FICE România.

Pe viitor, poate ar fi nevoie și de o activitate de *rebranding* a revistei, de regândire a formatului (inclusiv de orientare spre zona online), spre a deveni mai atractivă și, de ce nu, profitabilă și pentru

FICE România. Iar acest aspect s-ar putea realiza prin acordarea unui anumit spațiu publicistic (atât în format letric, tipărit cât și online) pentru zona de *advertising*, de publicitate.

Prin întregul său conținut, Revista "Protecția socială a copilului" a fost și este o resursă științifică valoroasă, utilă pentru toți cei interesați de studiile și cercetările întreprinse de psihologi, cadre didactice, asistenți sociali, sociologi etc., români sau din țările cu care FICE România are colaborări în domenii de interes academic și practic, publicația editând periodic numere cu caracter tematic, dedicate abordării noilor tendințe și soluții în protecția socială a copilului (și nu numai!) care caracterizează atât societatea românească cât și lumea contemporană.

REVISTA “PROTECȚIA SOCIALĂ A COPILULUI” TRADIȚIE ȘI PERSPECTIVE

Călin A. DRĂGOI
Germania

Acum 20 de ani....

Revista “Protecția socială a copilului” s-a născut acum 20 de ani. Într-o seară obișnuită, într-o localitate mică, aproape idilică, din centrul Germaniei.

S-a născut “din interdisciplinar”, într-o discuție între Toma Mareș, președinte al FICE România, Gerd Schemenau, la vremea respectivă director general al unei firme care oferea servicii sociale pentru copii și tineri, persoane adulte cu nevoi speciale și persoane de vârstă a treia, decedat în urmă cu câțiva ani, și subsemnatul.

“Interdisciplinar” pentru că se “intersectau” experiențe profesionale eterogene din Germania și România, concepte eterogene, nu de puține ori contradictorii.

Punctul comun l-a constituit însă de la bun început dorința de a face ceva util, ceva “bun” pentru un sistem care își revenea anevoie după o lungă perioadă de dezolantă obscuritate și de clișee simpliste de gândire, verbale și acționale.

Pentru un sistem care trebuia să se re-gândească în afara discursivismului și poziționărilor famfaronade, așa-zis “patriotice” (neo-patriotice).

Nu era o întreprindere ușoară, mai ales că nu existau resurse financiare, materiale și umane pentru a redacta o revistă de specialitate. Nu exista nici experiența necesară, publicația fiind prima revistă de asistență și pedagogie socială care apărea în România postbelică.

Exista însă altceva, un capital mai prețios. Oameni de suflet din sistemul de protecție socială a copilului din România. Oameni care nu “s-au băgat în față”, ci au continuat cu modestie demnă de respect să lucreze în instituții, în condiții nu întotdeauna optime. Fără lobby și fără suport material.

Primele două numere au fost redactate pe computerul meu personal, acasă, în timpul liber. Amintesc acest fapt pentru că îl consider simptomatic. Munca redacțională a continuat să fie făcută de-a lungul anilor de aceeași manieră, respectiv pe bază de voluntariat, de către oameni care au pus suflet și au investit timp și energie, fără să se aștepte la nici un fel de remunerație, sau la recompense. Revista a supraviețuit (și) prin munca acestor oameni devotați și poate un pic idealiști.

Așa după cum menționez la a 15-cea aniversare a publicației, există o serie de caracteristici care definesc profilul și caracterul ei aparte:

- a reușit să apară fără întrerupere vreme de două decenii, în condițiile în care inflația de publicații a fost deosebit de puternică

- a reușit să-și păstreze o anumită independență față de politic, lucru nu tocmai la îndemână într-un peisaj social care este impregnat de componente, respectiv controverse și influențat de diverse orientări politice. Este probabil cel mai mare merit al celor care au condus revista și care au știut să evite capcanele conjuncturale și avantajele de circumstanță

- a fost redactată în condiții de voluntariat, dar fără să facă concesii calității

- a beneficiat de-a lungul anilor de colaboratori de bună intenție, care în general aveau un cuvânt de spus în peisajul pedagogiei sociale și în sistemul protecției sociale.

În plus față de caracteristicile menționate în rândurile precedente, trebuie cred să mai amintim o componentă, care devine în ultimii ani din ce în ce mai pregnantă. Revista a reușit să mențină un balans rezonabil între practică și cercetare, evitând mai ales riscul de a deveni o revistă exclusiv științifică. Practic a rămas credincioasă scopului inițial: de a disemina know-how profesional pentru cei care lucrează în sistemul de protecție socială a copilului. Know-how care înseamnă altceva decât cercetare...

Acționând în acest fel și-a păstrat interesul stârnit în rândul practicienilor și un număr constant de cititori care i-au rămas fideli.

Iar conducerea FICE România, prin adevărate „acrobații”, în condițiile unei prea-bine cunoscute precarități financiare, a reușit să asigure în continuare apariția și difuzarea revistei. Un efort demn de prețuire.

Desigur publicația este confruntată actualmente cu o dilemă de concepție.

Este evident că formatul care a asigurat supraviețuirea de-a lungul celor două decenii devine încetul cu încetul obsolită. El aparține unei epoci în care mass-media în general și presa în special aveau alt format.

Ca cineva care a participat direct, desigur de pe o poziție mai modestă, la începuturile revistei, mi-aș permite să sugerez câteva direcții posibile de acțiune:

- depășirea formei de print și trecerea la un format electronic. Existența lor simultană este de dorit, cel puțin în faza de început.

- departajarea mai clară, chiar în sensul unei duble linii de acțiune, a conținutului științific de cel adresat direct practicienilor. Este desigur discutabil dacă publicul la care se adresează cu preponderență publicația este orientat mai mult către o abordare științifică sau către o focusare asupra unor aspecte legate de activitatea specifică din sistem, respectiv cu un caracter mai concret. Indiferent însă de dimensiunea teoretică a discuției, o departajare a celor două componente amintite nu poate fi decât benefică.

- Revigorarea unui marketing eficient, direct, incisiv. În special pentru a contracara faptul că revista este neuniform cunoscută în diferite areale ale țării, uneori chiar ignorată. Ne referim în principal la zonele în care filialele locale sunt mai puțin active.

- Implementarea unui sistem de distribuție (mai) flexibil, profesional structurat, inclusiv posibilitatea accesării on-line.

Revista „Protecția socială a copilului” s-a dovedit de-a lungul celor două decenii de existență ca longevivă și a supraviețuit multor momente dificile.

Și-a câștigat un frumos (re)nume și se bucură de aprecieri pozitive în rândul specialiștilor și practicienilor.

Împlinirea a 20 de ani de apariție este desigur un moment de mulțumire pentru realizatori dar și o provocare pentru viitorul publicației, căreia îi dorim aceleași reușite și în contextul noului peisaj al mass-media și al publicisticii în general.

DEAR READERS OF “CHILD SOCIAL PROTECTION” MAGAZINE

Dr. Emmanuel GRUPPER
Ono Academic College Israel
President of FICE Israel

I am very much honored to be your correspondent in Israel and member of your international Editorial Board. On this special occasion when you are celebrating the anniversary of your professional Journal let me share with you some of my impressions and evaluation of the functioning of your scientific Journal in the Romanian Language.

One of the challenges of every scientific Journal is to have sufficient quality material on the leading topics chosen for each volume. I must admit that I am always amazed from the richness of articles and their scientific level on each topic. The Journal is appearing periodically twice or three times a year and this is a very big challenge even for very well established and experienced Journals in other countries.

Whenever I read a new volume of the journal when its appearing, I always find also articles in English, and a great variety of contributors that many of them I had the privilege to meet personally during our close collaboration between FICE Romania and FICE Israel.

When planning a professional Journal, there is always a certain tension concerning the possible public that the journal is targeting at. Often we ask ourselves, would practitioner find it relevant enough for their everyday challenges? If not practitioners, should academic and researchers find it sophisticated enough and would accept to send their works and contributions to such a journal?

My impression is that your journal have succeeded to find an original way so that both populations would feel comfortable with the publications. The material is varied enough so that practitioners can find relevant article which are not too theoretical and can be interesting and applicable for their everyday practice. On the other hand, academics and researchers too can find their place and interests in the different articles. This is a very big challenge every professional journal is confronted with. I have the strong feeling that your journal has found the perfect formula and therefore both populations are sending their contributions and enriching each other.

On this anniversary volume, let me congratulate all of you, the chief editor, Prof. Univ. Sorin Ivan, all members of the editorial Board and last but not least our dear friend Prof. Toma Mares whose endless energy and original initiatives are always finding new topics and new contributors so one volume of the journal is never resembling its predecessor.

May I extend to you my sincere greetings for many more quality volumes of the journal with many new lecturers that would adopt it as one of their resource for their professional development, both for practitioners and for academic researchers.

Sincerely yours,
Prof. Univ. Dr. Emmanuel GRUPPER

REVISTA DE PEDAGOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ A FICE ROMÂNIA, “PROTECȚIA SOCIALĂ A COPILULUI” LA 20 DE ANI!

Ionel ARMEANU-ȘTEFĂNICĂ
director general

Irina CÎMPEANU
șef centru

Cleopatra RAVARU
consilier
DGASPC Vaslui

Aderarea la principiile democrației a adus României o nouă modalitate de a privi omul și importanța dezvoltării acestuia în sensul valorilor general-umane, precum și a viziunii gândirii pozitivistice. Au apărut noi strategii, proiecte, programe (pe termen scurt, mediu și lung), organizații guvernamentale și non-guvernamentale cu ținte specifice etc., toate menite să transpună în practică, prin eforturi cât mai coordonate, teoriile gânditorilor preocupați de OM și de SOCIETATE.

Omul complet este un om educat – ideea nu e nouă, ci un “loc comun”, este o idee “clasică” și, tocmai de aceea, este mereu adaptabilă la nevoile prezente și viitoare ale societăților moderne. Iată de ce, în permanență, e necesară o EDUCAȚIE de calitate.

Omul complet este, de asemenea, omul care dispune de mijloace materiale ca substrat al stimulării spirituale (intelectuale, aptitudinale, emoționale, morale, ș.a.m.d.) – aici își poate aduce contribuția, pe numeroase paliere, inclusiv economic și de combatere a sărăciei, domeniul ASISTENȚEI SOCIALE.

Ambele subsisteme (Educația și Asistența socială), vitale pentru orice societate modernă, au fost, sunt și vor fi în continuare (fără îndoială!) studiate, îmbunătățite și operaționalizate prin intermediul acțiunilor Federației Internaționale a Comunităților Educative (FICE) și a secțiunilor sale naționale, printre care se remarcă cu distincție FICE-România. Această organizație a demonstrat a fi, pe plan național, o instituție de importanță remarcabilă în peisajul larg al entităților ce activează în câmpul social, având preocupări (ca să numim doar câteva) axate pe: dezvoltarea umanului în general; dezvoltarea copilului, în special; educația permanentă; recuperarea persoanei cu dizabilități; integrarea copiilor cu CES în școlile de masă; managementul de caz; problematica supradotării; programele after-school; violența școlară și cea domestică; limbajul și comunicarea; politicile educaționale și cele de asistență socială etc..

În acest sens, DGASPC Vaslui are onoarea să fie considerată un partener de încredere al FICE România nu numai în proiectele finalizate cu rezultate concrete, materiale, ci și în colaborările centrate pe producții teoretice (ghiduri de bune-practici, participări cu lucrări la simpozioane, conferințe, dezbateri, informări prin vizite de studiu și analize comparative între diferite sisteme naționale educative ori de asistență socială). Prin deschiderea unor astfel de oportunități de către FICE România, zeci de specialiști și-au depășit granițele viziunii, iar ulterior și-au transpus expertiza prin diverse publicații în cadrul Revistei de pedagogie și asistență socială “Protecția socială a copilului” editată de către Federația Internațională a Comunităților Educative România. Lucrările de specialitate se înscriu în sfera serviciilor sociale acordate categoriilor vulnerabile de persoane, de la o abordare teoretică și practică, până la studii și cercetări ce au ajuns să constituie repere în activitatea de asistență socială din România.

În cei peste 15 ani de colaborare între instituția noastră și FICE România, peste 20 de specialiști ai Direcției au devenit colaboratori constanți ai revistei, practic fiecare ediție înglobând cel puțin un articol semnat de un reprezentant al județului Vaslui. Deopotrivă, materialele științifice publicate în cadrul Revistei de pedagogie și asistență socială “Protecția socială a copilului” constituie o bază

solidă de documentare pentru activitatea socială desfășurată, ce se îmbogățește cu fiecare număr al publicației.

Editată de FICE România cu începere din anul 1998, **Revista de pedagogie și asistență socială** grupează personalități de marcă din universul spiritual românesc: profesori, cadre universitare din țară, la care se adaugă cei din străinătate – Germania, Franța, Israel, Danemarca, Austria, Italia, Ungaria, SUA, asistenți sociali, psihologi, psiho-pedagogi, instructori de educație și alții, mulți dintre aceștia având statut de colaboratori permanenți, ceea ce le probează interesul susținut pentru tematicile abordate, aceleași la nivelul întregii Comunități Europene.

Revista de pedagogie și asistență socială a FICE-România împlinește 20 de ani!

DGASPC Vaslui i-a însoțit pașii copilăriei și o însoțește și acum, în perioada tinereții sale. E o vârstă frumoasă, puternică, o vârstă a speranței pentru un viitor al împlinirilor, în care **Revista** să continue să formeze și să informeze specialiști, în care să persevereze în a-și valorifica reușitele pe plan național și internațional.

Provocările lumii contemporane sunt din ce în ce mai dificile, iar problematicile educative și sociale care se prefigurează la acest început de secol/mileniu au nevoie, pentru soluționare, de implicarea, cu dăruire, a unui număr cât mai mare de OAMENI creativi, inteligenți, empatici, flexibili în gândire și, nu în ultimul rând, chiar vizionari.

FICE România reușește să adune astfel de oameni, iar rodul viziunii acestora se reflectă inclusiv în **Revista de pedagogie și asistență socială**, pe care o respectăm și o apreciem la justa ei valoare.

La mulți ani!

REVISTA “PROTECȚIA SOCIALĂ A COPILULUI”, LA ANIVERSARE

Elena Dana FILICHE

Șef serviciu (Serviciul Management de caz)

DGASPC Iași

Revista “Protecția socială a copilului”, revistă de pedagogie și asistență socială editată de Federația Internațională a Comunităților Educative – FICE România, a apărut în urmă cu 20 ani ca răspuns la provocările din domeniul psiho-socio-educational, domenii care au necesitat și au cunoscut profunde schimbări în toată această perioadă.

Revista a constituit și constituie un prilej de schimb de practici din domeniile protecției și educației copilului, oferind oportunitatea practicienilor de a prezenta experiențe utile din viața profesională.

Totodată, revista facilitează și îndeamnă la cercetare în domeniile menționate și oferă prilejul publicării rezultatelor cercetării în beneficiul profesioniștilor din domeniul psiho-socio-educational.

Revista este citită și de către studenții de la facultățile de sociologie, psihologie, pedagogie și asistență socială, fiind de un real folos tuturor.

Numerele de până acum au conținut studii de caz din practica asistenței sociale și pedagogiei, articole de opinie, articole teoretice, de trecere în revistă a literaturii de specialitate, cercetări, articole cuprinzând experiențele vizitelor de studiu în străinătate, recenzii etc.

Autorii sunt cadre didactice universitare, cercetători, doctoranzi și masteranzi, practicieni în asistență socială, pedagogie, psihologie, psihopedagogie specială, profesioniști care ocupa poziții manageriale, de conducere și nu numai.

Revista “Protecția socială a copilului” se dorește a fi un cadru de promovare, reflecție și dezbatere a temelor de interes pentru protecția și promovarea drepturilor copilului, articolele reflectând aspecte teoretice și practice, naționale și internaționale, inter și transdisciplinare.

Ne bucurăm să putem contribui la menținerea revistei și la consolidarea poziției acesteia, în beneficiul tuturor celor care manifestă grijă față de aspectele actuale ale domeniului protecției și educației copilului.

DESPRE FICE ROMÂNIA

Beatrice MOȘNEAGU

*Expert psiholog în psihologie clinică și judiciară
DGASPC Vaslui*

Scriu acum despre FICE Romania, în calitate de prietenă de această dată și nu de specialist.

Am avut privilegiul ca de șase ani încoace să întâlnesc și să cunosc echipa FICE România printr-o colaborare profesională și de atunci am rămas prietenă de suflet și port față de întreaga echipă, tot respectul și toata considerația pentru mărețul spirit pe care îl au de-a lungul timpului, fără să spună vreodată că au obosit sau că își abandonează visul.

Am văzut atâta solidaritate și uniune, cum nu am văzut niciodată la nimeni iar acțiunile lor sunt insuflate de iubirea imensă pentru oamenii de toate categoriile iar angrenarea în aceste acțiuni se face cu un profesionalism și cu o seriozitate de un înalt nivel.

Pentru mine este o onoare să pot să aștern pe hârtie experiențele mele legate de oamenii minunați pe care i-am întâlnit aici sau despre acțiunile la care am participat împreună cu gândul să ducem mai departe visul și strategia de a schimba lumea în bine pentru fiecare dintre noi. Este dificil să comprimi în câteva cuvinte experiențe, emoții, lecții de viață trăite în câțiva ani de prietenie.

Fenomenul FICE în România se datorează domnului profesor Toma Mareș pe care sunt încântată că l-am cunoscut. Este mai mult decât un intelectual, este un apologet al educației, dar și unul spiritual. Esența lui bucură oamenii, îi adună de pretutindeni, îi inspiră și le dă curaj să viseze și să ducă mai departe viziunea pe care aceștia o au despre lume și educație.

Este greu de clasificat în categorii fenomenul FICE, el încearcă de ani de zile să formeze ÎNTREGUL, să încalce regulile diferențierelor, să aducă oamenii împreună pentru a visa împreună.

Fenomenul FICE nu a apărut întâmplător și nici nu va pieri până nu va schimba măcar o frântură de lume ....

DRAGI CITITORI AI REVISTEI “PROTECȚIA SOCIALĂ A COPILULUI”

Lia Meron BERKOVITS

*Director regional, regiunea Tel Aviv -Centru
Departamentul de repartizare al elevilor în internate
Ministerul Educației din Israel*

Am o plăcere deosebită să citesc și să recitesc articolele profesionale apărute în cei 20 de ani de viață ai revistei "Protecția socială a copilului".

Fiind născută în România, la Oradea, și studiind în anii '80 asistența socială la Universitatea din Ierusalim, știu că pe acele vremuri nu exista o facultate și o revistă profesională de acest nivel în România.

Ați reușit să alcătuiți, să înființați o revistă deosebită din punct de vedere științific, cu articole speciale scrise de oameni de valoare din România și alte țări cu care aveți relații profesionale.

Articolele reprezintă activitățile speciale și profesionale de-a lungul anilor.

Ele sunt adecvate nevoilor on-line ale educatorilor copiilor și tinerilor nevoiași în această perioadă cu multe schimbări în educația copiilor.

Pe parcursul anilor de colaborare 1998-2018, între FICE Romania și FICE Israel, au apărut în revista d-stră articole care au influențat activitățile în domeniul protecției copiilor și tinerilor.

Materialele au fost variate și ele au îmbogățit cunoștințele și perspectivele colegilor profesioniști din toate țările.

Vreau să felicit pe toți colaboratorii dar în special pe d-l prof. Toma Mareș care pe parcursul anilor, cu elanul și bunăvoința sa, a susținut relațiile dintre profesioniștii din toate țările și în special dintre Romania și Israel și s-au discutat și aplicat experiențele noastre și prin această revista.

Vă doresc pe mai departe, până la 120 de ani, să activați și continuați publicarea revistei!

Cu multă afecțiune și respect,
Lia Meron Berkovits

**DIN ACTIVITĂȚILE FICE ROMÂNIA ȘI ALE ALTOR SECȚIUNI FICE
INTERNAȚIONAL/ FICE ROMANIA AND OTHER SECTIONS OF FICE
INTERNATIONAL ACTIVITIES**

**RAPORT CU PRIVIRE LA PARTICIPAREA DELEGAȚIEI FICE ROMÂNIA
LA MANIFESTĂRILE OMAGIALE ȘI ȘTIINȚIFICE DE LA TROGEN,
ELVEȚIA, 4-7 APRILIE 2018**

Dr. Eugen SIMION
FICE România, Filiala Neamț

Federația Internațională a Comunităților Educative, secțiunea România, FICE România, a fost invitată, în perioada 4-7 aprilie 2018, la sărbătorirea a 70 de ani de la înființarea FICE International, la lucrările Consiliului Federal al FICE International precum și la Programul profesional (conferința) *“Modelarea serviciilor de îngrijire de înaltă calitate pentru copii și tineri”* (*“Shaping high quality child and youth care”*), care au avut loc la Trogen, în Elveția.

Delegația română a fost constituită din d-l Toma Mareș, președintele FICE România, d-l Eugen Simion, membru în Biroul Național FICE România și președintele filialei Neamț și doamnele Dumitrița Stan și Despina Cucu-lane, de la DGASPC Constanța (și membre ale filialei Constanța a FICE România).

Delegația română a participat și la lucrările ad-hoc ale consiliului FICE Europa, la care d-l președinte Mareș a evidențiat necesitatea colaborării între secțiunile naționale ale structurii europene, în special în ceea ce privește proiectele transnaționale privitoare la calitatea serviciilor sociale pentru copiii aflați în situații de risc.

De asemenea, s-au stabilit detaliile desfășurării, de către *Centrul Internațional pentru Îngrijiri Terapeutice* din Londra (The International Centre for Therapeutic Care), sub auspiciile FICE Europa, a Conferinței ***“Therapeutic Care and Research Conference”***, în Birmingham, în perioada **12-14 septembrie 2018**.

Începând cu orele 19.00, s-a desfășurat ceremonia de celebrare a împlinirii a 70 de ani de la înființarea Federației Internaționale a Comunităților Educative, FICE Internațional.

Localitatea Trogen și Satul de Copii Pestalozzi (Fundatia Pestalozzii) nu au fost alese întâmplător, aici punându-se semnătura oficială, în 1948, pe actul de înființare al FICE International, aproape concomitent cu crearea, în urma celui de-al doilea război mondial, de către filosoful Walter Robert Corti, a unui ”sat” internațional dedicat tuturor copiilor orfani, cu traume psihologice căpătate în urma războiului.

Ceremonia a fost deschisă de către unul dintre foștii președinți ai FICE International și președinte de onoare (honorary president), domnul David Lane care, cu note de umor presărat de accente nostalgice, a vorbit despre începuturile și provocările FICE internațional.

Cuvântarea d-lui Hermann Radler, actualul președinte al FICE Internațional, s-a axat pe procesul de ”învățare” din istoria FICE International, printre elementele de urmat fiind și eforturile constante ale unora dintre secțiunile FICE Internațional (la loc de cinste fiind menționată FICE România și președintele acesteia, prof. Toma Mareș) în acțiunile de susținere constantă a copiilor aflați în situații de risc.

Programul profesional din data de 5.04.2018 a fost deschis de către Clara Bombach, de la Universitatea de Științe Aplicate din Zurich care, sub motto-ul *“Like a stamp on the forehead” - Ca o ștampilă pe frunte*, a prezentat o sinteză a studiului *“Traectoria de viață după părăsirea îngrijirii*

rezidențiale în Elveția, 1950-1990" (*"Life trajectories after leaving residential care in Switzerland 1950-1990"*), realizat de o echipă de cercetători ai universității.

Dr. Annegret Wigger, de la Universitatea de Științe Aplicate St. Gallen (FHS St. Gallen University of Applied Sciences) a prezentat lucrarea "Dezbateri publice, politice și individuale recente privind măsurile de reevaluare și coerciție în Elveția" iar Dr. Djibril Fall (FICE West Africa) a prezentat un emoționant material despre migrația copiilor ("Children on the move").

Dr. Anna Katharina Schmid (Universitatea de Științe Aplicate din Zurich și FICE Elveția) a diseminat rezultatele proiectului "*Crearea viitorului: Dezvoltarea colaborativă a calității în casele de copii și tineret din Elveția și Ungaria*" (*Creating Futures: collaborative quality development of child and youth homes in Switzerland and Hungary*). Un alt moment emoționant a fost creat de către dr. Tuhinul Islam Khalil (Fice Bangladesh), prin prezentarea materialului filmat în taberele de refugiați din Bangladesh ("*Nurturing Hope for Rohingya Orphans and Mothers Fleeing Burmese Genocide: Reflections on Personal Encounters in the Refugee Camps, Bangladesh*").

Copiii migranți se află într-o situație deosebit de vulnerabilă din cauza vârstei lor, a distanței de casă și adesea, a separării de părinți sau de persoanele care îi îngrijesc. Prin urmare, aceștia necesită o protecție adaptată și corespunzătoare. Copiii migranți, indiferent dacă sunt fete sau băieți, sunt expuși la riscuri și au fost adesea victimele unor forme extreme de violență, exploatare, trafic de ființe umane și abuz fizic, psihologic și sexual. Fetele sunt deosebit de expuse riscului de căsătorii forțate atunci când familiile se confruntă cu situații dificile sau doresc să le protejeze de alte violențe sexuale. Riscurile sunt agravate în cazul copiilor care călătoresc neînsoțiți sau sunt obligați să împartă spații supraaglomerate cu adulți pe care nu îi cunosc. Protecția copiilor înseamnă, în primul rând, sprijinirea valorilor internaționale de respectare a drepturilor omului, demnitate și solidaritate.

La workshop-urile organizate în cadrul temei generale a conferinței, delegația română a prezentat alte teme majore de interes, care au redesenat "hărțile" serviciilor sociale europene pentru copii și alte grupuri la risc, și anume fenomenele, problematicile copiilor români care au unul sau ambii părinți plecați la muncă în străinătate sau care sunt plecați cu tot cu familia în Europa.

La Consiliul Federal al FICE Internațional, din 6 aprilie 2018, d-l Hermann Radler a prezentat situația în care a fost implicată, în 2015, organizația pentru copii și tineri din Austria pe care o conduce dânsul, a prezentat materialele filmate și prezentate de posturi de televiziune austriece care arătau clar că sunt doar speculații, dar a specificat faptul că întrucât nu dorește ca în conflictul mediatic să fie implicat numele FICE International, dorește să-și prezinte demisia de onoare și delegațiile Consiliului Federal să hotărască în această privință.

Atât d-l Emanuel Grupper cât și d-l Toma Mareș și alți președinți de secțiuni (FICE Serbia, FICE Elveția, FICE Germania, FICE Africa de Vest etc.) au arătat faptul că materialele prezentate nu sunt de natură a-l încrimina în vreun fel pe d-l Hermann Radler și au cerut consiliului să-i acorde președintelui în exercițiu votul de încredere, ceea ce s-a și întâmplat, cu câteva excepții (reprezentanta FICE Suedia, care a cerut voie să prezinte un punct de vedere după ce va consulta structura națională și președinta FICE Finlanda, care a solicitat permisiunea să transmită ulterior, prin e-mail, opinia secțiunii).

Ulterior, domnul Toma Mareș a vorbit despre momentele de început ale înființării FICE România, despre ajutorul pe care organizația noastră l-a primit la început de drum de la FICE Elveția și FICE Germania, despre acțiunile și proiectele inițiate și implementate de-a lungul celor 28 ani de existență a FICE România, despre importanța oferirii serviciilor de calitate în domeniul asistenței sociale, precum și de necesitatea unor programe de formare și schimburi de experiență între specialiștii din secțiunile FICE, care ar trebui să aducă plus valoare activităților profesionale ale specialiștilor din toate secțiunile naționale membre ale FICE International.

În final, s-a reiterat ideea că FICE este organizația internațională pentru copiii și tineri și pentru profesioniștii care lucrează cu aceștia. În spiritul acestei "paradigme", obiectivele și misiunea FICE International, asumate și de FICE România, trebuie să se concentreze, în continuare, pe elaborarea de elemente colaborative care să consolideze competențele practicienilor și profesioniștilor din aceste domenii, cu accent pe comunicare ca o necesitate unificatoare.

Deciziile importante de pe agenda FICE International au fost discutate și votate. S-au prezentat și candidaturi noi, noii candidați la aderare fiind acceptați ca membri asociați. Noii membri asociați sunt FICE Japonia, reprezentată de prof. Shigeyuki Mori și Organizația Mulberry Bush (Anglia), reprezentată de d-l John Diamond (CEO).

De asemenea, s-a hotărât ca cel de-al 34-lea *Congres Internațional FICE*, cu tema *Oportunități mai bune pentru copii și tineri în societățile multiculturale*, să se desfășoare în Israel, în perioada 30 octombrie-4 noiembrie 2019.

FICE România a inițiat discuții pentru realizarea de parteneriate și de proiecte educaționale și de protecție a copiilor și tinerilor cu țări precum Japonia, Anglia, Ungaria (Organizația Nenesz), Serbia, Bangladesh, sperând ca rezultatele acestora să se reflecte în extinderea rețelei de servicii și metode inovative de lucru destinate familiilor, copiilor și tinerilor în situații de risc.

FICE ROMÂNIA ÎN MASS-MEDIA / FICE ROMANIA IN MEDIA

ECONOMISTUL

APEL LA SOLIDARITATE SOCIALĂ CĂTRE COMPANII

Federația Internațională a Comunităților Educative, Secțiunea România (FICE România) – organizație cu tradiție și performanțe în susținerea copiilor și tinerilor ale căror familii se confruntă cu dificultăți de ordin economic – desfășoară o nouă ediție a campaniei „Solidaritate colegială”, inițiativă proprie a organizației, intensificată în această perioadă de întâmpinare a sărbătorii de Paști. Pornită cu ani în urmă de la îndemnul adresat elevilor de a îndrepta un dar, un sprijin după propriile posibilități către alți copii, campania își orientează deopotrivă apelul către mediul de afaceri, companii, întreprinderi, instituții, autorități publice locale.

„Oricine este bine-venit, așteptat să se adreseze unităților de învățământ și, prin acestea, copiilor, oferindu-le câte ceva care le poate fi de folos – îmbrăcăminte, încălțăminte, cărți, jocuri, jucării, rechizite, materiale didactice, sportive etc.”, spune prof. Toma Mareș, președintele FICE România. Cu autoritatea unei prezențe de vreo opt decenii în mediul educațional și economico-social, prin tradiție de familie și expertiză profesională, el argumentează obiectivele unui asemenea demers: „Conștientizarea importanței interesului față de semenii aflați în condiții dificile de trai; contribuția la dotarea cu material didactic a unor unități de învățământ, mai ales grădinițe din mediul rural, precum și a unor biblioteci, laboratoare, baze sportive, cluburi etc. din școli; educarea copiilor în spiritul întrajutorării, prin donații de obiecte (care nu le mai sunt necesare sau lucrate de ei) către alți copii; reafirmarea beneficiului în plan social al creării unor condiții cât mai bune de educație și de învățare, inclusiv prin asigurarea accesului cât mai multor copii la mijloace și materiale corespunzătoare. FICE România le mulțumește tuturor celor care răspund apelului la Solidaritate colegială!” Colectarea de obiecte pentru transmitere către cei care au nevoie de ele se face prin filialele FICE România din județe (imagine de la o ediție anterioară, în județul Caraș-Severin), iar în București, la Școala Gimnazială Nr. 96, strada Rezonanței nr.2, sector 4.

Florin ANTONESCU

Articol apărut în revista “Economistul”, 27 martie 2018

În atenția colaboratorilor noștri:

Colectivul științific și redacțional al revistei își propune să asigure o cât mai înaltă ținută științifică publicației noastre și, în acest sens, vă rugăm să aveți în vedere ca materialele/articolele, trimise pe adresa FICE România (fice.romania@yahoo.com) sau redacției noastre, pe adresa eugen10simion@yahoo.com, să respecte următoarele indicații de publicare:

- **TITLUL:** maxim 12 cuvinte și tradus în limba engleză;
- **AUTORUL:** nume, prenume, titlul științific, instituția, localitatea;
- **REZUMAT OBLIGATORIU:** maxim 10-12 rânduri, într-una din limbile engleză / franceză / germană.
- **TEXTUL CU DIACRITICE:** maxim 10-12 pagini (cca 3000 semne per pagină), arial, font 12, rând 1,5;
- **BIBLIOGRAFIE OBLIGATORIE:**
  - a. Integrată în text;
  - b. La final, în ordine alfabetică, model APA (American Psychological Association) [nume, prenume, (anul apariției). Titlul lucrării italic, localitatea de apariție: Editura]. La articole se scrie titlul italic, în revista („titlul revistei”, între ghilimele), nr./an și se menționează numărul paginilor.

Menționăm că responsabilitatea cu privire la originalitatea și conținutul materialelor trimise la redacție revin în întregime autorilor. Redacția își asumă dreptul de a nu publica acele articole care nu au legătură cu tematica generală a revistei și nu respectă principiul de bază al FICE România, de promovare, respectare și apărare a drepturilor copilului.

IMPORTANT

Revista „*Protecția socială a copilului*”, editată de FICE - România, apare semestrial și se difuzează pe bază de abonament.

Toți cei interesați în a contracta un abonament o pot face prin una din următoarele modalități:

- Prin telefon la numerele +40 213 300 812/+40 722 464 638
- Prin e-mail la adresele: ficeromania@hotmail.com
fice.romania@yahoo.com
- Conținutul revistei poate fi consultat și pe site-ul FICE România:
www.ficeromania.wix.com/ficeromania

Pentru numărul viitor vă propunem:

**Protecția socială și integrarea școlară a copiilor
cu cerințe educaționale speciale -**

**Social protection and school integration
of children with special educational needs**

ISSN 1453-939X

9 771453 939001

www.editurauniversitara.ro